Kaikkien maiden proletaarit,
yhtykää!

Kommunisti

POLIITTIS-TEOREETTINEN AIKAKAUSLEHTI

Toukokuu 5 1953

JULKAISIJA: SUOMEN KOMMUNISTINEN PUOLUE

Kommunisti 9. VUOSIKERTA · 1953
TOUKOKUU N:o 5

POLIITTIS-TEOREETTINEN AIKAKAUSLEHTI

Yhtenäisin voimin rauhan ja kansanvallan puolesta

YHTENÄISYYS ON PERUSEDELLYTYKSIÄ taistelussa, jota työväenluokka käy elinehtojensa puolesta kapitalistista riistoa vastaan. Tätä tosiasiaa ovat maailman työväenliikkeen tunnetuimmat johtajat Marx, Engels, Lenin ja Stalin korostaneet eri yhteyksissä osoittamalla, että vain yhtenäisenä työväenluokka voi saavuttaa voittoja ja suorittaa suuren historiallisen tehtävänsä. Leninin määritelmä "Hajanaisina emme ole mitään, yhdistyneinä olemme kaikki", pitää yhtä varmasti paikkansa tänään kuin vuosikymmeniä sitten. O. W. Kuusinen sanoo kirjassaan "Suomen työväenliikkeen opetuksia" tästä asiasta mm. seuraavaa:

> "Suomen, kuten muidenkin maiden, työväenliikkeen todellinen menestys ja voitto riippuu siitä, että sosialidemokraattiset ja kommunistiset työläiset toimivat käsi kädessä. Kansainvälinen kokemus on osoittanut, että työväen viholliset ovat voimissaan ja vallan päällä vain niin kauan kuin työväenluokan rivit ovat hajallaan."

Kapitalististen maiden vallanpitäjien yhdenmukaistettu hyökkäys työläisten elinehtojen kiristämiseksi ja sosiaalisen turvallisuuden huonontamiseksi on nostattanut eri maiden työläiset entistä tehostetumpaan toimintaan työväenluokan rivien kokoamiseksi päättävään vas-

taiskuun. Kysymys työväenluokan yhtenäisyyden lujittamisesta ja laajentamisesta oli eräs keskeisin asia myös Suomen Kommunistisen Puolueen syksyllä v. 1951 pidetyssä IX:ssä edustajakokouksessa, jonka hyväksymässä päätöslauselmassa sanotaan tästä mm. seuraavaa:

> ”Yhä useammat työläiset alkavat ymmärtää, että ellei työväenluokka turvaa riviensä yhtenäisyyttä, se riistää itseltään tärkeimmän aseen taistelussa työtätekevien elintason alentamiseen pyrkivän taantumuksen hyökkäystä ja uuden sodan kasvavaa uhkaa vastaan. Kommunististen, sosialidemokraattisten ja muiden työläisten yhteisrintaman rakentamisen mahdollisuudet ovat nyt suuremmat kuin koskaan ennen.”

Vuoden 1951 jälkeinen aika on yhä edelleen parantanut työväenluokan taisteluyhtenäisyyden lujittamisen ja laajentamisen edellytyksiä. Suurpääoman sanelema talouspolitiikka on johtanut maamme talouselämän sekasortoon, kansainvälisen kaupan huomattavaan supistumiseen, työtätekevän väestön ostokyvyn heikkenemiseen ja laajaan työttömyyteen, joka suurpääoman suunnitelmien mukaan aiotaan saattaa pysyväiseksi. Vientikapitalistien uudet suunnitelmat työläisten ja pienipalkkaisten henkisen työn tekijäin sekä köyhän talonpoikaiston elintason kurjistamiseksi kuten mm. palkkojen alennukset 13 prosentilla, kantohintojen alentaminen, laajan työttömyyden saattaminen pysyväksi, asuntokurjuuden säilyttäminen ja uusi devalvaatio inflaatiosyöksyineen ovat tosiasioita, jotka entistä voimakkaammin huolestuttavat työtätekevää väestöä. Oikeistososialidemokraattiset puolue- ja ammattiyhdistysjohtajat ovat vaatineet työläisiä tyytymään nurkumatta suurpääoman sanelupolitiikkaan. Tämä ja heidän muu työläisten etujen vastainen toimintansa on paljastanut entistä laajemmille työläisjoukoille sen mukaan kuin ”talouselämän vakauttamisen” tulokset ovat vaikeuttaneet työläisten toimeentuloa. Huolimatta siitä, että työväenluokan rivien hajoittajat ovat pyrkineet leimaamaan poliittisiksi sellaisetkin kysymykset kuin rauhan turvaamisen ja toiminnan palkkojen ja työehtojen parantamisen puolesta, on työläisten yhteisrintama juuri näidenkin kohdalla viime aikoina entisestään lisääntynyt. Puoluejärjestöissämme suoritettu yhtenäisyyskysymyksen periaatteellinen ja käytännöllinen selvitystyö on kantautunut työpaikoille ja ammatillisiin järjestöihin, joissa työväenluokan laajat joukot ovat tätä kysymystä pohtineet. Tällä hetkellä ymmärretään paremmin kuin aikaisemmin, että työläisten poliittisten ja ideologisten mielipide-eroavaisuuksien ei ole annettava hajoittaa työväenluokan voimaa niissä peruskysymyksissä, jotka ovat kaikille työläisille samanlaiset. Työläisten ajatus, että tämän hetken huolista ja vaikeuksista ei ole muuta ulospääsyä kuin työväenluokan luja ja yhtenäinen rintama, on nopeasti kasvamassa voimaksi, joka estää suurpääoman suunnitelmien toteutumisen.

PUOLUEEMME HERKEÄMÄTÖN TYÖSKENTELY työväenluokan yhtenäisyyden puolesta ja suurpääoman työväenluokkaan kohdistama riiston tehostuminen ovat lujittaneet työläisten yhtenäisyyttä. Toisaalta on kuitenkin pantava merkille, että sosialidemokraattisten puolue- ja ammattiyhdistysjohtajien kiihtyvä kamppailu työväenluokan rivien hajoittamiseksi ei ole ollut täysin tuloksetonta. Sosialidemokraattisen puolueen viime toukokuussa pidetyssä puoluekokouksessahan SDPn johtajat julistivat kommunistit, siis marxilaisen työväenliikkeen päävihollisekseen ja sanoivat suorittavansa ”rajankäynnin” kommunistien kanssa. Tätä rajankäyntiä onkin sitten entisestään tehostettu niin valtiollisessa toiminnassa kuin ammattiyhdistysliikkeessäkin ja kunnallistoiminnassa. Sosdem-puolueen ja SAK:n johdossa tämä rajankäynti on viimeksi ilmennyt varsin selkeänä työväenluokan rivien hajoitustyönä mm. vapun viettoa koskevassa kysymyksessä. Satojen ammattiosastojen ja työpaikkakokousten yksimielisistä yhtenäistä vapunviettoa koskevista vaatimuksista piittaamatta SAKn johtajat Sumu, Lindblom ym. toteuttivat häikäilemättömästi hajoitustyötään julistamalla ammatillisten järjestöjen liput pannaan ja kieltämällä ammattiosastoja järjestämästä vapputilaisuuksia tai osallistumasta niihin.

Oikeistososialidemokraattisten puolue- ja ammattiyhdistysjohtajien asenne työväenluokan joukkovoiman kokoamiseen on siis täysin kielteinen. He päinvastoin tekevät voitavansa työväenluokan rivien hajoittamiseksi. On selvää, että heidän toimintansa vaikeuttaa yhteisrintaman muodostumista, varsinkin kun oikeistososialidemokraattisten puolue- ja ammattiyhdistysjohtajien pyrkimyksiä tukevat myös työnantajat ja koko oikeistolainen sanomalehdistö. Mutta työväenluokan vihollisten yhteinen panoskaan ei kykene estämään työläisten taisteluyhtenäisyyden muodostumista, sillä sen perusta on itse kapitalistisen järjestelmän olemuksessa, tuotantosuhteissa, työläisten alistetussa luokka-asemassa. Työläisten asema tuotantoprosessissa on samanlainen, olkoon hän mies tai nainen, sorvaaja, aputyöläinen tai metsätyöläinen, olkoon hän sosialidemokraatti, kommunisti tai puolueitten ulkopuolella oleva. Jokainen palkkatyötä tekevä työläinen on kapitalismin oloissa kapitalistisen riiston alainen. Kukin heistä on sorretun luokan jäsen ja heillä kaikilla on yhteinen vihollinen, työläisiä riistävä kapitalismi, suurpääoma.

Se, että työväenluokan luokkakäsitteitä pyritään hämäämään, että työläisiä yritetään jatkuvasti myrkyttää ideologisesti mm. porvarillisen koulun, kirkon, armeijan, sanomalehdistön, radion ja kirjallisuuden avulla, vaikeuttaa luonnollisestikin työväenluokan taisteluyhtenäisyyden lujittumista, mutta se ei estä sitä. Sitä eivät voi estää myöskään työväenjärjestöjen johtaville paikoille pesiytyneet luokkasovinnon saarnaajat, työläisaristokraatit, jotka yrittävät tyrkyttää työläisille ”kansankoti”-ideologiaansa ja uskotella, että on olemassa jokin

kolmas tie, jota kulkien niin työläiset kuin kapitalistitkin ovat tyytyväisiä. Tästä seuraa, että työväenluokan yhtenäisyyden lujittaminen ja laajentaminen edellyttää luokkakäsitteiden jatkuvaa selvittelyä ja luokkakäsitteiden hämääjien ja työväenluokan hajoittajain paljastamista. Se voi tapahtua vain konkreettisten tosiasioiden pohjalla, sillä sosdem-johtajien ylimalkainen syytteleminen ja tuomitseminen ei saa vakuuttuneiksi työläisiä, jotka heihin ovat luottaneet. Työväenluokan etuja vastaan toimivien hajoittajien tekojen salaaminen johtaisi työväenluokan etujen kavaltamiseen, eikä niin ollen voi tulla kysymykseen yhtenäisyyden puolesta käytävässä kamppailussa. On päinvastoin lähdettävä siitä, että mm. jokainen ammattiyhdistysliikkeen toimitsija, joka yrittää estää työläisten yhteisen taistelurintaman muodostumista kapitalisteja vastaan, on työnnettävä syrjään.

SAKn ja SDPn oikeistolaiset johtajat pyrkivät väärillä tunnuksilla "jokaisen uhrautumisesta", "yhteisistä vaikeuksista" jne. johtamaan maamme työläiset ja työtätekevän talonpoikaiston kapitalistien kanssa sellaiseen yhteistyöhön, joka turvaisi suurpääoman enimmäisvoitot, mutta johtaisi työtätekevän väestön entistä suurempaan puutteeseen. Tosiasiat osoittavat käytännöllisessä elämässä, että sellaista sopusointua työn ja pääoman välillä ei ole. Linnarauhan tulokset ovat siitä selvimpänä osoituksena. Siksi suurpääoman uusien kiristyssuunnitelmien torjuminen ja työläisten elinehtojen parantaminen edellyttävät työväenluokan yhteistä toimintaa.

TYÖLÄISTEN YHTEINEN TAISTELU PAREMMISTA PALKOISTA, — työehdoista ja sosiaalisen turvallisuuden lisäämisestä ei edellytä, että poliittisesti eri suuntauksiin lukeutuvien työläisten olisi tunnustettava tämän tai tuon poliittisen puolueen ohjelma ja periaatteet tai että heidän olisi luovuttava poliittisesta katsantokannastaan. Siitä ei ole kysymys, vaan kysymys on työläisten yhteisestä taistelusta kapitalisteja vastaan työläisten elintason kohottamisen ja rauhan puolesta, johon kaikki työläiset pyrkivät. Yhtenäisen toiminnan ja taistelun edellytykset ovat olemassa aina silloin, kun työläiset haluavat puolustaa tai laajentaa etujaan ja oikeuksiaan. Jo vuonna 1912 Stalin kirjoitti työväenliikkeen yhtenäisyydestä mm.: "Yhtä leppymättömiä kuin meidän on oltava vihollistemme suhteen, yhtä suurta myöntyväisyyttä meiltä vaaditaan suhteessamme toinen toisiimme." Tämän stalinilaisen periaatteen soveltaminen käytäntöön vaatii meiltä kommunisteilta entistä suurempaa harkintaa ja periaatteellista selkeyttä suhtautumisessamme poliittisesti toisin ajatteleviin työläisiin. Ennen muuta meidän tehtävämme on raivata työväenluokan yhtenäisyyden tieltä työväenluokan vihollisten pystyttämät esteet, jotta jokainen työläinen näkisi riittävän selvästi, että taistelu leivästä, paremmista palkka- ja työehdoista on heille kaikille yhteinen ja läheinen.

Tämä ei merkitse kuitenkaan sitä, että me luopuisimme alituisesti vakuuttamasta toisille työläisille meidän osoittamamme marxilaisen luokkataistelun tien olevan ainoan oikean tien kapitalistisen riiston kokonaan lopettamiseen. Sen vuoksi onkin välttämätöntä, että työväenluokan kunkin hetken taloudellisista ja sosiaalisista eduista kamppailtaessa ja työväenluokan yhteisen taistelurintaman luomisessa riittävän selvästi esitetään myös kysymyksen periaatteellinen puoli, yhteiskunnallisten vääryyksien perussyyt ja keinot niiden lopulliseen poistamiseen.

Luotaessa ja lujitettaessa työläisten yhteisrintamaa heidän elinehtojensa puolustamiseksi ja parantamiseksi on syytä muistaa, että aina ennenkin ovat työläisiä vastassa olleet kapitalistit, valtiovalta poliisija oikeuslaitoksineen ja työväenliikkeen sisään tunkeutuneet porvariston asiamiehet ja siitä huolimatta on saavutettu joko tilapäisiä tai pysyväisiä voittoja. On syytä myös palauttaa mieliin, että mm. 1930-luvulla, jolloin taantumuksella oli kaiken lisäksi käytettävänään suojeluskunnat ja jolloin tehtaissa ja työpaikoilla vallitsi työnantajain täydellinen mielivalta, saavutettiin palkkataistelussa merkittäviä tuloksia. Nykyisin olosuhteet ovat monin verroin työläisille edullisemmat, joten tarvitaan vain oma-aloitteisuutta ja tahtoa voittaa vaikeudet. Olisi myös virhe kuvitella, että työväenluokan yhtenäisyyden voimistuminen itsestään johtaisi työläisten elinehtojen kohoamiseen, sillä vasta työläisten yhteinen toiminta tuo tuloksia ja todellinen yhtenäisyys muodostuu vasta taistelussa kaikille yhteisten jokapäiväisten etujen puolesta. On muistettava, että yhtenäisyys on *toiminnan yhtenäisyyttä*, jonka toteuttavat vain työläiset itse.

TYÖVÄEN LAAJIN JOUKKOJÄRJESTÖ, jonka puitteissa taisteluyhtenäisyyden toteuttamisen entistä laajemmassa mitassa tulisi tapahtua, on ammatillinen liike. Ammatillisesti järjestyneiden työläisten mielestä ammattiosastot, -liitot ja SAK on muodostettu sitä varten, että ne puolustavat työläisten palkka- ym. etuja. Ammattiyhdistysliikkeen jäsenistö ei yleensä myöskään hyväksy hajoitustyötä, jota sen oikeistolaiset johtajat ovat harjoittaneet ja harjoittavat. SAKn edustajakokoukselle v. 1951 jätetty 135.000 työläisen allekirjoittama yhtenäisyyttä vaativa adressi on siitä eräänä osoituksena. Liioin ei myöskään voida hyväksyä, että ammattiyhdistysliikkeen johdossa oleva pieni ryhmä päättää ja määrää satojen tuhansien työläisten palkka- ym. kysymyksistä ilman, että näillä laajoilla työläisjoukoilla itsellään ja ammatillisilla järjestöillä on mitään sanomista siihen.

Kun ammatillisissa perusjärjestöissä ei kuitenkaan ole syntynyt niin voimakasta joukkoliikettä, että se olisi pakoittanut SAKn ja ammattiliittojen oikeistolaiset johtajat ammattiyhdistysliikkeen joukkovoimaan nojaten toteuttamaan mm. työläisten yksimielisen vaatimuksen

palkkatason korottamisesta, työläisiin kohdistuvan raskaan verokuorman huojentamisesta, se osoittaa, että työläisten keskuudessa voimistunut yhtenäisyys ei ole vielä muodostunut sellaiseksi taisteluyhtenäisyydeksi, joka on välttämätön heidän elinehtojensa parantamiseksi. Sen vuoksi on välttämätöntä vahvistaa ammatillisia järjestöjä, jotta niissä rakentuva työläisten yhteisrintama olisi kyllin voimakas saattamaan työläisten eduista piittaamattomat ammattiyhdistysliikkeen johtajat järjestödemokratian noudattamiseen tai jättämään paikkansa sellaisille henkilöille, joille työläisten edut ja oikeudet ovat tärkeimmät asiat.

Työpaikoittain muodostuva, nimenomaan kunkin työpaikan työnantajaa vastaan kohdistuva työläisten yhteinen taistelu on sitävastoin lukuisissa tapauksissa viime aikoina tuonut työläisille merkittäviä voittoja. Työläisten yksimielisen ja päättävän esiintymisen tuloksena monissa tuotantolaitoksissa on estetty työstä erottamiset, estetty palkkojen alentamiset ja saatu myös palkankorotuksia, on estetty työnantajan asettaman luottamusmiesehdokkaan valituksi tuleminen ja turvattu vainon alaiseksi joutuneen luottamusmiehen työssä pitäminen, on torjuttu työnantajain pyrkimys tehostaa hiostussysteemiä ja rajoitettu työnantajain mielivaltaa. Ja jokainen tällainen paikallinen taistelu, vaikka se on käyty vähäisistäkin eduista tai oikeuksista, on lujittanut työläisten taisteluyhtenäisyyttä ja luottamusta heidän joukkovoimaansa. Tätä tietä on edelleenkin jatkettava entistä tehokkaammin.

Myös kunnalliselämässä työläiset ovat viime aikoina entistä paljoa aktiivisemmin joukkoliikkeen avulla puuttuneet asiain kulkuun ja saavuttaneet myös tuloksia. Työläisten ja muiden vähäväkisten kuntalaisten omakohtaisen toiminnan avulla estettiin mm. Helsingissä veroäyrin hinnan kohoaminen, lukuisissa kunnissa on kuntien ja valtion viranomaiset ja hallinnolliset elimet pakotettu järjestämään työtä työttömille, on estetty työläisten lähettäminen pakkotyöleirejä muistuttaville siirtotyömaille tai saavutettu muita työläisten etujen kannalta myönteisiä ratkaisuja. Mutta jokaisessa työläisten etujen puolesta suoritetussa kamppailussa, sen aloittamisessa ja johtamisessa on tarvittu aloitekykyisiä tovereita, jotka voimiaan säästämättä ovat rohkeasti puuttuneet asiain kulkuun ja päättävällä esiintymisellään saaneet epäilijätkin näkemään, että työläisten yhteinen rintama on voima, jonka edessä pahinkin vastustaja perääytyy.

Tätä yhtenäisyyttä tarvitaan nyt kipeämmin kuin koskaan aikaisemmin. Se on työkansan tärkein ja tehokkain ase hyökkäyksen torjumiseksi, jonka taantumusrintama on aloittanut koko työväenluokkaa vastaan. Luokaamme se ja käyttäkäämme sitä päättäväisyydellä, joka panee herrat polvilleen!

V. I. LENIN:

Marx ja marxilaisuus

III.

SOSIALISMI

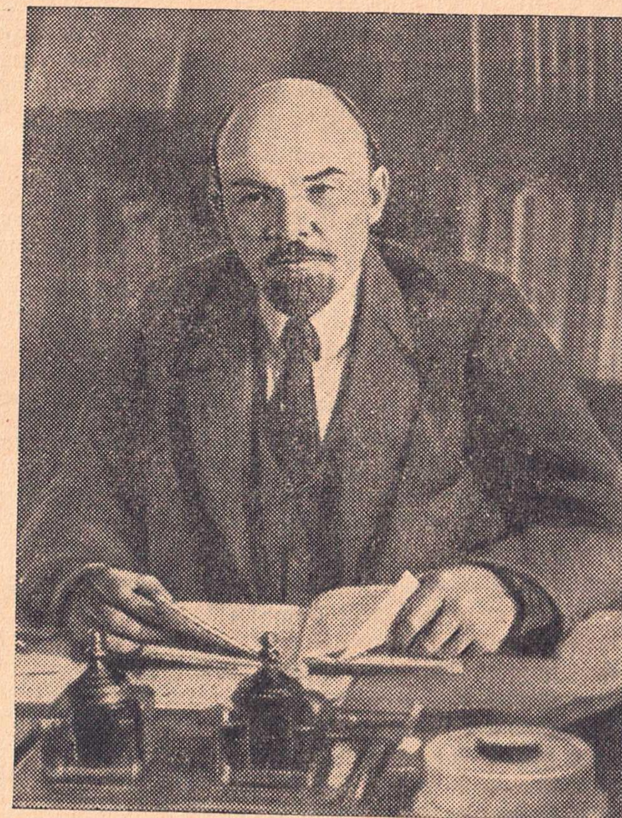
Edellä sanotusta näkyy, että Marx johtaa kapitalistisen yhteiskunnan sosialistiseksi muuttumisen kiertämättömyyden yksinomaan nykyisen yhteiskunnan liikunnan taloudellisista laista. Työn yhteiskunnallistaminen, joka kulkee tuhansissa muodoissaan eteenpäin yhä nopeammin ja joka Marxin kuolemasta kuluneen puolen vuosisadan aikana ilmenee erikoisen havainnollisesti kapitalistisen suurteollisuuden, kartellien, syndikaattien ja trustien kasvussa sekä finanssipääoman laajuuden ja mahtavuuden jättiläismäisenä kehityksenä — siinä sosialismin kiertämättömän lähenemisen tärkein aineellinen perusta. Tämän muuttumisen intellektuaalisena ja moraalisena liikkeellepanijana, sen fyysillisenä toimeenpanijana esiintyy itse kapitalismin kouluttama proletariaatti. Sen taistelu porvaristoa vastaan esiintyessään erilaisena ja yhä sisältörikkaampana muodostuu kiertämättömästi poliittiseksi taisteluksi, joka suuntautuu valtiovallan valtaamiseen proletariaatille ("proletariaatin diktatuuri"). Tuotannon yhteiskunnallistamisen täytyy johtaa tuotantovälineiden siirtymiseen yhteiskunnan omaisuudeksi, "pakkoluovuttajien pakkoluovuttamiseen". Työn tuottavuuden suunnaton kasvu, työpäivän lyhentäminen, alkeellisen, hajanaisen pientuotannon jätteiden ja raunioiden korvaaminen korkealle kehittyneellä kollektiivisella työllä — sellaisia ovat tämän siirtymisen suoranaiset seuraukset. Kapitalismi katkaisee lopullisesti yhteyden teollisuuden ja maatalouden väliltä, mutta samanaikaisesti se valmistaa korkeimmassa kehityksessään tämän yhteyden palauttamiseen välttämättömiä uusia aineksia, teollisuuden yhdistämistä maatalouteen tieteen ja kollektiivisen työn yhdistelmien tietoisen soveltamisen pohjalla ja ihmisten uudenlaisen asuttamisen pohjalla (tekemällä lopun maaseudun yksitoikkoisuudesta, eristyneisyydestä, sen raakuudesta sekä myöskin luonnottomasta valtavien joukkojen kasautumisesta suuriin kaupunkeihin). Nykyajan kapitalismin korkeimmat muodot valmistelevat perheen uutta muotoa, uusia ehtoja naisen asemassa ja nousevan sukupolven kasvatuksessa: naisten ja lasten työ sekä kapitalismin aiheuttama patriarkaalisen perheen hajoaminen saavat nykyisessä yhteiskunnassa kiertämättömästi mitä kauheimmat, tuhoisimmat ja inhoittavimmat muodot. Tästä huolimatta

> "suurteollisuus synnyttää kuitenkin uuden taloudellisen pohjan korkeammalle perhemuodolle ja molempien sukupuolien välisille suhteille antaessaan kodin piirin ulkopuolella yhteiskunnallisesti järjestetyissä tuotantoprosesseissa naisille, nuorukaisille ja lapsille ratkaisevan merkityksen. Yhtä typerää on tietenkin pitää

perheen kristillis-germaanista muotoa ehdottomana kuin pitää sinä muinaisroomalaista tai muinaiskreikkalaista tai itämaalaista muotoa, jotka muuten yhdessä muodostavat historiallisen kehitysjakson. Samoin on ilmeistä, että yhdistetyn työhenkilökunnan kokoonpano molempaan sukupuoleen ja kaikkiin ikäluokkiin kuuluvista yksilöistä täytyy sitä vastaavissa oloissa muuttua inhimillisen kehityksen lähteeksi, vaikka se luontoperäisen raa'assa, kapitalistisessa muodossa, jolloin työläinen on olemassa tuotantoprosessia varten, eikä tuotantoprosessi työläistä varten, on turmion ja orjuuden ruttopesä" ("Pääoma" I osa, 13 luvun loppu, s. 515 saks.).

Tehdassysteemissä voimme nähdä "idun tulevaisuuden kasvatukselle, jolloin kaikkien määrättyä ikärajaa vanhempien lasten tuottava työ liittyy opetukseen ja voimisteluun, ei ainoastaan keinona yhteiskunnallisen tuotannon lisäämiseksi, vaan ainoana keinona kasvattaa kaikin puolin kehittyneitä ihmistä." (Sama.) Samalle historialliselle perustalle ei vain menneisyyden selvittämisen mielessä, vaan myöskin pelottoman tulevaisuuden näkemisen ja rohkean, sen toteuttamiseen suunnatun, käytännöllisen toiminnan mielessä Marxin sosialismi asettaa myöskin kysymykset kansallisuudesta ja valtiosta. Kansakunnat ovat yhteiskunnallisen kehityksen porvarillisen aikakauden välttämätön tuote ja välttämätön muoto. Myöskään työväenluokka ei voinut lujittua, miehistyä ja muodostua "järjestymättä kansakunnaksi", olematta "kansallinen" ("vaikka ei suinkaan samassa mielessä kuin porvaristo"). Kapitalismin kehitys hajoittaa kuitenkin yhä enemmän kansallisia raja-aitoja, hävittää kansallisen eristyneisyyden, asettaa kansallisten vastakohtien sijalle luokkavastakohdat. Tämän vuoksi on kehittyneissä kapitalistisissa maissa täydellinen tosiasia, että "työläisillä ei ole isänmaata" ja että proletariaatin "yhtenäinen toiminta" ainakin sivistysmaissa "on proletariaatin vapautumisen ensimmäisiä ehtoja" ("Kommunistinen manifesti"). Valtio, tämä järjestetty väkivalta syntyi kiertämättömästi yhteiskunnan kehityksen tietyllä asteella, jolloin yhteiskunta jakautui keskenään sovittamattomiin luokkiin, jolloin se ei enää olisi voinut olla olemassa ilman näennäisesti yhteiskunnan yläpuolella olevaa ja tiettyyn asteeseen saakka siitä eristäytyvää "valtaa". Valtio, syntyessään luokkavastakohdista muodostuu

"voimakkaimman, taloudellisesti hallitsevan luokan valtioksi, luokan, josta sen kautta tulee myös poliittisesti hallitseva luokka, ja saa siten uusia keinoja sorretun luokan kurissa pitämiseksi ja riistämiseksi. Niinpä antiikin valtio oli ennen kaikkea orjanomistajain valtio orjain kurissa pitämiseksi, samoin kuin feodaalivaltio oli aateliston välikappale maaorjain ja alustalaistalonpoikain kurissa pitämiseksi ja nykyaikainen eduskunnallinen valtio pääoman välikappale palkkatyön riistämiseksi" (Engels: "'Perheen, yksityisomaisuuden ja valtion alkuperä", missä hän esittää omia ja Marxin mielipiteitä).

V. I. Lenin. (Valokuva vuodelta 1918.)

Porvarillisen valtion kaikkein vapain ja edistyksellisinkään muoto, demokraattinen tasavalta ei suinkaan tee tyhjäksi tätä tosiasiaa, se muuttaa vain sen muotoa (hallituksen yhteys pörssiin, virkailijain, lehdistön jne. lahjottavuus, joko suoraan tai välillisesti. Sosialismi, johtaessaan luokkien häviämiseen johtaa samalla myöskin valtion häviämiseen.

"Ensimmäinen teko", Engels kirjoittaa "Anti-Dühringissä" — "jossa valtio todella esiintyy koko yhteiskunnan edustajana — tuotantovälineiden valtaaminen yhteiskunnan nimessä — on samalla sen viimeinen itsenäinen teko valtiona. Valtiovallan sekautuminen yhteiskunnallisiin suhteisiin käy alalla toisensa jälkeen tarpeettomaksi ja nukahtaa silloin itsestään. Ihmisten

hallitsemisen tilalle tulee silloin asioiden hoitaminen ja tuotantoprosessien johtaminen. Valtiota ei poisteta, se kuoleutuu."

"Yhteiskunta, joka järjestää tuotannon uudelleen vapaan ja tasa-arvoisen tuottajain yhteenliittymän perustalla, siirtää koko valtiokoneiston sinne, minne se silloin on kuuluva: muinaismuistojen museoon, rukin ja pronssikirveen viereen" (Engels: "Perheen, yksityisomaisuuden ja valtion alkuperä").

Mitä vihdoin tulee Marxin sosialismin kantaan pientalonpoikaistoon nähden, joka säilyy pakkoluovuttajain pakkoluovuttamisen kaudellakin, on viitattava Marxin ajatuksia esittävään Engelsin lausuntoon:

"Saatuamme haltuumme valtiovallan emme voi ajatella pientalonpoikain väkivaltaista pakkoluovuttamista (korvausta vastaan tai ilman sitä), kuten meidän on pakko tehdä suurmaanomistajille. Pientalonpoikaan nähden tehtävämme on lähinnä muuttaa hänen yksityistuotantonsa ja yksityisomistuksensa osuustoiminnalliseksi, ei väkivalloin, vaan näyttäen esimerkkiä ja tarjoamalla yhteiskunnallista apua tässä tarkoituksessa. Ja silloinhan meillä on riittävästi keinoja antaaksemme pientalonpojalle toiveita etuisuuksista, jotka hänen jo nyt täytyy käsittää" (Engels: "Talonpoikaiskysymys Ranskassa ja Saksassa", "Neue Zeit", XIII vuosik. 1, 1894, s. 301—302).

PROLETAARISEN LUOKKATAISTELUN TAKTIIKKA

Selvitettyään jo v. 1844—45 vanhan materialismin yhden peruspuutteen, sen nimittäin, ettei se kyennyt ymmärtämään vallankumouksellisen käytännöllisen toiminnan edellytyksiä eikä arvioimaan sen merkitystä, Marx omisti koko elämänsä ajan teoreettisten töittensä ohella herkeämättömän huomionsa proletariaatin luokkataistelutaktiikan kysymyksiin. Valtavan aineiston tässä suhteessa tarjoavat kaikki Marxin teokset, varsinkin hänen v. 1913 julkaistu neljä nidettä käsittävä kirjeenvaihtonsa Engelsin kanssa. Tämä aineisto ei ole vielä läheskään kaikki koottu, pantu järjestykseen eikä selvitetty. Tämän takia meidän on pakko rajoittua tässä aivan yleisiin ja lyhyihin huomautuksiin korostaen sitä, että ilman tätä puolta Marx piti materialismia täydellä syyllä puolinaisena, yksipuolisena ja kuolleena. Proletariaatin taktiikan perustehtävän Marx määritteli pitäen ankarasti kiinni siitä vaatimuksesta, että sen oli vastattava hänen materialistis-dialektisen maailmankatsomuksensa kaikkia perusolettamuksia. Vain kyseessä olevan yhteiskunnan poikkeuksetta kaikkien luokkien keskinäissuhteiden kokonaisuuden objektiivinen huomioonottaminen ja siis myöskin tämän yhteiskunnan objektiivisen kehitysasteen sekä sen ja toisten yhteiskuntain välisten keskinäissuhteiden huomioonottaminen voi olla edistyksellisen luokan oikean taktiikan perustana. Tällöin tarkastellaan kaikkia luokkia ja kaikkia maita niiden dyna-

miikassa eikä statiikassa, so. ei liikkumattomassa tilassa vaan liikkeessä (jonka lait johtuvat jokaisen luokan olemassaolon taloudellisista ehdoista). Liikuntaa taas vuorostaan ei tarkastella vain menneisyyden vaan myös tulevaisuuden kannalta, eikä "evolutionistien" typerän käsityksen mukaisesti, joka näki vain hitaita muutoksia, vaan dialektisesti: "20 vuotta ei sellaisessa suuressa historiallisessa kehityksessä merkitse enempää kuin yksi päivä", Marx kirjoitti Engelsille, "vaikka sitten taas voi tulla päiviä, joihin keskittyy 20 vuotta" ("Kirjeenvaihto", III, s. 138). Jokaisella kehitysasteella, jokaisella hetkellä proletariaatin taktiikan täytyy ottaa huomioon tämä ihmiskunnan historian objektiivisesti kiertämätön dialektiikka käyttäen toisaalta hyväkseen poliittisen pysähdyksen eli kilpikonnamaisen hitaan, niinsanotun "rauhallisen" kehityksen aikoja edistyksellisen luokan tietoisuuden, voiman ja taistelukunnon kehittämiseksi ja toisaalta suunnaten kaiken tämän hyväksikäyttämistyön kyseessä olevan luokan liikkeen "loppumäärää" kohden ja tehdäkseen sen kykeneväksi ratkaisemaan käytännöllisesti suuria tehtäviä suurina päivinä, "joihin keskittyy 20 vuotta." Erittäin tärkeitä ovat Marxin kaksi lausuntoa tästä kysymyksestä: toinen teoksessa "Filosofian kurjuus" proletariaatin taloudellisesta taistelusta ja taloudellisista järjestöistä ja toinen "Kommunistisessa Manifestissa" proletariaatin poliittisista tehtävistä. Ensimmäinen kuuluu:

"Suurteollisuus kokoaa yhteen paikkaan joukon toisilleen tuntemattomia ihmisiä. Kilpailu eroittaa heitä toisistaan heidän etujensa mukaan. Mutta työpalkasta kiinnipitäminen, tämä heidän yhteinen etunsa työnantajaan nähden yhdistää heidät samaan vastarinnan ajatukseen — yhteenliittymään... Alussa hajanaiset yhteenliittymät muodostuvat ryhmiksi, ja aina yhtyneen pääoman vuoksi tulee työläisille heidän yhteenliittymiensä säilyttäminen paljoa tärkeämmäksi kuin palkasta kiinnipitäminen. Tässä taistelussa — todellisessa kansalaissodassa — yhtyvät ja kehittyvät kaikki välttämättömät ainekset lähenevää suurtaistelua varten. Kun yhteenliittyminen on saavuttanut tämän asteen, se saa poliittisen luonteen."

Siinä on taloudellisen taistelun ja ammatillisen liikkeen ohjelma ja taktiikka muutamiksi vuosikymmeniksi, pitkäksi ajanjaksoksi, jolloin proletariaatti valmistelee voimiaan "lähenevää suurtaistelua" varten. Tässä on vielä mainittava Marxin ja Engelsin lukuisat viittaukset Englannin työväenliikkeeseen, siihen, kuinka teollisuuden "kukoistus" aiheuttaa yrityksiä "proletariaatin ostamiseksi" ("Kirjeenvaihto" I, s. 142), sen pitämiseksi syrjässä taistelusta; kuinka tuo kukoistus yleensä "rappeuttaa työläisiä" (Sama II, 251); kuinka Englannin proletariaatti "porvarillistuu, niin että tämä kaikista kansakunnista kaikkein porvarillisin (englantilainen) haluaa nähtävästi päästä siihen, että sillä olisi porvariston rinnalla porvarillinen aris-

tokratia ja porvarillinen proletariaatti" (II, 340); kuinka siltä haihtuu "vallankumouksellinen energia" (III, 135); kuinka täytyy odottaa pitempi tai lyhyempi aika, kunnes "Englannin työläiset vapautuvat näkyvästä porvarillisesta tartunnastaan" (III, 138); kuinka Englannin työväenliikkeeltä puuttuu "vanhojen chartistien mettle" (tulinen henki) (v. 1866, III, 319); kuinka englantilaisista työväenjohtajista tulee jonkinlainen välimuoto "radikaalien porvarien ja työläisten välillä" (Holyake, IV, 242); kuinka Englannin monopoliaseman takia ja kunnes tuo monopoliasema on tuhoutunut, "ei British working man (brittiläinen työläinen) haluakaan pitemmälle" (IV, 511). Taloudellisen taistelun taktiikkaa työväenliikkeen yleisen kulun (ja lopputuloksen) yhteydessä tarkastellaan tässä erinomaisen laajalta, kaikinpuoliselta, dialektiselta, todella vallankumoukselliselta näkökannalta.

"Kommunistisessa Manifestissa" on esitetty seuraava marxilaisuuden periaate poliittisen taistelun taktiikasta:

> "Kommunistit taistelevat työväenluokan välittömästi edessä olevien tarkoitusperien ja etujen saavuttamiseksi, mutta he edustavat nykyisessä liikkeessä samalla myöskin liikkeen tulevaisuutta."

Tämän mukaisesti Marx v. 1848 kannatti Puolassa "agraarivallankumouksen" puoluetta, "samaa puoluetta, joka vuonna 1846 nostatti Krakowan kapinan". Marx kannatti Saksassa v. 1848—49 jyrkintä vallankumouksellista demokratiaa eikä koskaan myöhemmin perunut, mitä hän oli silloin sanonut taktiikasta. Saksan porvaristoa hän piti aineksena, joka oli "alunperin taipuvainen kavaltamaan kansan" (vain liitto talonpoikaiston kanssa olisi voinut auttaa porvaristoa toteuttamaan tarkoituksensa täydellisesti), ja "tekemään kompromissin vanhan yhteiskunnan kruunattujen edustajien kanssa". Sellainen on Marxin suorittama loppuerittely Saksan porvariston luokka-asemasta porvarillisdemokraattisen vallankumouksen kaudella — se on muuten mestarillinen näyte materialismista, joka tarkastelee yhteiskuntaa sen liikkeessä eikä vain liikkeen sitä puolta, joka suuntautuu taaksepäin. "Ilman uskoa itseensä, ilman uskoa kansaan, muristen ylempien edessä, vavisten alempien edessä ... maailman myrskyn pelästyttämänä ... ei mihinkään suuntaan tarmoa, vaan joka suuntaan plagiaattia ... ilman oma-aloitteisuutta ... onneton vanhus, joka katsoo olevansa pakoitettu johtamaan raisun kansan ensimmäisiä nuoruuden puuskia oman vanhuudenheikkoutensa hyväksi ..." ("Uusi Reinin lehti" 1843; "Kirjallinen jäämistö", III. s. 213). Parisenkymmentä vuotta myöhemmin Marx kirjeessään Engelsille ("Kirjeenvaihto", III. s. 234) sanoi vuoden 1948 vallankumouksen epäonnistumisen syyksi sen, että porvaristo piti rauhaa ja orjuutta parempana kuin taistelua ja vapauden toiveita. Kun vuosien 1848—1949 vallankumouskausi päättyi, Marx vastusti kaikenlaista vallankumouksella leikkimistä (taistelu Schapperia ja Willichiä vastaan) ja vaati, että on osattava toimia uudella kaudella, joka valmistaa ikäänkuin "rauhallisesti" uusia vallankumouksia. Se, missä hengessä Marx vaatii tätä työtä suoritettavaksi, näkyy hänen seuraavasta arviostaan, jonka hän antoi Saksan tilanteesta kaikkein synkimmän taantumuksen aikana v. 1856.

> "Koko asia tulee Saksassa riippumaan mahdollisuudesta tukea proletaarista vallankumousta jollakin talonpoikaissodan toisella painoksella." ("Kirjeenvaihto", II, s. 131—132).

Silloin kun demokraattinen (porvarillinen) vallankumous Saksassa ei ollut päättynyt, Marx suuntasi kaiken huomionsa sosialistisen proletariaatin taktiikassa talonpoikaiston demokraattisen voiman kehittämiseen. Hän oli sitä mieltä, että Lassallen asenne merkitsi "objektiivisesti ... koko työväenliikkeen kavaltamista preussilaisille" ("Kirjeenvaihto", III, s. 219) muun ohella nimenomaan sen vuoksi, että Lassalle "suosi junkkereita ja preussilaista nationalismia."

> "On katalaa" — Engels kirjoitti v. 1865 vaihtaessaan ajatuksia Marxin kanssa heidän suunnittelemastaan yhteisestä julkilausumasta lehdistössä — "hyökätä maatalousvoittoisessa maassa teollisuusproletariaatin nimessä yksinomaan porvariston kimppuun mainitsematta sanallakaan feodaaliylimystön harjoittamasta maalaisproletariaatin patriarkaalisesta riistosta ruoskimisen avulla" ("Kirjeenvaihto", III, s. 225).

Vuosina 1864—1870, jolloin porvarillis-demokraattisen vallankumouksen kausi läheni loppuaan Saksassa ja jolloin Preussin ja Itävallan riistäjäluokat taistelivat suorittaakseen tämän vallankumouksen tavalla tai toisella ylhäältäpäin, Marx ei vain tuominnut Lassallea, joka oli mielistellyt Bismarckia, vaan ojensi myös Liebknechtiä, joka oli vajonnut "itävaltalaisystävyyteen" ja partikularismin puolustamiseen: Marx vaati vallankumouksellista taktiikkaa, joka taistelee yhtä säälimättömästi sekä Bismarckia että "Itävallan ystäviä" vastaan, taktiikkaa, joka ei mukautuisi "voittajan", preussilaisen junkkerin tahtoon, vaan ryhtyisi viipymättä uudelleen vallankumoukselliseen taisteluun sitä vastaan ja nimenomaan sillä pohjalla, jonka Preussin sotavoitot olivat luoneet ("Kirjeenvaihto" III. s. 144, 145—46, 157, 188, 213, 219, 224, 438, 464, 465). Kuuluisassa Internationalen julistuksessa 9 p:ltä syyskuuta 1870 Marx varoitti Ranskan proletariaattia ennenaikaisesta kapinasta, mutta kun kapina kuitenkin puhkesi (v. 1871), Marx tervehti innostuneena "taivasta vastaan ryntäävien" joukkojen vallankumouksellista aloitekykyä (Marxin kirje Kugelmannille). Vallankumouksellisen esiintymisen tappio tässä tilanteessa, kuten niin monissa muissakin, oli Marxin dialektisen materialismin kannalta pienempi paha proletariaatin taistelun yleisessä kulussa ja tuloksessa kuin luopuminen vallatuista asemista, antau-

tuminen ilman taistelua: tuollainen antautuminen olisi demoralisoinut proletariaatin ja horjuttanut sen taistelukykyä. Marx, joka osasi antaa täyden arvon legaalisten taistelukeinojen käyttämiselle poliittisen pysähdystilan ja porvarillisen laillisuuden herruuden kausina, tuomitsi v. 1877—1878, sosialistilain säätämisen jälkeen hyvin jyrkästi Mostin "vallankumouksellisen fraasin", mutta kävi ainakin yhtä ankarasti, ellei ankaramminkin opportunismin kimppuun, jonka valtaan virallinen sosialidemokraattinen puolue oli silloin tilapäisesti joutunut, kun tuo puolue ei ollut heti osoittanut riittävää lujuutta ja kestävyyttä, vallankumouksellisuutta ja valmeutta siirtyä illegaaliseen taisteluun vastaukseksi poikkeuslakiin ("Kirjeenvaihto", IV, s. 462, 470, 487, 495, 497; vrt. myöskin kirjeitä Sorgelle.)

PROLETARIAATIN DIKTATUURI*

V. 1907 Mehring julkaisi aikakauslehdessä "Neue Zeit" (XXV/2, s. 164) otteita Marxin kirjeestä 5 päivältä maaliskuuta 1852 Weydemeyerille. Tämä kirje sisältää mm. seuraavan tärkeän ajatuksen:

> "Mitä minuun tulee, ei minulle kuulu ansio siitä, että olisin keksinyt luokkien olemassaolon nykyisessä yhteiskunnassa, enempää kuin niiden välistä taisteluakaan. Porvarilliset historioitsijat ovat kauan ennen minua esittäneet tämän luokkien taistelun historiallisen kehityksen. Se, mitä minä olen tehnyt uutta, on seuraavien seikkojen todistaminen: 1. että luokkien olemassaolo on sidottu vain tiettyihin tuotannon historiallisiin kehitystaisteluihin. 2. että luokkataistelu välttämättömästi vie proletariaatin diktatuuriin, 3. että tämä diktatuuri itse muodostaa vain siirtymiskauden kaikkien luokkien häviämiseen ja luokattomaan yhteiskuntaan."

Näillä sanoilla Marx on onnistunut hämmästyttävän selvästi ilmaisemaan ensinnäkin oppinsa pää- ja peruseroavaisuuden porvariston edistyksellisimpien ja syvämielisimpien ajattelijain opeista ja toiseksi valtio-oppinsa ytimen.

Oleellista Marxin opissa on luokkataistelu. Näin sanotaan ja kirjoitetaan hyvin usein. Mutta se on väärin. Ja tästä väärästä käsityksestä tullaan alinomaa marxilaisuuden opportunistiseen vääristelyyn, sen väärentämiseen porvaristolle otollisessa hengessä. Sillä luokkataisteluoppia ei ole luonut M a r x, vaan porvaristo e n n e n Marxia ja sen porvaristo voi, ylimalkaan puhuen h y v ä k s y ä. Ken tunnustaa a i n o a s t a a n luokkataistelun, ei vielä ole marxilainen, hän voi vielä pysyä porvarillisen ajattelun ja porvarillisen politiikan puitteissa. Marxilaisuuden rajoittaminen luokkataisteluoppiin on marxilaisuuden typistämistä, sen väärin tulkitsemista, sen tekemistä porvaristolle otolliseksi. Marxilainen on vain se, joka ulottaa luokkataistelun tunnustamisen p r o l e t a r i a a t i n d i k t a t u u r i n tunnustamiseen asti. Tässä on syvin ero marxilaisen ja tavallisen pikku- (ja myöskin suur-) porvarin välillä. Se on todellisen marxilaisuuden t o d e l l i s e n ymmärtämisen ja tunnustamisen koetinkivi. Sen vuoksi ei ole ihmeteltävä sitä, että kun Euroopan historia vei työväenluokan k ä y t ä n n ö s s ä tämän kysymyksen eteen, eivät ainoastaan kaikki reformistit ja opportunistit, vaan myöskin kaikki "kautskylaiset" (reformismin ja marxilaisuuden välillä horjuvat henkilöt) osoittautuivat surkuteltaviksi poroporvareiksi ja pikkuporvarillisiksi demokraateiksi, jotka k i e l t ä v ä t proletariaatin diktatuurin. Kautskyn kirjanen "Proletariaatin diktatuuri", joka ilmestyi elokuussa 1918, siis paljon myöhemmin kuin tämän kirjan* ensimmäinen painos, on näyte marxilaisuuden pikkuporvarillisesta väärentämisestä ja sen katalasta kieltämisestä k ä y t ä n n ö s s ä, samalla kun se ulkokultaisesti s a n o i s s a hyväksytään. (Katso kirjastani "Proletaarinen vallankumous ja luopio Kautsky".)

Nykyiseen opportunismiin sen pääedustajan, entisen marxilaisen K. Kautskyn hahmoon sopii täydelleen Marxin antama p o r v a r i l l i s e n asenteen luonnekuva, sillä tämä opportunismi rajoittaa luokkataistelun tunnustamisen alan porvarillisten suhteiden alaan. (Tämän alan sisäpuolella, sen puitteissa ei yksikään sivistynyt vapaamielinen kieltäydy "periaatteessa" tunnustamasta luokkataistelua! Opportunismi e i u l o t a luokkataistelun tunnustamista nimenomaan kaikkein oleellisimpaan saakka, kapitalismista kommunismiin s i i r t y m i s e n kauteen saakka, porvariston k u k i s t a m i s e n ja sen täydellisen hävittämisen kauteen saakka. Todellisuudessa tämä kausi on väistämättömästi ennenkuulumattoman ankarien luokkataistelujen kautta, sen vertaansa vailla olevien terävien muotojen kautta ja siis myöskin tämän kauden valtion täytyy ehdottomasti olla u u d e l l a t a v a l l a demokraattinen (proletaareille ja omistamattomille yleensä) ja u u d e l l a t a v a l l a diktatoorinen (porvaristoa vastaan) valtio. Edelleen. Marxin valtio-opin ytimen on omaksunut ainoastaan se, joka on ymmärtänyt, että y h d e n luokan diktatuuri ei ole välttämätön ainoastaan jokaiselle luokkayhteiskunnalle yleensä, ei ainoastaan porvariston kukistaneille p r o l e t a a r e i l l e, vaan myöskin kokonaiselle historialliselle kaudelle, joka erottaa kapitalismin "luokattomasta yhteiskunnasta", kommunismista. Porvarillisten valtioiden muodot ovat varsin moninaiset, mutta niiden olemus on sama: kaikki nuo valtiot ovat tavalla tai toisella, mutta viime kädessä ehdottomasti p o r v a r i s t o n d i k t a t u u r i a. Siirtyminen kapitalismista kommunismiin ei tietenkään voi olla antamatta valtavan runsaasti mitä erilaisimpia poliittisia muotoja, mutta oleellista tulee siinä ehdottomasti olemaan p r o l e t a r i a a t i n d i k t a t u u r i.

* Seuraava kohta on Leninin tekemä lisäys kirjan "Valtio ja vallankumous" toiseen painokseen, II lukuun otsikolla "Kuinka Marx asetti kysymyksen v. 1852" ("Kootut teokset" XXI osa s. 391.) Suomenkielinen painos — "Valtio ja vallankumous, s. 34. — Toim

* "Valtio ja vallankumous". — Toim.

Kansan voimat torjumaan suurpääoman hyökkäystä

SKPn Keskuskomitean vetoomus

TYÖLÄISET JA KYNTÄJÄT! KANSALAISET! Kulunut talvi on ollut kansallemme vaikea.

Suurpääoman saalistushalu on mittaamaton. Sen sanelema politiikka, joka on nojannut lännen kapitalistiseen pula- ja sotatalouteen, on vienyt Suomen talouspulaan ja johtanut työtätekevän väestön elintason jyrkkään alentumiseen niin kaupungeissa kuin maaseudullakin.

Mutta suurpääoman edustajat suunnittelevat yhä uusia kurjistamistoimenpiteitä. Nyt taantumusporvarit ja oikeistolaiset sosdem.johtajat väittelevät vain siitä, missä järjestyksessä elintason alentamista jatketaan, pudotetaanko ensin työläisten nimellispalkkoja ja talonpoikien tuloja ja sitten rahan arvoa, vai päinvastoin. Julkisuuteen tulleessa pankinjohtaja Auran ohjelmassa on asetettu ensimmäiseksi vähimmäistavoitteeksi palkkojen ja maataloustulojen alentaminen ainakin 13 prosentilla sekä sosiaalisen turvallisuuden vähentäminen. Devalvaatio, markan arvon alentaminen, johon myös sosdem.oikeisto tähtää, saattaisi merkitä vieläkin suurempaa realipalkan alentamista hintojen nousun ja inflaation seurauksena.

Molemmat toimenpiteet johtaisivat samaan tulokseen. Ne merkitsisivät koko kansan ostokyvyn heikkenemistä ja kotimarkkinateollisuuden tuotannon supistamista. Pienyrittäjien vararikot ja pienviljelystilojen pakkohuutokaupat lisääntyisivät, työttömyys laajentuisi ja palkkojen alentuminen jatkuisi. Talonpojat joutuisivat myyntivaikeuksiin, heidän olisi pakko myydä metsänsä ja monissa tapauksissa muukin omaisuutensa polkuhinnasta. Kaiken sen, minkä kansa menettäisi, suuryhtymät ja pankkiherrat anastaisivat itselleen tai tuhlaisivat sotavarusteluihin.

MUTTA SUOMELLA ON TOINENKIN TIE. Suomella on pulasta pelastumisen mahdollisuus. Kuluneen talven aikana maamme työtätekevät saavuttivat joukkotoiminnallaan sen, että kymmenille tuhansille työttömille hankittiin varatöitä ja kapitalistit ehkäistiin toteuttamasta kaikkia palkanalennussuunnitelmiaan. Kansan voimin voidaan saavuttaa enemmänkin. Joukkotaistelulla voidaan päästä suunnanmuutokseen, syrjäyttää virkapaikkojen väärinkäyttäjät, pelastaa maa talous-

pulasta, aikaansaada käänne sotapolitiikasta rauhanomaisen rakennustyön politiikkaan.

Uudet toimenpiteet elintason alentamiseksi on torjuttava kansan yhteisvoimin.

ISÄNMAAMME VOIDAAN PELASTAA ehkäisemällä suurpääoman mielivalta talouselämässä, ottamalla kansan käyttöön monopoliyhtymät ja suurpankit, joiden omistajat väittävät valheellisesti, että tuotanto ei kannata.

ISÄNMAAMME VOIDAAN PELASTAA irroittautumalla lännen pulatalouden määräysvallasta, kehittämällä taloudellista yhteistyötä Neuvostoliiton ja muiden talouspulaa tuntemattomien maiden kanssa.

ISÄNMAAMME VOIDAAN PELASTAA kohottamalla kansanjoukkojen ostokykyä, laajentamalla kotimarkkinateollisuuden tuotantoa, turvaamalla työtä ja nykyistä suurempi palkka kaikille työläisille, tukemalla talonpoikaistoa niin, että sen realitulot eivät alene, vaan kohoavat.

RAUHANOMAINEN RAKENNUSTYÖ JA KANSAN ELINTASON KOHOTTAMINEN OVAT MAAMME PULASTA PELASTAMISEN EDELLYTYKSENÄ.

Vietäköön tämä totuus kaikkialle, missä on työtätekeviä. Keskusteltakoon tästä pelastustiestä tehtaissa ja kylissä, kaikilla työmailla, työttömien keskuudessa ja kaikissa järjestöissä. Rakennettakoon yksimielinen kansalaisrintama torjumaan suurpääoman hyökkäystä, puolustamaan kansan oikeuksia, suojelemaan Suomen riippumattomuutta ja turvaamaan rauhaa!

NOSTETTAKOON VOIMAKAS JOUKKOLIIKE TOTEUTTAMAAN KANSAN TAHTOA!

Suomen Kommunistisen Puolueen
Keskuskomitea.

ANTTI HYVÖNEN:

Luentoja Suomen työväenliikkeen historiasta

II luento

SUOMEN TYÖVÄENLIIKKEEN ITSENÄISTYMINEN (1896—1903)

1. Työmies-lehden perustaminen. Tsarismin hyökkäys Suomen oikeuksia vastaan. Suomalais-kansallisen liikkeen kriisi.

Työmies-lehti — Suomen itsenäisen työväenliikkeen tienraivaaja. Työväenyhdistysten toisen edustajakokouksen jälkeen työväenliikkeessä tapahtui nopea kehitys kohti itsenäistymistä. Työväen valtuuskuntaan valitut nuorsuomalaiset eivät voineet tätä kehitystä estää. Varsin merkitykselliseksi tapahtumaksi työväen itsenäistymisen tiellä muodostui Työmies-lehden perustaminen. Lehden ensimmäinen numero ilmestyi maaliskuun 2 päivänä 1895. Lehden päätoimittajana oli aluksi opettaja A. Karvonen, joka lukeutui nuorsuomalaisiin. Mutta toimitustyötä seurasivat myöskin tohtori Ursin ja Vilho Virta, jotka jo tuona aikana olivat saaneet sosialistisia vaikutuksia.

Työmies-lehti ei vielä perustamisvaiheessaan omannut selvää luokkataisteluasennetta. Kuitenkin sen kanta poikkesi jo selvästi wrightiläisellä kaudella ilmestyneen Työmies-Arbetaren-lehden kannasta. Lehti selitti, että ei voitu odottaa porvarilehtien ajavan työväen asiaa. Johtavassa kirjoituksessa lehti ilmoittaa ohjelmakseen: ”Työmies koettaa kaikin voimin työskennellä maamme työväestön tilan parantamiseksi.” — ”Meilläkin on työväestön asema hyvin epävarma ja useassa paikoin sen toimeentulo sangen tukala. Ei siis ole viisasta, että odotetaan epäkohtien kehittymistä pahimmilleen. Ajoissa on koetettava keksiä keinoja työväestön aineellisen toimeentulon parantamiseksi ja sen saattamiseksi vakavammalle kannalle. Työmies aikoo herättää työväestön ja muun yleisön huomiota tätä koskeviin kysymyksiin.”

Kokonaan uusi sävy entiseen wrightiläiseen pyytelemiseen ja anelemiseen verraten soi saman kirjoituksen loppuosasta. Siinä syytetään yhteiskunnan parempiosaisia, etteivät nämä ole mitään todellista tehneet työväen hyväksi. On vain neuvottu säästäväisyyteen. ”Niin hyvä ja varteen otettava neuvo kuin se onkin, ei se suuria parannuksia seurattunakaan tuota, sillä mistä se säästää, jolla ei ole säästettävää. Työväestön ja yhteiskunnan muitten luokkain on ryhdyttävä yksissä neuvoin epäkohtia korjaamaan. — Työmies koettaa herättää työväestön välinpitämättömyydestään”, lehti selitti.

Matti Kurikka Työmiehen toimittajana. Työväestö tunsi Työmiehen omakseen. Työväen keräämillä varoilla lehteä julkaistiin. Suuria vaikeuksia voittaen sille hankittiin kirjapainot ja muut varat. Työmiehet keräsivät lehdelle varojen ohella tilauksia ja ilmoituksia. Lehti levisi alun alkaen pääasiassa työväestön piiriin.

Tilaajamäärä pysyi alkuvuosina verraten vaatimattomana. Vuosisadan vaihteeseen mennessä se saavutti kuitenkin jo 5000 levikin ja siitä alkaen lehti valtasi nopeasti puolelleen yhä laajemmat työväen joukot.

Syksyllä 1896 liittyi Työmiehen toimitukseen aputoimittajaksi kirjailija Matti Kurikka. Päätoimittaja Karvosen erottua seuraavana vuonna Kurikasta tuli päätoimittaja. Kurikan toimikausi kesti Työmiehessä huhtikuuhun 1899. Hän korosti erikoisesti itsenäisen työväen toiminnan merkitystä. Kurikka oli erinomainen agitaattori ja kirjoittaja. Hän ei ollut tieteellisen sosialismin kannattaja, vaan ideologiselta pohjaltaan häntä on lähinnä pidettävä jonkinlaisena kristillisenä sosialistina. Valtiokirkkoa ja papistoa vastaan Kurikka esiintyi jyrkästi. Työmiehen toimittajana ollessaan hän myöskin innolla ajoi raittiusasiaa. Hän esiintyi kristilliseltä kannalta lähtien omistavien luokkien riistopyrkimyksiä vastaan. Helsingin työväen mielenosoitusretkellä keväällä 1897 hän puhui työväestölle jo sosialismista. Tällöin hän selitti kuitenkin, etteivät sosialidemokratian perustajia olleet Karl Marx ja Lassalle, vaan Jeesus Natsarealainen. Jeesuksen opin toteuttaja oli Kurikan mielestä nykyajan työväenliike. Huolimatta ideologisesta epäselvyydestään tämä puhe herätti työväen keskuudessa omanarvontuntoa. Samalla se aikaansai yläluokkalaisten keskuudessa paheksumista.

Keväällä 1898 Kurikka innosti erikoisesti yhtymään kautta maan juomalakkoon. Tästä muodostui todellinen kansanliike, johon otti osaa noin 70,000 kansalaista pääasiassa työväen piiristä. Kun ottaa huomioon, että kirkko ja kapakat olivat tähän asti olleet työväen miltei ainoat harrastuskohteet, merkitsi tällainen liike tien raivaamista työväen toiminnalle.

Vaalilakkokysymys v. 1898. Työmies-lehti oli työväenliikkeen itsenäisyyttä korostavalla kannalla. Kun säädyt kutsuttiin syksyllä 1898 valtiopäiville säätämään uutta asevelvollisuuslakia, oli tämän johdosta suoritettava valtiopäivämiesvaalit. Tällöin Kurikka ehdotti Työmiehessä, että työväestön piti tarjota ehdokkaitaan valtapuolueen listoille. Siinä tapauksessa, etteivät ne suostu valitsemaan niitä edusmiehiksi, Kurikka kehoitti työväestöä julistamaan vaalilakon. Tämä kanta hyväksyttiin Helsingin työväestön yleisessä kokouksessa. Kun sitten Helsingissä voimakkaimpana esiintynyt ruotsalainen puolue ei ottanut työväen kokouksen asettamia ehdokkaita listoille, päätettiin julistaa vaalilakko.

Tämä päätös synnytti riitaa sanomalehdistössä. Työväen valtuuskunnan porvarillinen enemmistö kiirehti julkaisemaan vastalauseen vaalilakkopäätökselle. Sen sijaan tänä aikana jo hyvin tunnetuksi tulleet työväen johtomiehet Eetu Salin ja Taavi Tainio esittivät Työmiehessä vaalilakkoa puolustelevan kantansa. Tämän riidan yhteydessä Helsingin työväestö päätti yleisessä kokouksessaan 9 päivänä lokakuuta 1898 julistautua itsenäiseksi paikalliseksi työväenpuolueeksi. Helsingin työväestön esimerkkiä seurasivat työläiset eräillä muillakin paikkakunnilla. Tämä osoitti selvästi työväenliikkeen itsenäistymisajatuksen leviämistä ja kypsymistä.

Porvarien taholta työväen esittämä vaalilakkouhka leimattiin kansalliseksi petokseksi. Niinpä opettaja A. H. Karvonen julkaisi 1. 10. 1898 Työmies-lehdessä kirjoituksen vaalilakkoajatusta vastaan. Tässä kirjoituksessa Karvonen väitti, että vaalilakkoa ei voida saada koko maassa läpi ja että siitä on äänioikeusasialle enemmän vahinkoa kuin hyötyä, koska se muka osoittaisi työväes-

tön epäkypsyyttä. Karvonen peloitteli, kuten muutkin porvarit, että vaalilakkoa, "vaikka se muodostuisikin kuinka pieneksi tahansa, voisivat kansamme itsenäisen aseman viholliset käyttää... hyökkäysasemana säätyjen päätöstä vastaan. Jos työväki viskaa sellaisen aseen hyökkääjän käteen, tekee se itsensä syypääksi kurjaan tekoon, jossa sitä aina voidaan oikeudella syyttää lyhytnäköisyydestä ja puuttuvasta isänmaanrakkaudesta."

Tällaisia porvareitten syyttelyitä vastaan Eetu Salin esitti lokakuun 2 päivänä Helsingin työväentalon pihalla yleisessä kokouksessa pitämässään alustuksessa työväenliikkeen miesten puolesta seuraavaa:

"Sanottaneen, että täten heikonnamme valtiopäiväimme asemaa, mutta se pelko on aiheetonta, sillä kyllä se on Venäjälläkin tiedossa, että valtiopäivämme eivät edusta kansaa, vaan ainoastaan etuoikeutettuja kansanluokkia. Sitäpaitsi tulee kansan tahto kyllä näkyviin yleisissä kokouksissa, joissa jokainen voi lausua mielipiteensä varallisuudesta tai muista etuoikeuksista riippumatta."

Tsarismin hyökkäys maamme valtiollista asemaa vastaan. Samaan aikaan kärjistyi maamme valtiollinen asema tavattomasti. Venäjällä oli päässyt valtaan yhä voimakkaampi pyrkimys tukahduttaa maamme erikoisasema. Tämä perustui suuressa määrin Venäjällä tapahtuneeseen kapitalismin kasvuun, joka koetti alistaa kaikki valtakunnan osat kiinteämmin yleisvaltakunnallisen järjestelmän puitteisiin.

Suomen uusi kenraalikuvernööri, tunnettu suurvenäläinen chauvinisti Bobrikov saapui maahamme lokakuun 12 pnä 1898. Ensimmäisenä otteenaan hän piti senaatin jäsenille ja eräille korkeille virkamiehille puheen, jossa hän antoi ymmärtää, että politiikan muutos oli tulossa. Suomi piti kiinnitettämän lujemmin valtakunnan muihin osiin. Tammikuun 19 päivänä kokoontuneilla ylimääräisillä valtiopäivillä pidetystä valtaistuinpuheesta kävi ilmi, että asevelvollisuuslakia ja muita siihen liittyviä lakeja ei aiottu antaa säätyjen ratkaistavaksi, vaan ainoastaan valmistavasti harkittavaksi.

Säätyjen harkitessa näitä ehdotuksia tuli tieto, että keisari Nikolai II oli vahvistanut erikoisen julistuskirjan helmikuun 15 päivänä. Tämä julistuskirja, joka on saanut "helmikuun manifestin" nimen, sisältää asiallisesti Suomelle uuden lainsäädäntäjärjestyksen kaikille niille laeille, jotka ovat voimassa keisarikunnan koko alueella, Suomen Suuriruhtinaanmaa siihen luettuna, ja myös niille laeille, joita käytetään suuriruhtinaskunnan rajoissa, mikäli ne koskevat yleisiä valtakunnan etuja tai ovat yhteydessä keisarikunnan lainsäädännön kanssa. Asianomaiselle venäläiselle ministerille, Suomen ministerivaltiosihteerille tai kenraalikuvernöörille jäi aloitteenteko-oikeus tällaisiin lakiesityksiin. Säätyjen myötävaikutus kaikkien puheena olevien lakien syntyyn supistettiin lausunnon antamiseen. Venäjän vallankumoukselliset arvostelivat ankarasti tsaarin toimenpiteitä. Lenin kirjoitti "Iskra"-lehden 11. numerossa 1899 kirjoituksen "Suomen kansan vastalause", jossa hän sanoo: "Se oli räikeä perustuslain loukkaus, todellinen vallankaappaus, sillä joka laistahan voidaan sanoa, että se koskettaa valtakunnallisia asioita."

Suomettarelaisten petos. Suomen työväestön piirissä tuomittiin tsarismin hyökkäys Suomen oikeuksia vastaan. Valpas kirjoitti 1899 Työmies-lehden 12. numerossa kirjoituksen, jossa hän lausuu: "Helsingin työväestö uskoo viidenkertaisella hallitsijasanalla vahvistettujen perustuslakien pyhyyteen ja on vakuutettu siitä, että sisäisen itsenäisyytemme säilyttämisen tiellä varmimmin saavutetaan ystävälliset suhteet Venäjän kanssa."

Sekä työväen että muissa kansalaispiireissä koetettiin yleensä vedota senaattiin, että se ei promulgoisi (julkaisisi asetuskokoelmassa ja siten antaisi sille lain voimaa) tätä laitonta julistuskirjaa. Tästä huolimatta puolet senaatin jäsenistä asettui julistuskirjan promulgoimisen kannalle ja senaatin varapuheenjohtaja C. Tudeerin ääni ratkaisi promulgoinnin hyväksi. Tällä tavalla senaatissa olevat suomettarelaiset senaattori Yrjö-Koskisen johdolla antoivat lain voiman tälle tsarismin vallankaappausjulistukselle. Kun maan korkeimpana oikeusvalvojana toiminut prokuraattori Söderhjelm esitti, että senaatin pitäisi, ennen kuin se menee virallisesti julkaisemaan kyseessä olevaa asiakirjaa, huomauttaa alamaisella esityksellä manifestiin sisältyvistä lainvastaisuuksista, pani suomettarelainen senaattori Yrjö-Koskinen tähän vastalauseen. Yrjö-Koskisen menettelyn johdosta Kurikka kirjoitti Työjoitti 3. 3 .1899:

"Kun maan korkein lainvalvoja pistää Muciuksen lailla kätensä tuleen, ja aikoo antaa siinä sen vaikka hiiltyä oikeata asiata todistamaan, niin eikö silloin herra Yrjö-Koskinen ota ja näpäytä häntä sormille ja sano, että hän on mennyt toimintavaltansa ulkopuolelle."

Suomettarelaisten menettely synnytti yleisen kuohunnan, joka pakotti Yrjö-Koskisen pyytämään eroa senaatin jäsenyydestä. Tämän johdosta Työmies-lehti kirjoitti 6. 3. 1899:

"Eronhakemuksensa on jättänyt senaattori vapaaherra G. Z. Yrjö-Koskinen. Mitähän se olisi vaikuttanut asian kulkuun, jos tuo olisi tapahtunut kahta viikkoa aikaisemmin?

Mainio merimies, joka seilattuaan laivan karille, ensimmäisenä soudattaa itsensä maihin..."

Tässä yhteydessä porvariston rintama alkoi uudesti muodostua. Toiselta puolelta alkaa kehittyä passiivisen vastarinnan kannalle asettuva ns. perustuslaillinen suunta ja toiselta puolelta sovittelua tsarismin kanssa kannattava myöntyväisyyssuunta. Yrjö-Koskisen vaikutuksesta vanhasuomalainen puolue asettuu myöntyväisyyssuunnan kannattajaksi. Tätä kantaa perusteltiin sillä, että myöntymällä Venäjän tsarismin vaatimuksiin säilytetään muka mahdollisuus vastaisiin neuvotteluihin Venäjän hallituspiirien kanssa ja vältetään maan hallinnon joutuminen venäläisten miehittämäksi. Perustuslailliset taas pitivät venäläistämispolitiikkaa suppean venäläisen hallituspiirin pyrkimyksenä ja asettuivat sen johdosta sille kannalle, että Suomen perustuslakeihin nojaten piti kieltäytyä toteuttamasta laittomia määräyksiä. Näiden molempien erittäin voimakkaasti vahvistaa virtausten välillä alkoi kiihkeä taistelu. Samaan aikaan Suomen työväenliike itsenäistyi yhä enemmän porvariston vaikutuksen alaisuudesta.

Suuri adressi ja työväenliike. Heti helmikuun manifestin jälkeen porvaristo, erikoisesti perustuslailliset ryhtyivät keräämään ns. suurta adressia. Siinä käännyttiin hallitsijan puoleen alamaisella anomuksella, että lailliset olot palautettaisiin maahan. Tämän adressipuuhan yhteydessä kehittyi kärkevä ristiriita työväen itsenäisyyttä korostavan Työmies-lehden ja porvariston välille. Porvarilliset ryhmät, enempää myöntyväisyyssuunnan kannattajat kuin perustuslaillisetkaan ei-

vät ottaneet huomioon muutosta, joka työväen etujoukon keskuudessa oli tapahtunut ja joka oli saanut ilmauksekseen oman työväen lehden syntymisen ja paikallisen työväenpuolueen muodostamisen Helsingissä. Porvarillisten järjestämiin neuvotteluihin adressipuuhan edellä ei kutsuttu työväen itsenäisen toiminnan miehiä. Kuitenkin näistä puuhista tuli tieto Työmiehen toimitukseen. Työväen johtohenkilöitten syrjäyttäminen herätti luonnollisesti siellä suurta närkästystä. Kun porvarilliselta taholta ei tahdottu ottaa työväen edustajia mukaan adressipuuhaan tasavertaisina sopimuskumppaneina, julkaisi Kurikka sydämistyneenä Työmiehessä 3. 3. 1899 kirjoituksen "Haaksirikkoon jouduttua". Siinä lausutaan mm:

"Viime syksystä lähtien on järjestynyt työväki kaikilla mahdollisilla keinoilla koettanut saada maamme vallassaolijoita ymmärtämään, että koko valtiollinen itsenäisyytemme voi milloin tahansa ruveta horjumaan, jollei vallassa oleva vähemmistö asetu kansan syvien rivien kanssa sopusointuiseen vuorovaikutukseen, johon sillä on oivallinen tilaisuus kutsumalla itsetietoisuuteen heränneen työväen edustajat yhteisen neuvospöydän ääreen..."

Sitten kirjoitus jatkuu:

"Nyt alkaa yläluokka vasta käsittää, missä on kansamme ydin, mutta liian myöhään. Se mikä asian ratkaisun edellä olisi tehnyt valtavan vaikutuksen, on sen jälkeen pelkkää tuuleen hosumista. Jos tahdotaan pönkittää vanhaa lahonnutta rakennusta, niin on pönkät pystytettävä ennen kuin se on rauennut kokoon. — — —

Mutta tälläkin puuhalla olisi voinut olla hyvä puolensa, jos nyt entisyyden raunioilla kansan eri kerrokset olisi voineet lyödä veljeskättä, jos rahavalta, virkavalta, pappisvalta tunnustaisivat turvattomuutensa ilman työväen pohjakerrosta. Mutta onko yläluokka nytkään viisastunut? Ei! Se ei vieläkään etsi itsenäisiä, valtiolliseen sananvaltaan kypsyneitä työmiehiä, vaan ainoastaan nimiä, tukuttain nimiä, joita se sitten voisi käyttää tarkoituksiinsa."

Lopuksi Kurikka artikkelissaan vielä varoitti työläisiä pysymään erillään niistä salaperäisistä papereista, joihin heidän nimiään tullaan onkimaan.

Tässä Työmiehen kirjoituksessa, joka saattoi porvarilliset piirit raivon valtaan, on pohjalla itsenäistyneen työväenliikkeen ääni. Porvariston hälyn keskellä kiirehtivät toisetkin itsenäisen työväenliikkeen edustajat asettumaan Työmiehen kannalle. Valpas kirjoitti: "Noissa valtavissa sanoissa on ilmaistu se suuri periaatteellinen totuus, että työväestöllä on paljon varmempi ja vakavampi kansallisen olemuksen säilytyskeino kuin herrain perustuslaki." Sitten Valpas vielä lisäsi, että "työväki saattoi turvata omaan keinoonsa, ennenkuin alistua häpeällisellä tavalla herrain kanssa yhteistoimiin."

Myös tohtori Ursin lausui kantanaan, että "Suomen työväki ei ole roskaa, se ymmärtää hyvin, mistä on kysymys. Suomen syvät rivit rakastavat sydämensä pohjasta isänmaatansa eli oikeammin koko kansaansa ja sen tulevaisuutta; ne rakastavat sitä vielä palavammin kuin yläluokkalaiset, jotka usein eivät paljon välitä kansan suuren enemmistön kärsimyksistä. Työväki ja sen ystävät pyrkivät ja tulevat aina pyrkimään siihen, että kansan alemmat kerrokset saavat enemmän oikeuksia ja parempia elämän ehtoja, sillä he tietävät, että he siten tekevät isänmaallensa parhaan palveluksen, minkä he ikinä voivat sille tehdä. Ainoastaan syviä rivejä kohottamalla voi koko kansan sisällinen voima kasvaa ja vahvistua." Ursin syytti ylempiä kansankerroksia: "Se on juuri todistus todellisen isänmaan rakkauden puutteesta, jos ylemmät kansankerrokset eivät koko kansan hyväksi tahdo luopua etuoikeuksistaan, vaan itsekkäästi pitävät niistä kiinni ottamatta huomioon, että kehitys alati kulkee eteenpäin." Lopuksi Ursin korosti vielä, että kansalle ei ole annettava vain velvollisuuksia, vaan myöskin oikeuksia.

Työväenliikkeen itsenäisen toiminnan kannattajat vaativat siis, että työväenliike oli otettava huomioon itsenäisenä tekijänä. Toiseksi he korostivat, että jos tahdotaan saada työväestö ja muut oikeudettomat kansankerrokset todella puolustamaan maan sisäistä riippumattomuutta ja vapautta, täytyi näille kerroksille antaa välttämättömät kansalaisoikeudet. Myöhemmässä vaiheessa tämä kanta kiteytyy kiinteäksi äänioikeusuudistusvaatimukseksi. Porvariston taholta selitettiin tällaiset vaatimukset yleistä kasallista rintamaa hajoittaviksi. Vaatimukset säätylaitoksen poistamisesta tulkittiin siten, että sen kautta muka pyrittiin heikentämään Suomen valtiollisen aseman puolustamista venäläistyttämistoimenpiteitä vastaan. Todellisuudessa tässä oli pohjalla etuoikeutettujen piirien viha ja pelko itsenäistyvää työväenliikettä kohtaan. Se saa porvariston etsimään sovintoa tsarismin kanssa (kuten suomettarelaiset tekivät), jotta kansan työtätekevät kerrokset eivät pääsisi omakohtaisella taistelullaan ajamaan omia etujaan.

Kurikka oli herättänyt porvariston keskuudessa suuttumusta jo edellisenä vuonna aikaansaamansa vaalilakkopäätöksen sekä paikallisen itsenäisen työväenpuolueen perustamisen johdosta. Nyt kohdistettiin Kurikkaa vastaan ennen kuulumaton häväistystulva.

Kiihkomieliset porvarilliset nulkit sylkivät Kurikan päälle hänen kulkiessaan kadulla. Kurikan ollessa Kansallisteatterissa Työmies-lehden arvostelijana porvarilliset ylioppilasnuorukaiset kävivät hänen kimppuunsa ja heittivät hänet ulos. Mutta työväen keskuudessa kehittyivät vastakkaiset mielialat. Porvarillisen häväistysryöpyn alaiseksi joutuneen Kurikan kunniaksi järjestettiin suuri mielenosoitus maaliskuun 19 pnä 1899. Tähän mielenosoitukseen osallistui noin 3000 henkilöä.

Työväestö lehtensä puolesta. Työmies-lehden asetuttua puolustamaan Kurikkaa sekin joutui porvarillisten kostoraivon kohteeksi. Sanomalehdeltä kiellettiin painokoneen käyttämiseen tarvittava sähkövirta. Mutta sillä ei voitu estää työväen lehteä ilmestymästä. Työläiset muodostivat keskuudestaan vapaaehtoisia ryhmiä, jotka käsivoimin kävivät painokonetta pyörittämässä. Paperikauppiaat kielsivät Työmies-lehdeltä paperin saannin. Aina sanavalmis A.B. Mäkelä lausui tämän johdosta tuon aikaisia työväen etujoukon mielialoja kuvaavat sanat: "Jos paperi loppuu, painetaan Työmies vaikka vanhoihin paitoihin". Loppujen lopuksi porvariston hyökkäilyt Työmies-lehteä vastaan johtivat lehden aseman lujittumiseen. Työläiset keräsivät lahjavaroja lehdelle ns. "pennilistojen" avulla. Lehden tilaajamäärä kasvoi näiden hyökkäyksien yhteydessä 1200:lla. Tämä kaikki ilmensi tapahtumassa olevan työväenliikkeen itsenäistymistä. Tällä tavalla porvaristo itse omalla menettelyllään kiirehti itsenäisen työväenliikkeen syntymistä meidän maassamme.

Kurikan erottua Työmiehen vastaavan toimittajan paikalta

keväällä 1899 hänen sijalleen tuli A. B. Mäkelä. Hänessä porvaristo sai vastaansa paljon selvemmän itsenäisen työväenliikkeen edustajan kuin mitä Kurikka oli. Mäkelä oli jo tuolloin omaksunut sosialismin ja edusti tuona aikana jyrkkää itsenäisen työväenliikkeen kantaa. Poliitikkona hän oli myöskin johdonmukaisempi kuin Kurikka. Hänen purevat pakinansa tuottivat monta harmia Suomen porvaristolle. Kurikkaa vastaan käymällään ajojahdilla porvarilliset ajoivat itsensä siten ojasta allikkoon. Ajojahti kohdistettiin sen jälkeen Mäkelää vastaan.

Porvareita raivostuttivat erityisesti Työmies-lehden kirjoitukset Helsingin leipurilakon yhteydessä. Keväällä 1899 Helsingin leipomotyöntekijät vaativat yötyön poistamista ja 10-tuntisen työpäivän käytäntöönottamista. Kun suurimmat työnantajat eivät suostuneet tähän vaatimukseen, alkoi lakko, jonka aikana työnantajat hankkivat työvoimaa Venäjältä. Työmies julkaisi 185. numerossa luettelon kaikista työnantajista, jotka olivat hankkineet ulkolaista työvoimaa. Tätä käytettiin syynä lehden lakkauttamiseen kuukauden ajaksi. Suurelta osalta Työmiehen ansiosta yleinen mielipide kääntyi suosiolliseksi leipomotyöntekijäin palkkataistelulle ja he vottivat loppujen lopuksi lakkonsa. Syksyllä v. 1900 Työmiehen päätoimittajana ollut Mäkelä erosi toimitustehtävistä ja hänen tilalleen tuli Edvard Valpas, jonka aikana Työmies-lehdestä todellakin tuli Suomen työväenliikkeen päääänenkannattaja.

2. Suomen työväenpuolueen perustaminen. Menettelytapakysymys. Viipurin kokous.

Suomen työväenpuolueen perustaminen. Suomen itsenäisen työväenpuolueen perustaminen tapahtui III:ssa työväenyhdistysten edustajain kokouksessa Turussa 17—20 p:nä heinäkuuta 1899. Puolueen perustamista oli edeltänyt porvaristosta irtautumisen vaihe. Työväenpuolueen perustamisen kannalle oli asettunut jo enemmistö työväenyhdistyksistä, joista huomattava osa oli vapautunut porvarillisesta holhouksesta. Kokoukseen oli saapunut edustajia 34 työväenyhdistyksestä. Pääkysymyksenä oli työväenpuolueen perustaminen.

Kokouksen työlle antavat leimansa ennen muuta työväenliikkeen omat miehet, kuten Salin, A. B. Mäkelä, Taavi Tainio jne. Kokouksessa on kuitenkin vielä porvarillisiakin edustajia, jotka joko suoranaisesti vastustivat työväenpuolueen perustamista tai tahtoivat lykätä puolueen perustamisen kauaksi tulevaisuuteen. Puolueen perustamista koskeva keskustelu oli eräässä suhteessa kiivaskin ja suuntaa antava. Siinä tapahtui loppujen lopuksi välienselvittely itsenäisen työväenpuolueen perustamista kannattavien ja sitä vastustavien ainesten kesken.

Kysymyksen alustajana oli kirjapainon omistaja J. V. Hellberg, joka päätti alustuksensa ehdotukseen, että työväestön on muodostettava oma puolueensa, "jonka tulee pyrkiä osallisuuteen vallasta kunnallisella ja valtiollisella alalla yleisissä puoluekokouksissa laaditun perusohjelman mukaan, ja yleisen, koko maata käsittävän puoluehallinnon johdolla". Toisena alustajana oli A. Usenius, joka katsoi puolueen perustamisesta koituvan hajaannusta työväenliikkeelle, koska kaikki työväenyhdistykset paikallisten olojen vuoksi eivät yhtyisi puolueeseen ja koska työväki puolueena eduskunnassa ja kuntain hallinnossa nykyisten äänioikeusolojen vallitessa ei voisi vaatimustensa saavuttamiseksi juuri sanottavia aikaansaada. Eetu Salinin oli määrä alustaa kysymys "työväen yhdistysjärjestelmän kehittämisestä", mutta itse asiassa hänenkin alustuksensa liittyi puolueen perustamiskeskusteluun, joskin siinä päähuomio kohdistettiin ammatillisten yhdistysten järjestämiseen.

Keskustelun yhteydessä tohtori J. A. Lyly selitti olevansa ensimmäisen alustajan kannalla, koska pätevät syyt vaativat puolueen perustamista. Mutta koska ohjelma vaati tarkkaa harkintaa, hän ehdotti puolueen perustamista ja ohjelman laatimista varten myöhemmin uuden kokouksen kutsumista, joka sitten julistaisi, että puolue on perustuslaillisuuden pohjalla.

Puolueen perustamisen kannalla olijoiden pääpuhujina esiintyivät Taavi Tainio, Eetu Salin, Matti Kurikka ja A. B. Mäkelä. Eetu Salin arvosteli varsin myrkyllisesti tohtori Lylyn ehdotusta ja selitti hänen tarkoituksenaan olevan saada puolueen perustaminen pitkistymään ja kierretyksi, uittaa työväenpuolueeseen siihen kuulumattomia aineksia.

Eräät kokouksen osanottajat peloittelivat työväenliikkeen hajaantumisella. Niinpä opettaja Karvonen selitti: "Yhdistyksiin liittynyttä työväkeä on noin 8000, niistä voi 3500 jäädä puolueen ulkopuolelle, ellei varovaisuutta noudateta." A. B. Mäkelä huomautti siitä tohtori Lylyn vaatimuksesta, että työväenpuolueen pitäisi julistautua olemaan perustuslaillisen kehityksen pohjalla, että työväellä on perustuslailliset oikeudet varjeltavanaan.

Kysymyksen palattua valiokunnasta suoritettiin laajan käsittelyn jälkeen äänestys puolueen perustamisesta. Puolueen perustamisen puolesta annettiin 55 ääntä, perustamista vastaan äänesti 3 henkilöä. Kun äänestettiin Lylyn ehdotuksesta, joka tarkoitti puolueen perustamisen lykkäämistä, se sai 5 ääntä 53 äänestäessä vastaan.

Kokouksessa tehtiin myös päätös, että puoluehallinto asetetaan Turkuun. Tätä päätöstä vastaan äänesti 9 edustajaa, jotka olivat Helsingin kannalla. Salin ja eräät muut eivät ottaneet osaa äänestykseen. Salin ei yleensä hyväksynyt puoluehallinnon siirtämistä Turkuun. Hänellä oli erikoisesti sydämellään Suomen ammattijärjestön järjestämiskysymys. Hän tahtoi, että työväen valtuuskunta oli jätettävä toimintaan ammattijärjestön edustajakokouksen koonkutsumista varten. Lopuksi päätettiin äänestyksen jälkeen poistaa työväen valtuuskunta kokonaan ja ammattiyhdistyskongressin kokoonkutsuminen jätettiin puoluehallinnon tehtäväksi. Salin ilmeisesti epäili, että Ursinin johdolla toimiva puoluehallinto ei tarpeellisella tarmolla työskentelisi ammatillisen keskusjärjestön järjestämiseksi. Puoluehallinnon sijoittamista Turkuun perusteltiin sillä, että Ursin, tunnetuin tuon ajan työväenliikkeen johtomies, asui Turussa. Wrightin erottua työväenliikkeestä tunnettiin ilmeisesti tarvetta saada johtoon henkilö, jolla oli nimeä muissakin piireissä kuin työväen keskuudessa.

Tässä kokouksessa hyväksyttiin myöskin ensimmäinen työväenpuolueen ohjelma. Entisiä wrighiläisen kauden ohjelmavaatimuksia tehostettiin ja laadittiin uusia vaatimuksia. Ohjelman perusteluissa sanotaan: "Suomen työväenpuolue, joka perustuu yleisen työväenliikkeen periaatteisiin yhteiskuntakehityksen suhteen, pyrkii kaikissa suhteissa Suomen työväen taloudelliseen ja yhteiskunnalliseen vapauttamiseen." Samalla huomautettiin, että perusedellytyksenä siihen on Suomen kansallisen itsenäisyyden säilyttäminen ja suojeleminen. Tämä tarkoitti Suomen valtiollisen aseman säilyttämistä sellai-

sena, kuin se oli ennen tsarismin sortotoimenpiteitten alkua. Itse ohjelmavaatimukset kiteytettiin seuraavanlaisiksi:

1) "Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus kaikille 21 vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä. Suhteellinen vaalijärjestelmä. Kaksivuotiset lainsäädäntäkaudet. Vaalien ja äänestysten toimittaminen lailla määrättynä lepopäivänä.

2) Lainsäädäntö- ja itseverotusoikeus kansalle eduskunnan kautta.

3) Täydellinen yhdistys-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapaus.

4) Työaika saatava 8-tuntiseksi. Pisin työaika ja alin tuntipalkka valtion ja kuntien töissä heti pantava käytäntöön.

5) Yleinen koulupakko, maksuton opetus kaikissa oppilaitoksissa. Kansakoulu järjestettävä kaikkien ylempäin oppilaitosten pohjakouluksi.

6) Sotilastaakkaa suuresti vähennettävä ja rauhanaatetta kehitettävä ja käytännössä toteutettava.

7) Naisen ja miehen täydellinen yhdenvertaisuus.

8) Yleinen kieltolaki väkijuomien valmistuksen ja kaupan suhteen saatava.

9) Työväen suojelulainsäädäntöä kehitettävä. Ammattientarkastajain lukua melkoisesti lisättävä ja työväen luokasta niille apulaiset valittava. Naistarkastajia myös asetettava.

10) Asteettain nouseva tulo- ja perintövero. Kaikkien välillisten verojen poistaminen.

11) Työväen vakuutus on otettava valtion huostaan.

12) Maksuton oikeudenkäynti ja maksuton lääkärin apu.

13) Irtaimen väestön, maanvuokraajain ja pikkutilallisten asemaa parannettava."

Tässä ohjelmassa siirryttiin pitkä askel eteenpäin siitä, mitä työväenyhdistysten II edustajakokouksessa oli ohjelmaksi omaksuttu. Vaatimus yleisen, yhtäläisen ja välittömän äänioikeuden toteuttamisesta kaikille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta ja suhteellisen vaalijärjestelmän vaatimus tiesivät menoa paljon pitemmälle kuin porvarissäädyn äänioikeusolojen korjaamiseen tähdänneessä ohjelmassa esitettiin. Samaten nyt ei enää jätetty äänioikeuden ehdoksi 400 mkn verojen maksamista. Ohjelmavaliokunnan mietinnössä puhuttiin myös eduskunnan muuttamisesta joko yksi- tai kaksikamariseksi, mutta ohjelmaan sitä ei tullut. Puheenvuoroissa mm. A. B. Mäkelä selitti, että "yksikamarijärjestelmä on se päämäärä, johon on pyrittävä." Lain määräämän 8-tuntisen työpäivän vaatimus tiesi yhtymistä kansainvälisen työväenliikkeen ohjelman keskeisimpään vaatimukseen.

Kun kokouksessa käsiteltiin kysymystä, millä keinoin äänioikeusasiaa olisi edelleen ajettava, korostivat useat edustajat, että pelkät anomukset eivät tuota asiaa ratkaise. Tainio lausui: "Joukkoanomukset eivät vaikuta hallituksen mielipiteisiin, vaan itse anojille voi niistä olla hyötyä. Ne ovat heille kiihoittimena, kun ei niitä oteta huomioon. Yhtenä tehokkaimpana keinona tahtoisin suosittaa yleistä työlakkoa, jota ulkomailla on käytetty hyvällä menestyksellä. Se on täysin laillinen keino ja auttava. Siihen olisi meilläkin viimeisenä keinona turvauduttava."

Mäkelän esitys yksikamarisesta eduskunnasta muotoiltiin kokouksessa seuraavasti: "Työväki pitää pyrintöpäämääränään, että nykyinen nelisäätyinen edustuslaitos olisi muutettava yksi- tai kaksikamarijärjestelmäksi."

Keskustelussa työpäiväkysymyksestä esitteli alustaja, tohtori Tekla Hultin, että kokous lausuisi toivomuksenaan, että täysi-ikäisellä työntekijällä ei olisi säännöllisesti 10-tuntia pitempi työpäivä ja että sunnuntai- ja ylityöt kiellettäisiin kaikissa tapauksissa, joissa se ei teknillisistä syistä ole välttämätöntä. Eetu Salin ja muut itsenäisen työväenliikkeen miehet asettuivat päättävästi 8-tuntisen työpäivävaatimuksen kannalle, joka vaatimus tulikin kokouksen päätökseksi huolimatta siitä, että eräät työläisedustajatkin yhtyivät 8-tunnin työpäivävaatimuksen vastustajiin.

Työväenpuolueen perustava kokous kiinnitti myöskin huomiota työläisnaisten asemaan. Kokouksessa osoitettiin, että työläisnaiset ovat vieläkin surkeammassa asemassa kuin miehet. Järjestymättöminä he ovat täydellisesti työnantajan mielivallasta riippuvaisia. Kokous korosti, että työväen saadakseen asemaansa parannuksia on vedettävä myös työläisnaiset luokkataisteluun. Työväenpuolueen perustava kokous tunnusti ohjelmassaan naiset täydellisesti tasa-arvoisiksi miesten kanssa ja harrastusten herättämiseksi yhteistoimintaan työläisnaisten kanssa kokous päätti, että on ryhdyttävä innokkaaseen agitaatioon keskustelukokousten, kirjallisuuden ym. keinojen avulla. Puolueyhdistysten ja osastojen velvollisuudeksi asetettiin naisten työpalkan korotus — ja työpäivän lyhentämisvaatimusten tukeminen ja kannattaminen. Kehoitettiin perustamaan työväenyhdistysten keskuuteen naistyöntekijäin ammattiosastoja ja valitsemaan naisia yhdistysten luottamustoimiin.

Torpparikysymystä käsiteltiin myöskin puolueen perustavassa kokouksessa maisteri Akseli Warénin alustuksen pohjalla. Warén oli itse suorittanut laajan torppariolojen tutkimuksen ja siinä yhteydessä paljastanut torpparien aseman kurjuuden. Kokous päätti alustuksen pohjalla, "että vuokra-ajan pituus on määrättävä kaikille torppareille ja tonttialan vuokraajille vähintäin 50 vuodeksi ja että välisopimukset on tehtävä välttämättä kirjallisesti ja että, jos maanomistaja vuokra-ajan lopussa ottaa vuokra-alueen haltuunsa, niin on hänen suoritettava maan sekä vuokraajan sille rakentamien rakennusten täysi arvo molempain asianomaisten valitsemain katselmusmiesten arvion mukaan, ja jos maanomistaja ei vähintäin vuotta ennen vuokra-ajan loppua ilmoita lunastavansa vuokra-aluetta, niin uudistuu välisopimus, ja että vuokraajalla olkoon täysi oikeus siirtää vuokra-oikeutensa toiselle kansalaisluottamusta nauttivalle henkilölle." Kruununtorppareihin nähden vaadittiin sovellettaviksi samoja periaatteita sekä viranomaisten heihin nähden harjoittaman mielivallan lopettamista.

Tällä tavalla muodostettiin Suomen itsenäinen työväenpuolue. Ohjelmallisesti puolue ei vielä päätynyt sosialismin kannattajaksi, vaikka ohjelman perusteluissa julistauduttiin, kuten edellä mainittiin, yleisen työväenliikkeen periaatteiden kannattajaksi yhteiskuntakehityksen suhteen. Osa porvarillisista aineksista jäi vielä työväenliikkeeseen koettaen jarruttaa alkanutta kehitystä ja pyrkien käyttämään työväenliikettä porvariston puoluepoliittisiin tarkoituksiin. Kokouksen jälkeen kiihtyi työväenyhdistyksissä ja ammattiosastoissa tilinteko porvarillisten ainesten kanssa. Tämä johti yleensä porvarien eroamiseen tai syrjäyttämiseen työväenjärjestöissä.

Sosialismi valtaa alaa. Sosialistiset aatteet levisivät jo laajempienkin työväenjoukkojen keskuuteen. Niitä saatiin ennen kaikkea Työmies-lehden ja mui-

den vähän myöhemmin perustettujen sanomalehtien välityksellä. Myöskin eräät porvarilliset lehdet levittivät sosialistisia katsomuksia useinkin huomaamattaan, kun ne koettivat osoittaa sosialististen aatteiden mahdottomuutta meidän maassamme. Ulkomailla kierrelleet ammattilaiset saivat sosialistisia vaikutteita ja toivat niitä kotimaahan. Erikoisen suuri merkitys oli Eetu Salinin, Taavi Tainion ja A. B. Mäkelän työllä sosialismin levittämiseksi. Tohtori Ursin kirjoitti suuren määrän sosialismia käsitteleviä kirjoituksia.

Kuitenkin on todettava, että nämä sosialistiset opit tulivat meille monien välikäsien kautta. Lännen sosialidemokraattisten puolueitten ohjelmallinen epäselvyys ja näiden puolueitten käytännössä tapahtunut vierautuminen marxilaisesta vallankumouksellisesta sosialismista painoivat leimansa maassamme levitettyihin käsityksiin sosialismista. Useimmissa tapauksissa tuo sosialismi käsitettiin ikäänkuin uskontunnuksena sitä syvemmin punnitsematta ja tutkimatta. Mutta joka tapauksessa sosialististen katsomusten herääminen tiesi laajassa mitassa tapahtunutta entisten pyhinä pidettyjen käsitysten murtumista siitä, että kapitalistinen yhteiskunta on ikuinen ja köyhät on luotu köyhiksi sekä rikkaat rikkaiksi, mille ihmiset itse eivät mitään mahda. Alkoi levitä käsitys, että työväenluokka voi yhteisvoimin puolustaa etujaan ja muuttaa olot uusiksi.

Mutta niin suuri edistysaskel kuin puolueen perustaminen olikin, jäi perustettu puolue sekä ohjelmallisesti että järjestöllisesti tavattoman heikoksi. Jo se seikka, että puoluehallinto asetettiin Turkuun, osoittautui myöhemmässä vaiheessa suureksi heikkoudeksi. Puolueen järjestöllinen rakenne jäi tarkemmin suunnittelematta ja yksityisten henkilöiden jäsenyys puolueessa määrittelemättä. Kun vielä sellaiset miehet kuin Eetu Salin ja A. B. Mäkelä kieltäytyivät puoluejohdon jäsenyydestä sen vuoksi, että johdon kotipaikaksi määrättiin Turku, oli sekin omiaan heikentämään puolueen aatteellista ja käytännöllistä johtamista, varsinkin kun juuri nämä kaksi miestä tuolloin edustivat selvintä työväen itsenäisen toiminnan kantaa. Menettelytapoihin jäi samanlainen aukko. Niitä ei tarkemmin määritelty. Selvän periaateohjelman puuttuminen johti luonnollisesti siihen, että osavaatimuksetkin jäivät epäselviksi. Vaikkakin äänioikeuskysymyksen yhteydessä nyt korostettiin työväen omakohtaisen taistelun merkitystä asettamalla mm. työlakon uhka yhdeksi taistelukeinoksi, jäi kysymys loppujen lopuksi vielä hataraksi.

Viipurin kokous v. 1901. Menettelytapakysymyksessä mentiin seuraavassa työväen edustajakokouksessa, työväenpuolueen ensimmäisessä varsinaisessa edustajakokouksessa huomattava askel eteenpäin.

Tämä kokous pidettiin Viipurissa 17—20 päivinä heinäkuuta 1901. Kokouksessa oli edustettuna 26 puolueeseen kuuluvaa työväenyhdistystä. Muutamat aikaisemmin työväenyhdistysten edustajakokouksiin osallistuneet yhdistykset eivät vielä olleet ratkaisseet kantaansa työväenpuolueeseen kuulumiseen nähden, ja siksi edustettuina oli vähemmän yhdistyksiä kuin v. 1899.

Puoluekokous oli kokoonpanoltaan kuitenkin ehyempi kuin vuoden 1899 edustajakokous. Tässäkin kokouksessa esiintyi menettelytapakysymyksen yhteydessä kyllä työväen itsenäistä taistelutoimintaa vastustava virtaus. Tärkeimpänä asiana oli menettelytapakysymys, jonka alustajana oli A. Nieminen. Hän vastasi alustuksensa otsikkokysymykseen ”Miten työväen puolueohjelma voidaan parhaiten toteuttaa?” asettumalla puolustamaan työväen itsenäistä kantaa. ”Työväen puolueohjelma voidaan parhaiten toteuttaa työväen oman toiminnan ja lainsäädännön avulla.”

Keskustelun aikana joukko kokouksen edustajia korosti, että pitää voittaa osa yläluokasta työväen ohjelman toteuttamisen puolelle. Sitä varten täytyisi työväen ohjelmaa ja työväen hyviä tarkoituksia selvittää näille piireille. Edustaja K. F. Hellsten selitti: ”On paljon yläluokkalaisia, jotka eivät tiedä työväenliikkeestä mitään. Heidän tietonsa supistuu muutamiin haukkumasanoihin. Mutta, kun heille perusteellisesti selvitetään ohjelmamme, kasvaa monessa uusi katsantokanta. Sentähden olisi ponsiin lisättävä, että agitatsioni on ulotettava vastustajienkin riveihin.”

Tätä samaa kantaa edusti R. Drockila, joka uskotteli porvarillisiin liittymisen avulla saavutettavan parhaita tuloksia. Kun puhuja uskotteli, että ulkomaitten työväenpuolueet olivat tällaisella taktiikalla saaneet suuria saavutuksia, alustaja vastasi: ”Ei minkään maan työväen historia todista, että vallassa olevilta olisi saatu etuja ilman pakkoa. Sittenkin se on oma voima johon on luottaminen.” Kokouksen enemmistö asettui samalle kannalle kuin alustaja. Keskustelu koski myöskin osallistumista säätyvaltiopäivä- ja kunnallisvaaleihin. Eräät edustajat suosittelivat, että olisi koetettava saada läpi omia miehiä ja yhteistoiminnassa porvarillisten kanssa koetettava ajaa työläisten etuja.

Mutta suurin osa kokousedustajista piti kiinni siitä, että työväenluokan menettelytapoja oli selvitettävä ennen muuta työväestölle ja muille työtätekeville kerroksille. Samalla korostettiin, että oli luotettava omaan voimaan. Niinpä M. Hälleberg (M. Paasivuori) lausui: ”Puolueen on tultava toimeen omin voiminsa, akitatsionia yläluokille ei tarvita. Osa heistä siirtyy puolueeseemme kun rivimme ovat siksi vahvat, että ne voivat turvata heidät sitä sortoa vastaan, mitä nyt harjoitetaan yksityisiä puolueeseen siirtyneitä kohtaan heidän luokkansa taholta.” Yrjö Mäkelin korosti samaa: ”On pysyttävä erillään muista puolueista ja tultava toimeen omin voimin. Sopivassa tilanteessa voi kyllä apua vastaan ottaa, mutta laskuja älköön tehtäkö siltä varalta. Vaaleissa on esiinnyttävä puhtailla listoilla, eikä alistuttava yleisiin listoihin, saadakseen joitakin pikku etuja, kuten jonkin edustajan valituksi. Se vain vaikeuttaa lopullisen päämäärän saavuttamista.” Mäkelin piti kuitenkin mahdollisena tehdä agitaatiota myöskin vastustajain riveissä, koska siitä saattaa olla apua.

Eetu Salin asettui niiden kannalle, jotka luottavat työväestön omaan voimaan — ”sillä on naurettavaa luulotella että vastustajamme ryhtyvät ajamaan meidän asiaamme. Puulla toinen toisen asiaa ajaa, sanoo sananlasku yleensä syrjässä olevasta henkilöstä, mitä sitten vastustajasta.” Sitten Salin totesi, että ”meillä ei ole kuin yksi puolue, jonka vaatimukset ovat selvät. On vain m e ja meidän v a s t u s t a j a m m e. Ja vastustajaimme kanssa meillä ei voi olla mitään yhteistä.”

Kokouksen päätökseksi menettelytapakysymyksestä hyväksyttiin seuraavat ponnet:

”Ohjelmansa toteuttamiseksi on työväenpuolueen luotettava omaan voimaansa, jonka tehokkaisuutta on edistettävä kehittämällä valtiollisia ja ammatillisia järjestöjä.

Sen vuoksi on etupäässä:

a) Köyhälistö enemmän kuin tähän asti saatava kehittämään

työväen puolueohjelman tarkoitusta.

b) On muodostettava paikallisia puoluehallintoja sinne, missä ne tarpeellisiksi huomataan. Niiden on työskenneltävä puoluehallinnon johdon alaisena sekä pidettävä vireillä paikakkakunnallaan työväestön kunnallisia ja valtiollisia harrastuksia.

c) Näiden paikallisten puoluehallintojen tulee pitää myöskin huolta paikallisesta agitatsionista sekä levittää työväenasiaa valaisevaa kirjallisuutta paikkakunnallaan.

d) On perustettava ammattiyhdistyksiä kaikissa paikoissa maata, missä on vain sen verran ammattilaisia, että kykenevät niitä koossa pitämään ja saattavat työskennellä työväen taloudellisen aseman parantamiseksi.

e) Paikkakunnallaan ammattiyhdistysten kesken, missä vain käy päinsä, on perustettava paikallisia järjestöjä, jotka kykenevät puolustamaan järjestynyttä työväkeä riitaisuuksien sattuessa. Näistä paikallisista järjestöistä saatetaan ajan kuluessa muodostaa yleinen, koko maata käsittävä ammattijärjestö.

f) Kooperatiivisen työväenliikkeen kanssa käsi kädessä kulkevan toiminnan avulla on työskenneltävä niin hyvin taloudellisen tilan parantamiseksi kuin työväen kouluttamiseksi vastaiseen vallankäyttämiseen; ja

g) Kaikissa muissa ei tässä mainituissa kohdissa on toteutettava mahdollisuuden mukaan puoluekokouksen päätöksiä."

Erillisenä menettelytapakysymyksenä kokouksessa käsiteltiin: "Mille kannalle on työväenpuolueen asetuttava muihin puolueisiin nähden?" Valiokunta esitti kokouksen hyväksyttäväksi tästä asiasta seuraavan ponnen:

"Työväenpuolueen pitää aina pysyä tarkasti puolueohjelmansa pohjalla, mutta niissä asioissa, missä se puolueohjelmataan sivuuttamatta voi yhtyä toisten puolueitten kanssa yhteistoimintaan, voipi se sen tehdä."

A. B. Mäkelä ehdotti valiokunnan mietintöä hyväksyttäväksi sillä edellytyksellä, ettei löydy sellaisia asioita, missä puolue-ohjelmaa sivuuttamatta voidaan ryhtyä yhteistoimintaan muiden puolueiden kanssa. Kokous hyväksyi valiokunnan mietinnön yksimielisesti.

Menettelytapakysymykseen liittyi myöskin kokouksessa suoritettu äänioikeusasiain käsittely. Sitä pohdittiin K. F. Hellstenin alustuksen pohjalla. Alustaja esitti, että äänioikeusasian eteenpäin viemiseksi olisi tehtävä anomuksia valtiopäiville, toimeenpantava mielenosoituksia ja kokouksia sekä ryhdyttävä valmistelemaan yleistä koko maata käsittävää työlakkoa.

Yleisen työlakon ajatus tuotiin esiin jo v. 1899 pidetyn Turun kokouksen päätöksissä. Nyt syntyneessä keskustelussa Valpas asettui vastustamaan yleisen työlakon ottamista ohjelmaan. Hänen mielestään se oli mahdoton toteuttaa. Hän selitti, että yleisen lakon toteuttamiseksi tulisi koko työväestön järjestyä yhdistyksiin ja siihen kuluisi aikaa useamman miespolven ikä. Yleisen työlakon tilalle puhuja ehdotti ammattikuntain järjestämiä yleisiä lakkoja. Nekin olivat hänen mielestään mahdollisia "vasta sitten, kun ammattikunnallinen ja valtiollinen järjestäytyminen on saavuttanut korkeimman kehityksen."

Kokous hyväksyi kuitenkin valiokunnan esittämät ponnet 29 äänellä 12 vastaan, jotka annettiin Valppaan kannan puolesta. Päätöslauselmasta tuli kokonaisuudessaan seuraava:

"1. Yleisen äänioikeuden saamiseksi on ryhdyttävä valmistuksiin yleistä, koko maata käsittävää työlakkoa varten, johon puoluehallinto ryhtyköön heti kansan mieltä kasvattamaan ja keksimään keinoja varojen kokoamiseksi.

2. Jotta herätettäisiin suurempaa harrastusta äänioikeusasiaan, on vuosittain pantava toimeen keväällä mielenosoitusretkiä ja syksyllä huolellisesti valmistettuja äänioikeuskokouksia kautta maan samana päivänä. Puoluehallinto määrää kokousten ajan ja ohjelman.

3. Tällaisissa kokouksissa on asetettava valiokunta, joka kokoaa kaikilta asiaa harrastavilta päätetyn summan äänioikeusagitatsiooni- ja kirjallisuusrahastoon."

Tässä päätöksessä kuvastuu samassa kokouksessa yleisiä menettelytapoja koskevaan kysymykseen otettu kanta, joka korostaa työväen omakohtaisen taistelun merkitystä. Omalla luokkavoimallaan työväenluokan piti puoltaa etujaan. Kun oli kysymyksessä eduskuntauudistus, joka merkitsi valtiollisten oikeuksien hankkimista työväestölle ja muille oikeudettomille kerroksille, osoittaa yleislakon uhkan asettaminen vaatimuksen tueksi työväen piirissä kasvanutta epäluottamusta porvariston kykyyn ja tahtoon ratkaista tämä kysymys. Samalla siinä korostetusti vedotaan työväenluokan voimaan. Taistelukeinona yleinen työlakkouhka kohdistui omistavia kansankerroksia, erikoisesti kapitalisteja vastaan. Taistelumuotona työlakkouhkan esittäminen merkitsi siirtymistä entisestä valtiollisesta anomuskamppailusta proletaarisen omatoimisuuden tielle. On kuitenkin sanottava, että suurlakkoaseen vallankumouksellista luonnetta ei selvitetty. Se käsitettiin jonkinlaisena uhkana porvariston vastustuksen murtamiseksi äänioikeusasiassa. Se aiottiin toteuttaa joskus tulevaisuudessa pitkän valmistelukauden jälkeen ikäänkuin jonain järjestyneenä ammatillisena toimenpiteenä. Joka tapauksessa suurlakkoajatus alkoi kypsyä ja levitä äänioikeustaistelun kehittymisen yhteydessä. Loppujen lopuksi Venäjän vallankumouksellisten tapahtumain vaikutuksesta ja niiden avulla siitä tuli tosi marraskuussa 1905.

Viipurin puoluekokouksessa käytiin myös laaja keskustelu puolueen agitaatio- ja valistustyön järjestämisestä. Päähuomio keskustelussa kohdistui siihen, miten hankittaisiin varoja valistustoimintaa varten. Sen sijaan kohdistettiin vähemmän huomiota valistustyön laatuun ja sen aatteelliseen sisältöön. Kun ottaa huomioon työläisten aineellisen aseman ja heidän vielä heikon luokkatietoisuutensa, on ymmärrettävää, että keskustelu kohdistui yksipuolisesti valistustyön käytännöllisen puolen järjestelyyn. Kuitenkin on todettava, että useat kokouksen edustajat korostivat nimenomaan sosialististen aatteiden levittämisen tärkeyttä erikoisesti työtätekevien joukkojen keskuuteen.

Päätöksessään puoluekokous asetti tehtäväksi mm. erikoisten kurssien järjestämisen agitaatiovoimien kouluttamista varten, valmentamaan puhujia eri paikkakunnilla. Tärkeä päätöksessä esitetty ajatus oli, että "tulee ylläpitää harrastusta sosialidemokraattisten aatteiden levittämiseen". Puoluehallinnolle lausuttiin toivomus, että sen on toimitettava erityisiä lentokirjasia, joissa selvitetään puolueen periaatteita helppotajuisessa muodossa.

Puolueen periaatteellinen kypsymättömyys kuvastui puoluekokouksen keskustelussa, joka koski työväen yleistä mielenosoituspäivää. Tämän kysymyksen käsittelyn yhteydessä luonnon ym. muihin esteihin vedoten puoluekokouksen enemmistö asettui sille

kannalle, että "Suomen työväestön on pantava toimeen mielenosoitusretket kesäkuun ensimmäisenä sunnuntaina."

Vasta Tainion, Valppaan, Salinin, Hällebergin sitkeän todistelun jälkeen hyväksyttiin vapunpäivä työväen mielenosoituspäiväksi. Äänestyksessä tämä kanta voitti vain kolmella äänellä, 24 äänellä 21 vastaan. Päätökseen ilmoitettiin vastalause, jossa todistellaan, kuinka mahdotonta on viettää maassamme vapunpäivää yleisenä mielenosoituspäivänä. Tästä vuodesta alkaen Suomen työväestö alkoi kaikista epäilyksistä huolimatta marssia yhtä jalkaa kansainvälisen työväenliikkeen kanssa toukokuun 1 päivänä.

Viipurin edustajakokouksessa käsiteltiin vielä monia muita asioita. Niinpä verotuskysymyksessä asetuttiin puoltamaan henkilökohtaisten ja välillisten verojen poistamista ja niiden korvaamista yleisellä tuloverolla. Samalla asetuttiin asteittain ylenevän verotuksen kannalle ja vaadittiin mm. välillisten verojen poistamista sekä alimman verotettavan tulorajan määräämistä.

Työaikaa koskevassa kysymyksessä yhdyttiin Turun kokouksessa v. 1899 hyväksyttyyn päätöslauselmaan.

Samoin yhdyttiin Turun kokouksen kantaan työläisnaisten suojelukysymyksestä ja vaadittiin naisten täyttä tasa-arvoisuutta. Puoluehallinnon kotipaikaksi hyväksyttiin edelleen Turku.

3. Suomalaisen yhteiskunnan perusristiriidat. Puolueen periaateohjelman synty. Forssan äänioikeusjulistus.

Vuosisadan vaihteessa suomalainen yhteiskuntaelämä oli latautunut täyteen suuria kysymyksiä. Kapitalismin kehittyminen vuosisadan loppupuolella nosti esille työväenkysymyksen kaikessa kärkevyydessään. Sama syy järkytti myös maatalouden perusteita. Torpparilaitoksesta, joka oli syntynyt suurmaanomistuksen työvoimatarpeen tyydyttämiseksi 1700-luvulla, muodostui kapitalismin esiinrynnistyksen yhteydessä ratkaisua vaativa kehityksen jarru. Samaan aikaan torpparien aseman epävarmuus ja muut heitä painavat epäkohdat samoin kuin maaseudun suurilukuinen tilaton väestö, joka eli suorastaan epätoivoisessa tilassa, muodostuivat suoranaiseksi uhkaksi vallitsevalle järjestelmälle.

Samassa yhteydessä kävi erittäin räikeästi ilmi maamme valtiollisen elämän jälkeenjääneisyys säätyjärjestelmineen, joka merkitsi kansan enemmistön miltei täydellistä oikeudettomuutta pienen etuoikeutetun kansankerroksen rinnalla. Samaan aikaan maamme joutui myös ulkopuolelta uhkaavan vaaran eteen. Tsarismin kiihkeä hyökkäys maamme itsehallinto-oikeuksia vastaan asetti koko kansallisen olemassaolomme vaakalaudalle. Porvariston pääosa (suomettarelaiset) petti kansalliset edut ja alistui nöyrästi palvelemaan tsarismin sortopolitiikkaa. Passiiviseen vastarintaan yhtyneet perustuslailliset porvarit eivät puolestaan tahtoneet ottaa huomioon itsenäistyvää työväenliikettä ja sen vaatimuksia. Päinvastoin sitä pelätessään he rajoittivat taistelunsa muodolliseksi laillisuuden puolustamiseksi uskaltamatta vedota kansan työtätekevien kerrosten joukkovoimaan. Valtiollisia oikeuksia vailla oleva, tavattoman ahtaissa oloissa elävä työväenluokka ja torppariväestö alkoi kuitenkin työväenliikkeen vaikutuksesta lähteä liikkeelle sekä painaa oman leimansa suurten yhteiskunnallisten kysymysten ratkaisuun.

Työväenliikkeen järjestymiselle asetti vallitseva taantumus monia esteitä. Niinpä julkisia kokouksia varten piti heinäkuun 2 pnä v. 1900 annetun laittoman asetuksen mukaisesti hakea aina viranomaisten lupa. Viranomaisilla oli mahdollisuus kieltää kokoukset, rajoittaa niiden kestoaikaa. Työväen sanomalehdet ja kirjallisuus olivat ankaran sensuurin alaisia. Työväenyhdistysten sääntöjä ei vahvistettu. Tämän takia liittyivät useimmat suomenkieliset työväenyhdistykset Ruotsalaisen työväenliiton osastoiksi, koska tämä oli saanut toimiluvan. Julkiset ja salaiset poliisikätyrit tunkeutuivat järjestöjen kokouksiin ja synnyttivät luonnollisesti hermostuneisuutta ja arkuutta vielä varsin heikkotietoisen jäsenistön keskuudessa.

Tsarismin sortovaltaa käyttivät omat kotimaiset sortajat hyväkseen monella tavalla. Niinpä tehtailijat tietäen virkavallan nurjuuden työväen toimintaa kohtaan kieltävät usein omilta työläisiltään järjestymisoikeuden työpaikan menettämisen uhalla. Tällä tavalla mm. Pinjaisten tehtaan johto pakoitti työläisensä eroamaan työväenyhdistyksestä. Samanlaista vainoa harjoitti Fiskarsin tehtaan valtias, vuorineuvos von Julin ja Karkkilan tehtaitten herra V. Ramsay. Samalla työnantajat kielsivät työläisiään tilaamasta näiden omia sanomalehtiä. Perustuslaillinen sanomalehdistö, joka mielellään saarnasi työväestölle, että sen piti luopua vaatimuksistaan kansallisen eheyden nimessä, ei nähnyt tässä työläisten mielipidesorrossa mitään paheksuttavaa, vaan olipa siihen suoranaisesti yllyttämässäkin.

Tsaristinen virkavalta oli puolestaan varsin kärkäs tukemaan vainotoimenpiteillään taantumuksellisia työnantajia näiden kahlitessa työväen järjestymisvapautta. Niinpä Varkauden tehtailla viranomaiset häätivät joulukuussa 1903 lähes 200 työväenyhdistykseen liittynyttä ja siitä eroamasta kieltäytynyttä työläistä asunnoistaan. Voikan tehtaalla alkoi seuraavana vuonna katkera työtaistelu työantaja Smithin raiskattua erään työläisnaisen. Tämän lakon aikana virkavalta vangitsi työväen toimihenkilöitä ja osallistui joukkohäätöjen suorittamiseen.

Forssan puoluekokous. Pahimman bobrikoffilaisen taantumuksen riehuessa kokoontui Suomen Työväenpuolueen toinen varsinainen edustajakokous elokuun 17—20 päivinä 1903 Forssassa. Jo seikka, että tämä edustajakokous jouduttiin pitämään maaseudulla, kuvastaa vallitsevia oloja. Kuten edellä mainittiin, oli tsaristisella laittomalla asetuksella tehty työväen kokoontumismahdollisuudet varsin ahtaiksi. Monien yrityksien jälkeen saatiin lopuksi lupa edustajakokouksen pitämiseen Forssassa. Kokouslupaa myönnettäessä vaadittiin, ettei paikkakunnan työväestölle saanut pitää puheita eikä esitelmiä. Kokouksessa oli läsnä virkavallan edustajina Hämeen läänin varalääninsihteeri ja nimismies sekä eräitä poliiseja.

Kokouksessa oli edustettuna 44 työväen- ja ammattiyhdistystä. Samoin oli saapuvilla puoluejohdon ja muiden järjestöjen edustajia, niin että kokouksessa oli lähes sata osanottajaa. Forssan kokoukseen mennessä olivat useimmat työväenyhdistykset liittyneet puolueeseen porvarillisten ainesten vastarinnasta ja jarrutuksesta huolimatta. Kaikkiaan kuului puolueeseen 59 yhdistystä. Puolueen ulkopuolella oli noin 30—40 yhdistystä, joista suurin osa oli aivan vasta pe-

rustettuja tai heikosti toimivia pieniä maaseudun yhdistyksiä. Puolueen jäsenmäärä nousi edustajakokouksen aikana noin kolmeentoista tuhanteen.

Puolueen saamasta kannatuksesta ei tämä jäsenmäärä anna todellista kuvaa. Koko Suomen työväestön ja torppariväestön keskuudessa oli Forssan kokouksen aikoina alkamassa suuri herääminen, joka ilmeni runsaana osanottona puolueen taholta järjestettyihin esitelmä-, puhe- ja mielenosoitustilaisuuksiin. Työväenliikkeen taholta julkaistuille sosialismin oppeja käsitteleville kirjoilla oli myös huomattava menekki. Suuri määrä työväenyhdistyksiä oli tällöin perustamisvaiheessa. Näin ollen Forssan edustajakokous sattui ajankohtana, jolloin Suomen työväenliike oli kohoamassa valtavaksi joukkoliikkeeksi. Voitonvarmuus ja usko työväen omaan voimaan oli kasvamassa ja se löi leimansa historiallisen kokouksen päätöksiin.

Periaateohjelma. Työväenliikkeen kehityksen kannalta tärkeimpänä Forssan edustajakokouksessa käsitellyistä varsin monista kysymyksistä on pidettävä puolueen periaateohjelman hyväksymistä sekä puolueen nimen muuttamista "Sosialidemokraattiseksi puolueeksi Suomessa". Ajankohtaisuutensa takia oli tärkeä myös äänioikeuskysymys, joka tuli kokouksessa esille Yrjö Mäkelinin voimakashenkisen manifestiluontoisen alustuksen muodossa.

Forssan kokoukselle esitetty ehdotus puolueen periaateohjelmaksi oli laadittu Itävallan sosialidemokraattisen puolueen ohjelman pohjalla. Tämä periaateohjelma takavarikoitiin virkavallan toimesta keväällä 1903. Ainoastaan tamperelainen Kansanlehti sai sen julkaistua. Koska oli pelättävissä, että edustajakokoukseen runsaslukuisena saapunut virkavalta voisi keskeyttää kokouksen periaateohjelman takia, lykättiin sen käsittely kokouksen loppuun. Osaksi tästä syystä periaateohjelman käsittely asian tärkeyden huomioon ottaen supistui kokouksessa varsin vähäiseksi.

Koska Forssan kokouksen hyväksymä periaateohjelma loi ideologisen perustan Suomen työväenliikkeelle vuosikymmenien ajaksi, käsittelemme sitä ensimmäiseksi. Ohjelmaluonnos hyväksyttiin seuraavassa muodossa:

"Sosialidemokraattinen puolue Suomessa pyrkii samoin kuin sosialidemokraattiset puolueet muissakin maissa vapauttamaan koko kansan taloudellisen riippuvaisuuden, valtiollisen alaikäisyyden ja henkisen holhuunalaisuuden kahleista.

Syvimpänä syynä kaikkialla huomattavaan kansojen työtätekeväin kerrosten sorronalaiseen asemaan eivät ole yksityiset valtiolliset laitokset, vaan se koko yhteiskunnallisen elämän perustuksena oleva ja oloja täydellisesti vallitseva tosiasia, että tuotannonvälikappaleiden omistaminen on tullut yksien yksinoikeudeksi. Samalla kuin taloudellinen kehitys on erottanut työvoiman omistajat, työväenluokan, tuotannonvälikappaleista, on se saanut heidät mitä raskaimpaan riippuvaisuuteen tuotannonvälikappaleiden omistajista — niihin luettuina maan suurtilojen omistajat ja kapitalistiluokka — joiden valtiollisen ja taloudellisen vallan ilmestymismuotona nykyinen luokkayhteiskunta on.

Yhä kohoava teknillinen edistys, yhä kasvava tuotannon ja omaisuuden sekä kaiken taloudellisen vallan keskittyminen kapitalistien ja kapitalistiryhmien käsiin vaikuttaa, että yhä suuremmat joukot, ennen itsenäisiä pikkuteollisuudenharjoittajia ja pikkutilallisia menettävät tuotantovälikappaleensa ja joutuvat milloin palkkatyöläisinä, milloin palkattuina apulaisina, milloin velkataakan alaisiksi sortuneina joko suorastaan tai välillisesti kapitalisteista riippuviksi. Köyhälistön joukko kasvaa ja samassa kasvaa myös riistäminen yleensä, jonka kautta yhä laajempain työtätekeväin kansankerrosten elämänehdot joutuvat jyrkkään ristiriitaan niiden oman, yhä nousevan tuotantokyvyn sekä sen kautta syntyvän yhteiskunnallisen varallisuuden paisumisen kanssa. Tätä kehitystä jouduttavat ja jyrkentävät kapitalistisen tuotantotavan yhtenäisyydenpuutteesta johtuvat liikepulat sekä niitä seuraava työttömyys ja kurjuus.

Mutta kuta enemmän kapitalismin kehitys kartuttaa köyhälistöä, sitä enemmän sitä pakotetaan ja tehdään kykeneväksi taisteluun kapitalismin kehitystä vastaan. Yksityistuotannon syrjäyttäminen tekee yksityisomistuksenkin tarpeettomaksi ja vahingolliseksi, samalla kun kehitys luo välttämättömät henkiset ja aineelliset edellytykset uusille yhteiskuntamuodoille, joiden perustuksena on, että yhteiskunta omistaa tuotannonvälikappaleet. Samassa kohoaa köyhälistö itsetietoiseksi siitä, että sen täytyy kannattaa ja jouduttaa tätä kehitystä, ja että tuotannon välikappalten siirtyminen yksityisomaisuudesta kansan omaisuudeksi tulee olla sen päämääränä, valtiollisen vaikutusvallan valloittaminen keinona sen taistelussa työväenluokan vapauttamiseksi. Ainoastaan luokkatietoisuuteen herännyt ja luokkataisteluun järjestynyt köyhälistö voi olla tämän välttämättömän kehityksen kannattajana. Köyhälistön järjestäminen, sen kohottaminen tajuamaan asemansa ja tehtävänsä, sen tekeminen henkisesti ja aineellisesti taistelukykyiseksi on siis sosialidemokraattisen puolueen Suomessa varsinaisena ohjelmana, jonka toteuttamiseksi se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luonnollista oikeudentunnetta vastaavia keinoja.

Sosialidemokraattinen puolue Suomessa tulee aina kaikissa valtiollisissa ja taloudellisissa kysymyksissä valvomaan köyhälistön luokkaetuja ja vastustamaan tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtien himmentämistä sekä työntekijäin käyttämistä porvarillisten puolueiden hyväksi, joiden kanssa puolue voi yhtyä yhteistoimintaan ainoastaan silloin, kun se voi tapahtua puolueohjelmaa sivuuttamatta.

Sosialidemokraattinen puolue Suomessa on kansainvälinen puolue: se tuomitsee kaikki kansojen etuoikeudet samoin kuin syntyperän, sukupuolen ja varallisuuden etuoikeudet sekä julistaa, että taistelun riistämistä vastaan tulee olla kansainvälistä samoin kuin riistäminenkin on. Se tuomitsee ja vastustaa kaikkea lausuntovapauden sortoa sekä kaikkea valtiollista ja kirkollista holhontaa. Se vaatii työntekijäluokan elämän laillista suojelemista ja taistelee hankkiakseen köyhälistölle kaikkilla julkisen elämän aloilla mahdollisimman suuren vaikutusvallan".

Tässä periaateohjelmassa esitetään siis yleisluontoinen selvitys kapitalismin kehityslaeista ja sillä pohjalla muodostuvista luokkaristiriidoista sekä viitoitetaan suurin piirtein työväen yleinen päämäärä: yksityisomistukseen perustuvan tuotantojärjestelmän vaihtaminen, tuotantovälineiden

yhteisomistukseen perustuvaan tuotantojärjestelmään.

Kapitalismin kehityslakeja koskeva kohta voi antaa kuitenkin mahdollisuuden sellaiselle selitykselle, että taloudellinen kehitys ja luokkataistelu eivät luo vain edellytyksiä sosialistiselle järjestelmälle, vaan vieläpä synnyttävät myös välittömästi tietoisuuden sen välttämättömyydestä. Ohjelmassahan sanotaan:

”Mutta kuta enemmän kapitalismin kehitys kartuttaa köyhälistöä sitä enemmän sitä pakotetaan ja tehdään kykeneväksi taisteluun kapitalismin kehitystä vastaan.” — — —

Sitten ohjelma jatkuu:

”Samassa kohoaa köyhälistö itsetietoiseksi siitä, että sen täytyy kannattaa ja jouduttaa tätä kehitystä, ja että tuotannon välikappalten siirtyessä yksityisomaisuudesta kansan omaisuudeksi tuleee sen päämääränä, valtiollisen vaikutusvallan valloittamisen keinona sen taistelussa työväenluokan vapauttamiseksi”.

Tätä hieman epäselvää ja mekaanista käsitystä korjaavat kuitenkin ohjelman seuraavat lauseet:

”Ainoastaan luokkatietoisuuteen herännyt ja luokkataisteluun järjestäytynyt köyhälistö voi olla tämän kehityksen kannattaja. Köyhälistön järjestäminen, sen kohottaminen tajuamaan asemansa ja tehtävänsä, sen tekeminen henkisesti ja aineellisesti taistelukykyiseksi on siis sosialidemokraattisen puolueen Suomessa varsinaisena ohjelmana, jonka toteuttamiseksi se käyttää kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luonnollista oikeudentunnetta vastaavia keinoja.”

Siis ohjelmassa asetuttiin sille kannalle, että puolueen tehtävänä on saattaa työväenluokka luokkatietoiseksi. Samalla kuitenkin on todettava, että Forssan ohjelman epäselvyys menettelytapojen perusteiden määrittelyssä oli omiansa heikentämään puolueen osuutta työväen taistelujen määrätietoisessa johtamisessa.

Suomen työväenpuolueen ohjelma hyväksyttiin sitä syvällisemmin käsittelemättä ja soveltamatta kyseessä olevaan ajankohtaan ja Suomessa vallitseviin erikoisiin olosuhteisiin. Varsinkin menettelytapakysymyksen tärkeimpiin kohtiin nähden Forssan periaateohjelma oli niin epäselvä ja väljä, että se ei pakottanut todelliseen tilintekoon puolueen sisään jääneiden reformististen ainesten kanssa. Nämä saattoivat tulkita ohjelmaa omalla tavallaan selittäen mm., että ”kansan oikeudentuntoa” vastaavat menettelytavat ohjelmassa tarkoittivat kaikenlaisesta väkivallasta kieltäytymistä. Sen sijaan puolueen jyrkemmällä kannalla olevat ainekset selittivät ohjelmaa työväen itsenäiseen luokkataisteluun velvoittavana asiakirjana. Tämä jälkimmäinen tulkinta ilmeisesti vastasi Suomen työväenliikkeessä tuolloin nousemassa olevaa mielipidettä. Sitä osoittaa mm. ohjelmassa oleva lausunto, jossa selitetään:

”Sosialidemokraattinen puolue Suomessa tulee aina kaikissa valtiollisissa ja taloudellisissa kysymyksissä valvomaan köyhälistön luokkaetuja ja vastustamaan tarmokkaasti kaikkea luokkavastakohtien himmentämistä sekä työntekijäin käyttämistä porvarillisten puolueiden hyväksi, joiden kanssa puolue voi yhtyä yhteistoimintaan ainoastaan silloin kun se voi tapahtua puolueohjelmaa sivuuttamatta.”

Samanaikaisesti kun Suomessa työväenpuolue hyväksyi itselleen periaateohjelman, käytiin Venäjän työväenliikkeessä sisäinen taistelu työväenpuolueen ohjelmallisten ja järjestöperiaatteiden selvittämiseksi. Venäjän sosialidemokraattisen puolueen lopullinen perustaminenhan tapahtui vasta puolueen toisessa kokouksessa 1903. Ennen tätä suoritettiin Venäjän työväenliikkeessä syvä periaatteellinen linjanveto. Lenin lähti siitä, että ei voitu luoda puoluetta vain yhdistämällä tuona aikana toimivat erilaiset paikalliset työväenjärjestöt yhteen puolueeseen, kuten esim. Suomessa tapahtui. Leninin mielestä täytyi ensimmäiseksi selvittää kysymys puolueen päämääristä ja tehtävistä. ”On tiedettävä, millaisen puolueen haluamme rakentaa”, Lenin korosti. Hän tahtoi ennen muuta tehdä rajat selviksi Venäjän työväenliikkeessä tuolloin huomattavaa osaa näytelleen suunnan, ns. ekonomismin kanssa, joka halusi rajoittaa työväen taistelun yksinomaiseksi taisteluksi taloudellisella alalla, käsittämättä työväen poliittisen taistelun ensiarvoisuutta.

Leninin johdolla lyötiin Venäjän työväenliikkeessä ekonomistit. Lenin osoitti, että työväen taistelun rajoittaminen pelkkään taloudelliseen taisteluun merkitsee työväen tuomitsemista ikuiseen orjuuteen. Vain tsarismin kukistaminen saattoi avata tien myös kapitalismin kukistamiseen. Lenin ja muut bolshevikit pitivät välttämättömänä perustaa luokkataistelua todella johtavan puolueen. Ensimmäisenä ehtona oli, että selvitettiin perusteellisesti puolueen tehtävät ja päämäärät. Niiden määrittelyn tuli sisältyä puolueen ohjelmaan, joka on, kuten toveri Stalin on sen ytimekkäästi ilmaissut ”työväenluokan taistelun päämäärien ja tehtävien lyhyt tieteellisesti perusteltu esitys. Ohjelma määrittelee niin proletaarisen liikkeen lopullisen päämäärän kuin myöskin ne vaatimukset, joiden puolesta puolue taistelee tiellä lopullista päämäärää kohti.”

Bolshevikit käsittivät ohjelman puolueen tärkeimmäksi asiakirjaksi. Erikoisesti Lenin korosti Venäjän sosialidemokraattisen puolueen ohjelman kehittämisen yhteydessä, että ohjelmassa on sekä päämäärä että päämäärään johtavat välietapit määriteltävä kaikella selvyydellä. Niinpä Lenin vaati vastoin menshevikkijohtajain mielipidettä, että työväenpuolueen ohjelmaan pitää laatia selvä kohta proletariaatin diktatuurista. Lenin näki, että selvä suhde tähän peruskysymykseen johtaa myös selvään kantaan vallankumouksen päävoimista ja sen liittolaisista.

Leninin taistelu selvyyden puolesta ohjelmallisissa peruskysymyksissä johti Venäjän sosialidemokraattisessa puolueessa selvyyteen myös talonpoikaiskysymyksessä ja kansallisuuskysymyksessä. Tällaiseen ohjelmalliseen selvyyteen ei Suomen työväenliike päässyt Forssan edustajakokouksessa. Tästä johtui myös, että Suomen työväenliikkeen osavaatimusohjelma jäi monessa suhteessa epäselväksi. Useat tärkeät kysymykset jäivät vähemmän tärkeitten uudistusvaatimusten varjoon. Kun Venäjän työväenliikkeen vaatimusohjelman keskeisimmäksi kohdaksi kohosi tsarismin kukistamis- ja demokraattisen tasavallan luomisvaatimus, niin Suomen työväestön tätä vastaavaksi vaatimukseksi nousi äänioikeusuudistusvaatimus, äänioikeusjulistus.

Äänioikeusjulistus. Forssan edustajakokouksessa hyväksyttiin Yr-

jö Mäkelinin alustuksen pohjalla erikoinen äänioikeusjulistus, jossa määriteltiin työväen kanta tähän Suomen työväenliikkeen tärkeimpään osavaatimukseen.

"Sosialidemokraattinen puolue Suomessa ei voi tunnustaa Suomen valtiosäätyjä koko kansaa edustavaksi laitokseksi niin kauan kuin valtiollinen edustusoikeus, perustuen syntyperään, pariin hyvätuloiseen ammattiin, aineelliseen varallisuuteen ja kansalta riistettyihin maapalasiin, antaa valtiollisen vallan muutamille harvoille, jättämällä kansan valtavan enemmistön kokonaan sitä vaille.

Tähän katsoen pitää puolue täysin johdonmukaisena ja luonnollisena asiana, ettei Suomen työväki, joka on kokonaan syrjäytetty valtiollisesta vallasta, voi tunnustaa pyhiksi niitä lakeja, joita luokkaeduskunta sille laatii, ja sentähden se ei myöskään voi tuntea mitään sitovia velvollisuuksia näitä lakeja kohtaan, lukuunottamatta sitä velvollisuutta, jonka ulkonainen pakko asettaa.

Samasta syystä ei työväelle myöskään voida asettaa minkäänlaisia siveellisesti sitovia kansalaisvelvollisuuksia, kun siltä kerran on riistetty juuri se, mikä tekee ihmiset kansalaisiksi. Tämä asian tila voi johtaa siihen, ettei työväki tunne mitään siveellistä velvollisuutta maan valtiollisten, yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen tukemiseen, kun sillä ei ole valtiollista, yhteiskunnallista eikä näitä seuraavaa taloudellista vaikutusvaltaa, joka valta yksinomaan voi riittävässä määrässä kasvattaa edesvastuun ja velvoituksen tunteen.

Niin kauan kuin yhteiskunnallinen ja valtiollinen valta tässä maassa on niin epätasaisesti jaettu kuin nykyjään, katsoo puolue, ollen osattomain ja yhteiskunnallista sortoa kärsivien puolue, itsensä vapaaksi siitä tuomiosta, jonka historia tulee kerran tälle kansalle antamaan siitä heikkoudesta, jota se on osoittanut taistelussa olemassaolonsa puolesta.

Koska yhteiskunnallisen vallan epätasainen jako ja sitä seuraava yhteiskunnallisen osattomuuden nostattama katkeruuden tunne johtaa, ilman sitä edellyttäviä toimenpiteitäkin, kansan keskinäiset suhteet ylempänämainittuun olotilaan, ja koska sellainen olotila tekee taloudellisen ja henkisen kehityksen lopulta kokonaan mahdottomaksi ei ainoastaan osattomille joukoille, vaan myöskin niille luokille, joiden käsissä on yhteiskunnallinen valta, katsoo puolue ei yksin oikeudekseen, vaan myöskin vakavaksi velvollisuudekseen työskennellä siihen suuntaan, että syntyperän, ammatin, rahan, maa-alueitten perusteella yksilöille annettu yhteiskunnallinen valta tulisi mitä pikemmin poistetuksi ja kaikkien kansalaisten yhtäläinen itsehallinto-oikeus sijaan asetetuksi.

Tämän tähden vaatii puolue mitä jyrkemmin, että nykyinen nelisäätyinen eduskunta muutetaan yksikamariseksi edustuslaitokseksi, johon edustajia valittaessa jokainen 21 vuotias kansalainen, niin mies kuin nainen, saa nauttia yhtäläistä äänioikeutta."

Tätä vaatimusta läpi viedessään edustajakokous selitti: "tulee puolue — — — käyttämään kaikkia mahdollisia ja tarkoituksen mukaisia keinoja. Se tulee höllentämään kansaan juurrutettuja käsitteitä luokkaetuoikeuksien loukkaamattomasta pyhyydestä ja kiihoittamaan kansaa yhä voimakkaampaan luokkataisteluun aina siksi, kunnes vaatimus on kokonaan perille ajettu."

Samalla puoluekokous asettui vastustamaan vallitsevissa piireissä tehtyjä suunnitelmia säätylaitoksen paikkaamiseksi. Näillä suunnitelmilla valtapiirit tahtoivat pelastaa edelleen säätylaitoksen pienien näennäisten korjausten avulla. Forssan puoluekokous hyväksyi täydellisen äänioikeusolojen uudistamisohjelman, jossa vaadittiin:

"Yleinen, yhtäläinen ja välitön vaali- ja äänioikeus kaikille 21 vuoden ikäisille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta kaikissa vaaleissa ja äänestyksissä sekä kunnallisella että valtiollisella alalla. Suhteellinen edustus ja yksikamarijärjestelmä. Salainen äänestys."

Käytännön ohjelman toisessa kohdassa esitettiin vaatimus välittömästä lainsäädäntöoikeudesta kansalle lakien esittämis- ja hylkäämisoikeuden kautta. Tämä vaatimus sisälsi todellisuudessa pitkälle tähtäävän ajatuksen tsaristisen holhousvallan lakkauttamisesta maahamme nähden. Suurempiin demokraattisiin uudistusvaatimuksiin kuului myös käytännön ohjelman vaatimus täydellisestä yhdistymis-, kokoontumis-, lausunto- ja painovapaudesta. Näitä vaatimuksia voidaan täydellä syyllä pitää laajana demokraattisena uudistusohjelmana. Suomen työväenliike kohotti siis valtiollisen kansanvallan ja demokratian lipun sellaisella selvyydellä, joka meidän maassamme oli ennen tuntematonta. Tämän lisäksi Forssan ohjelmassa on suuri joukko muita uudistusvaatimuksia, jotka koskevat kouluoloja, verokysymystä, sosiaalista lainsäädäntöä, kieltolain voimaansaattamista jne. Työväen suojelulainsäädäntöä koskevassa ohjelmassa vaadittiin 8-tunnin työpäivää, minimipalkkaa, yötyön kieltoa, naisten sekä lasten työn suojelua, kansanvakuutuksen toteuttamista jne.

Hyväksytyssä maatalousohjelmassa asetuttiin vastustamaan valtion ja kuntien maiden myyntiä yksityisille. Sensijaan puolustettiin maiden antamista vuokraoikeudella osuuskunnille ja yksityisille, jotka niitä viljelevät. Torppareille ja maanvuokraajille vaadittiin käyttö- ja myyntioikeutta vuokraamansa maan viljelystuotteille sekä täyttä korvausta vuokra-aikana tehdyistä maan arvoa kohottavista parannuksista. Samoin vaadittiin pienviljelystä tukevia toimenpiteitä valtion taholta.

Kaikista ohjelmallisista heikkouksistaan huolimatta Forssan edustajakokous merkitsi suurta askelta eteenpäin. Se merkitsi työväenliikkeen astumista maan demokraattisten uudistustehtävien johtoon. Forssan kokouksesta alkaen työväenliike lähtee kasvamaan valtavalla voimalla. Se tuli ratkaisevaksi tekijäksi valtiollisissa uudistuksissa, jotka ajettiin voittoon Venäjän vallankumouksellisen liikkeen nousun yhteydessä vuosina 1905—1906. Järjestöllisesti puolue jäi vielä tässäkin vaiheessa varsin löyhästi organisoiduksi. Puoluejohdon sijoittaminen edelleen Turkuun ja seikka, että siinä jäivät määräävään asemaan reformistiset ainekset, oli omiansa heikentämään puolueen otetta kehittyvissä vallankumouksellisissa taisteluissa.

A. SHISHKOV:

Leninin—Stalinin puolue neuvostoyhteiskunnan johtava voima

Neuvostokansan kulkiessa kommunismia kohden on neuvostoyhteiskunnan johtajavana voimana suurten johtajien Leninin ja Stalinin muodostama Neuvostoliiton kommunistinen puolue. Neuvostoliiton kommunistinen puolue on samoin ajattelevien ihmisten — kommunistien — vapaaehtoinen taisteluliitto, jonka ovat muodostaneet työväenluokkaan, työtätekevään talonpoikaistoon ja sivistyneistöön kuuluvat ihmiset.

Neuvostoliiton kommunistinen puolue on olemassaolonsa aikana kulkenut maineikkaan taipaleen alkaen pienistä marxilaisista kerhoista ja ryhmistä, joita Venäjällä alkoi ilmestyä viime vuosisadan 80-luvulla, ja päättyen kommunistien suureen puolueeseen, joka nyt johtaa maailman ensimmäistä, työläisten ja talonpoikien sosialistista valtiota. Leninin—Stalinin puolue loi työväenluokan ja työtätekevän talonpoikaiston liiton ja kukisti Lokakuun suuren sosialistisen vallankumouksen tuloksena v. 1917 kapitalistien ja suurtilallisten vallan, hävitti toisen ihmisen toista kohtaan harjoittaman riiston ja turvasi sosialistisen yhteiskunnan rakentamisen.

Suurten sosialististen uudistusten tuloksena ja maan teollistamisen ja kollektivisoimisen politiikan ansiosta Neuvostoliitosta on kehittynyt mahtava teollisuusmaa, jolla on suurmaatalous. Kommunistinen puolue, joka on neuvostoyhteiskunnan johtava voima, turvasi maan valmiuden aktiiviseen puolustukseen, ja suuntasi kansan kaikki ponnistelut sodan aikana vihollisen tuhoamiseen ja sodan jälkeisinä vuosina työhön kansantalouden kohottamiseksi.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen voima on siinä, että se perustaa kaiken toimintansa marxilais-leniniläiseen teoriaan ja että sen politiikka perustuu yhteiskunnan kehityslakien tieteelliseen tuntemukseen. Marxilais-leniniläinen teoria auttaa puoluetta löytämään oikean suunnan kussakin tilanteessa, näkemään ennakolta tapahtumien kulun ja johtamaan kansaansa horjumatta kommunismia kohden. Rikastuttamalla ja kehittämällä tätä teoriaa Stalin rikastuttaa puoluetta ja kansaa aatteellisesti taistelussa kommunismin voiton puolesta. Erittäin suuri merkitys marxilais-leniniläiselle teorialle ja koko puolueen käytännölliselle työlle on J. Stalinin uusimmalla nerokkaalla teoksella "Sosialismin taloudellisia ongelmia Neuvostoliitossa." Siinä osoitetaan selvästi tiet, joita seuraten sosialismista siirrytään vähitellen kommunismiin.

Tämän J. Stalinin teoksen pohjalla viime lokakuussa kokoontunut puolueen 19. edustajakokous laati kommunismin rakentamisen tieteellisesti perustellun ohjelman.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen 19. edustajakokouksen hyväksymissä puolueen uusissa säännöissä sanotaan, että puolueen päätehtävänä on nyt kommunistisen yhteiskunnan rakentaminen siirtymällä vähitellen sosialismista kommunismiin, yhteiskunnan aineellisen ja kulttuurisen tason jatkuva kohottaminen, yhteiskunnan jäsenten kasvattaminen kansainvälisyyden hengessä ja veljellisten suhteiden solmiminen kaikkien maiden työtätekevien kanssa ja neuvostosynnyinmaan puolustuskuntoisuuden lujittaminen sen suojelemiseksi vihollisten aggressiiviselta toiminnalta.

Puolueen 19. edustajakokouksen esitykset viidettä viisivuotissuunnitelmaa varten merkitsevät Neuvostoliiton kansantalouden uutta voimakasta nousua ja turvaavat neuvostokansan elintason ja kulttuurin jatkuvan kohoamisen. Viidennen 5-vuotissuunnitelman täyttäminen merkitsee nopeata edistymistä Neuvostoliiton siirtymisessä sosialismista kommunismiin ja tärkeätä panosta koko maailman rauhan lujittamiselle.

Neuvostoliiton kommunistisen puolueen johtava asema on todettu Neuvostoliiton perustuslaissa, jossa sanotaan, että kommunistinen puolue on työtätekevien etujoukko taistelussa sosialistisen järjestelmän lujittamisen ja kehittämisen puolesta, työtätekevien kaikkien järjestöjen — niin yhteiskunnallisten kuin valtiollistenkin — johtava ydinjoukko. Neuvostoliiton kommunistisen puolueen toiminta on erittäin monipuolista. Puolue kokoaa kansantalouden eri alojen ja kulttuurin työntekijät kommunistisen rakennustyön tehtävien täyttämiseen. Se osoittaa kaikkien järjestöjen — neuvostojen, ammattiliittojen, osuustoimintajärjestöjen ym. — toiminnan yleisen linjan, turvaa näiden järjestöjen sopusuhtaisen työn, johtaa niitä, nojautuu niihin ja on niiden kautta yhteydessä laajoihin joukkoihin. Neuvostoliiton kommunistinen puolue on saavuttanut tällaisen aseman valtavan kokemuksensa samoin kuin myös suuren vaikutuksen ansiosta, joka sillä on työtätekeviin joukkoihin.

Neuvostokansa luottaa täydellisesti kommunistiseen puolueeseen, sillä se on monivuotisesta kokemuksestaan todennut sen politiikan oikeaksi. Samoin se on todennut, että tällä puolueella ei ole ajettavana muita etuja kuin kansan edut. Puolue kokoaa riveihinsä parhaat ihmiset työ-

väenluokasta, talonpoikaistosta ja sivistyneistöstä, kaikki ne, jotka asettavat työtätekevien onnen kaiken muun edelle. Puolueen jäsenet ja koejäsenet ovat kansan uskollisia poikia ja tyttäriä, aikakautemme parhaita ihmisiä, horjumattomia ja sitkeitä taistelijoita Leninin—Stalinin asian puolesta. Neuvostoliiton kommunistiseen puolueeseen kuuluu nyt n. 7.000.000 jäsentä ja koejäsentä.

Taistelu leniniläis-stalinilaisten aatteiden toteuttamisen puolesta ei ole yksistään puolueen eikä kommunistien asia, vaan puolueettomienkin ihmisten laajojen joukkojen, koko neuvostokansan asia. Neuvostoliiton kommunistit eivät toimi erillään kansasta, vaan liitossa puolueettomien kanssa työskennellen yhteisen asian hyväksi. Puolue ei syrjäytä ainoatakaan puolueetonta ihmistä, vaan päinvastoin tukee heitä työssä. Puolueettomissa järjestöissä työskentelevät toverit vaikuttavat selvitystyöllään siihen, että nämä järjestöt seuraavat puolueen mukana ja vapaaehtoisesti noudattavat puolueen viitoittamaa tietä. Puolue vuorostaan nojautuu aina ja kaikessa laajoihin puolueettomiin joukkoihin, lujittaa yhteyksiä niihin ja kuulee tarkoin niiden ääntä.

Historia opettaa ja nykyaikasen tosiasian, että porvarillisten puolueiden samoin kuin myös oikeistososialististen puolueiden koko koneisto ja koko niiden valheella ja tekopyhyydellä hankkima kokemus palvelee päämäärää, jonka tarkoituksena on salata työtätekeviltä joukoilta näiden puolueiden todellinen tarkoitus, se, että ne palvelevat porvaristoa, yrittävät tukahduttaa työtätekevien aktiivisuuden ja horjuttaa heissä uskoa omiin voimiinsa. Samaan aikaan koko maailma on saanut nähdä, että Neuvostoliiton kommunistisen puolueen ja sen koko organisatoorisen ja kasvatustyön tarkoituksena on kommunismin rakentamisen suuren tehtävän osoittaminen kansalle ja työtätekevien luovan aktiivisuuden kehittäminen tämän päämäärän saavuttamiseksi. Juuri tässä on neuvostoihmisen luovan työn lähde, valtion tuotantosuunnitelmien täyttämiseksi käytävän sosialistisen kilpailun lähde.

Leninin—Stalinin puolueen esimerkkiä seuraten koko maailman työtätekevät näkevät, kuinka heidän on taisteltava sortoa ja väkivaltaa vastaan, vapauden ja sosialismin puolesta. Kaikkien maiden ja mantereiden edistyksellisten ihmisten katseet kohdistuvat Neuvostoliiton kommunistiseen puolueeseen, kaikkien niiden ihmisten katseet, jotka toivovat onnea itselleen, lapsilleen ja tuleville sukupolville.

Leninin—Stalinin puolueen johdolla neuvostokansa kulkee varmana kommunismin voittoa kohden valaisten onnelliseen tulevaisuuteen johtavaa tietä koko työtätekevälle ihmiskunnalle.

TOIVO KARVONEN:

Suomen asema ja mahdollisuudet kaksien mailmanmarkkinain rajalla

MITÄ OVAT KAHDET MAAILMANMARKKINAT?

Toveri Stalin sanoo mainiossa teoksessaan "Sosialismin taloudellisia ongelmia Neuvostoliitossa" että

"Kaikkein tärkeimpänä toisen maailmansodan ja sen taloudellisten seurausten taloudellisena tuloksena on pidettävä yhtenäisten, kaikkikäsittävien maailmanmarkkinain hajoamista."

Tämä tapahtui siten, että toisen maailmansodan tuloksena keski- ja kaakkois-Euroopan kansandemokraattiset maat ja myöhemmin Kiina irtautuivat kapitalistisen talouden piiristä. Nämä maat liittyivät läheiseen yhteistyöhön Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton kanssa. Näin syntyi Neuvostoliiton ympärille n. kolmanneksen maapallon alueesta ja n. 800 miljoonaa ihmistä käsittävä uusi yhtenäinen ja voimakas sosialististen maiden markkina-alue.

Uusien maailmanmarkkinoiden muodostamiseen ja voimistumiseen myötävaikuttivat tosin vasten tahtoaan kapitalismin johtavat maat USA, Englanti ja Ranska. Yrittäessään tukahduttaa uuden markkina-alueen maat ne julistivat Neuvostoliiton, Kiinan ja Euroopan kansandemokraattiset maat taloudelliseen saartoon sen vuoksi, että ne eivät yhtyneet USA:n ajamaan Marshall-suunnitelmaan. Taloudellinen saarto ei ole kuitenkaan johtanut näiden maiden tukahduttamiseen, vaan niiden sekä koko sosialistisen markkina-alueen lujittumiseen. Sosialististen maiden maailmanmarkkinoiden muodostuminen ja voimistuminen sen sijaan supisti kapitalististen maiden entistä markkina-aluetta, rajoitti niiden voimien sijoitusmahdollisuutta ja lisäsi niiden tuotannon alikuormitusta. Uusien maailmanmarkkinoiden taloudellisesta saarrosta kärsivät siis eniten kapitalistiset maat itse.

SOSIALISTISTEN MAIDEN MAAILMANMARKKINAT

Uusien maailmanmarkkinain syntymisessä ei perusseikka kuitenkaan ollut taloudellinen saarto, kuten toveri Stalin sanoo edellämainitussa teoksessaan, vaan se, että nämä maat ovat sodanjälkeisenä kautena liittyneet taloudellisesti yhteen ja järjestä-

neet taloudellisen yhteistyön ja keskinäisavun.

Tämän keskinäisen yhteistyön ja Neuvostoliiton teknillisesti korkeatasoisen avun turvin kansandemokraattisten maiden tuotanto on jatkuvasti voimistunut. Vaikka jokainen niistä joutui kärsimään sodasta enemmän kuin kapitalistiset maat, Euroopan kansandemokraattisten maiden teollisuuden tuotanto on vuoden 1951 päättyessä kohonnut sodan edelliseen tasoon verraten seuraavasti: Puolan 2,9-kertaisesti, Tshekkoslovakian 1,7-kertaisesti, Unkarin 2,3-kertaisesti, Romanian 1,9, Bulgarian 4,6 ja Albanian 5-kertaisesti. Saksan demokraattinen tasavalta on ylittänyt sodan edellisen tason 36 prosentilla. Kiinan teollisuuden tuotanto oli vuonna 1951 yli kaksi kertaa suurempi kuin v. 1949.

Sosialististen Neuvostotasavaltain Liiton teollisuuden tuotannon samanaikaisesti myös kaksinkertaistuessa sosialististen maiden osuus on koko maailman teollisuuden tuotannossa huomattavasti kasvanut. Eräiden porvarillisten lähteiden mukaan jakautuu maailman teollisuuden tuotanto eri maiden kesken seuraavasti:

Tilasto ei ehkä ole aivan tarkka, mutta osoittaa sosialistisen sektorin osuuden valtavaa kasvua maailman teollisuuden tuotannossa sekä kapitalististen maiden keskinäissuhteiden muutokset eri vuosina.

Teollisuuden tuotannon kohoamisen tuloksena on kaikissa sosialistisen talouspiirin maissa kasvavan koneistuksen ja teknillisen kehityksen tuloksena voitu toteuttaa laajoja suunnitelmia maatalouden tuoton parantamiseksi ja teknillistämiseksi sekä toteuttaa muita laajoja yhteiskunnallisia rakennussuunnitelmia. Tuotannon jatkuvan kohoamisen tuloksena myös kansojen elintaso on kohonnut kaikkien tuotteiden hintojen alentumisen, sosiaalisten olosuhteiden parantumisen ja realipalkkojen kohoamisen kautta.

Neuvostoliiton Kommunistisen puolueen XIX edustajakokous 1952 lokakuussa hahmoitteli sosialistisen talouspiirin johtavan maan Neuvostoliiton taloudelliselle ja yhteiskunnalliselle kehitykselle uuden valtavan perspektiivin tuotannon kohottamisen viidennen viisivuotissuunnitelman puitteissa.

	kapital. maat	Neuvostol.	Kans.dem. maat	USA	Englanti	Ranska	Saksa
1913	96,3	3,7	—	35,8	14,0	6,4	15,7
1926—29	95,7	4,3	—	42,2	9,4	6,6	11,6
1936—38	81,5	18,5	—	32,2	9,2	4,5	10,7
1947	76,0	20,0	4	—	—	—	—
1950	64,0	28,0	8	38,0	7,0	3,0	4,0
1952	59,0	31,0	10	36,0	—	—	—

KAPITALISTISTEN MAIDEN MAAILMANMARKKINAT

Edellä julkaistusta tilastosta havainnollisesti näkyvä kapitalististen maiden osuuden supistuminen maailman teollisuuden tuotannossa ilmaisee myös imperialististen maiden voimien sijoituspiirin supistumisen maailman taloudellisiin varalähteisiin. Kansandemokraattisten maiden ja Kiinan siirtyminen kapitalismin piiristä sosialismin leiriin poisti samalla maailman kapitalismin piiristä valtavia raaka-ainelähteitä ja menekkimarkkina-alueita, joita se ei enää voi mistään muualta korvata. Tämä lisää tuntuvasti ainakin johtavien kapitalististen maiden tuotannon alikuormitusta eli käyttämättömän tuotantokapasiteetin määrää.

Uusien maailmanmarkkinoiden syntyminen ja sosialististen maiden taloudellinen voimistuminen ilmenee myös kapitalististen maiden ulkomaankaupan supistumisena. Seuraava taulukko osoittaa kapitalististen maiden viennin kehitystä puolivuosittain prosentteina edelliseen vuosipuoliskoon verrattuna v:sta 1950:

maansa turvautumalla marshallsuunnitelmiin, asevarusteluun, teollisuuden militarisoimiseen ja sotaseikkailuihin. "Mutta tämä", toveri Stalin sanoo, "muistuttaa erittäin suuresti sitä, että hukkuva tarttuu oljenkorteenkin."

KAPITALISMIN YLEINEN KRIISI

Yhtenäisten maailmanmarkkinain jakautuminen syvensi kapitalismin yleistä pulaa, joka alkoi ensimmäisen maailmansodan kaudella Neuvostoliiton syntyessä sosialistisen vallankumouksen tuloksena. Toisen maailmansodan seurauksena ja erikoisesti Euroopan ja Aasian kansandemokraattisten maiden irtautuessa kapitalistisesta järjestelmästä alkoi kapitalismin yleisen pulan toinen vaihe. Kapitalismin yleinen pula ei ole ainoastaan taloudellinen vaan myös poliittinen pula. Se ilmenee kapitalistisen järjestelmän kaikissa muodoissa, taloudessa, politiikassa, yhteiskunnallisessa elämässä, kulttuurissa jne. Se on maailman kapitalismin kaikinpuolinen pula.

Toinen maailmansota syntyi tämän pulan tuloksena. Kumpi-

1950	1951		1952	
I vuosipuol.	I vuosip.	II vuosip.	I vuosip.	II vuosip.
+ 13	+ 6	— 2	— 3	— 5

Kapitalistit eivät ole voineet olla huomaamatta tätä maailmanmarkkinain kahtia jakautumisen vaikutusta ja ovat sen vuoksi yrittäneet parantaa ase-

kin sotaa käynyt kapitalistinen liittoutuma etsi sen kautta ulospääsyä pulasta ja sen erikoisista ilmenemismuodoista näissä maissa. Ne pyrkivät sodan avulla

lyömään toinen toisensa, valtaamaan toistensa markkina-alueet ja perustamaan maailmanherruuden. Kumpikaan puoli ei pyrkimyksessään onnistunut. Tuloksena oli, kuten tiedämme, sosialismin leirin laajentuminen, Neuvostoliiton ja kansandemokraattisten maiden taloudellinen ja poliittinen voimistuminen, kapitalismin yleisen kriisin syveneminen, kapitalistisen järjestelmän yhä voimistuva hajoaminen.

Tämä kehitys ei kuitenkaan tapahdu samanaikaisesti ja samalla tavalla kaikissa kapitalistisissa maissa. Jo Lenin tutkiessaan imperialismia löysi kapitalismin epätasaisen kehityksen lain. Kapitalismin yleisen kriisin esiintyminen ja ilmiöt samoinkuin kapitalismin hajoaminen näkyvät eri maissa eri tavalla, riippuen niiden historiallisista, maantieteellisistä, yhteiskunnallisista yms. kehitysvaiheista ja tekijöistä, milloin nopeammin, milloin hitaammin kehittyvinä, selvemmin tai vaikeammin havaittavina. Niinpä jossain maassa saattaa tapahtua tuotannon nousua, sen osoittaessa jopa jyrkkääkin laskua toisissa maissa jne. USA:n teollisuuden tuotannon jyrkästi laskiessa toisen maailmansodan jälkeisinä vuosina kohosi teollisuuden tuotanto mm. Englannissa. Teollisuuden tuotannon laskiessa v:n 1952 jälkipuoliskolla Englannissa, Suomessa ja muutamissa muissa kapitalistisissa maissa se samanaikaisesti vielä jonkinverran kohosi USA:ssa, Ranskassa ja eräissä muissa maissa. Englannin, Ranskan ja muiden Euroopan johtavien kapitalistimaiden ulkomaankaupan ollessa sodan jälkeisinä vuosina suuressa määrin tappiollista (tuontivoittoista) USA:n ulkomaankauppa on yhä kasvavassa määrin voitollinen (vientivoittoinen) jne.

Kapitalismin yleisen pulan ilmiöitä ja kehitystä eri maissa on siis tutkittava kunkin maan erikoisolosuhteiden mukaan. Monopolikapitalismin kansainvälisyyden ja keskinäisten rahoitus-, luotto- yms. siteiden kautta kehitys johtavissa kapitalistimaissa vaikuttaa luonnollisesti jonkin verran, näiden suhteiden laajuudesta riippuen enemmän tai vähemmän, toisten ja varsinkin pienempien ja heikompien maiden kehitykseen. Tässä yhteydessä meillä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta lähemmin tarkastella esim. niiden kapitalistimaiden taloudellista kehitystä, jotka syvimmin vaikuttavat oman maamme talouteen.

SUOMEN TALOUS

Tässä on pääpiirteissään ulkonainen tausta, jolta Suomen talouselämän tämän hetken vaikeudet nousevat. Suomi on kapitalistinen maa ja siihen vaikuttavat kaikki kapitalismin yleisen pulan tekijät omalla erikoisella tavallaan ja erikoisissa olosuhteissa.

Suomi on ulkomaankauppaa harjoittava maa. Ulkomaankaupan (viennin) osuus maamme

kansantulosta on n. 15 %. Siitä mitä tämä luku ilmaisee, saamme havainnollisen käsityksen, kun tiedämme, että USA:n kohdalla tämä sama suhde on n. 5 %, Ruotsin n. 13 % ja Englannin n. 30 %. Kun maamme vientiteollisuuden rakenne toisaalta on varsin yksipuolinen puun ja puunjalosteiden muodostaessa viennistä n. 90 % muun teollisuuden voidessa toimia pääasiassa vain ulkomailta tuotujen raaka-aineiden turvin, on ulkomaisten markkinoiden merkitys maamme taloudessa siis melkoinen. Lisäksi vienti suuntautuu valtaosaltaan (esim. v. 1951 n. 85 %) kapitalistisen talouspiirin maihin ja siitäkin enemmän kuin kolmannes Englantiin. Ulkomaankaupan suuren merkityksen vuoksi maan taloudelle ja sen yksipuolisuudesta johtuen kapitalistiseen järjestelmään oleellisesti liittyvät erikoiset kriisit näissä maissa ja erikoisesti Englannissa herkästi heijastuvat maamme taloudessa.

Paitsi sitä, että maamme ulkomaankauppa herkästi heijastaa kapitalistiset konjuktuurivaihtelut eri maissa, se heijastaa myös eräältä osaltaan kapitalismin epätasaisen kehityksen vaiheita kapitalismin yleisen pulan aikana. Suomen taloudelliset suhteet ovat saaneet aina vastaavan ilmaisunsa tuon tai tämän kapitalistisen suurvallan taloudellisen ja poliittisen aseman muutoksessa suhteessa muihin suurvaltoihin. Englanti on tosin säilyttänyt suhteellisen pienin vaihteluin oman asemansa tärkeimpänä vientimaana, mutta tuontimaan ja "suosituimman maan" suhteen voidaan osoittaa mm. seuraavaa: Englanti kaksikymmenluvun alussa, sitten eräässä vaiheessa Ranska ja lopulla Saksa kolmekymmentäluvulla päätyen sodan aikana tietenkin miltei ainoaksi mahdolliseksi niin vienti- kuin tuontimaaksikin. Sodan jälkeen jälleen Englanti, heti kun ensimmäisestä säikähdyksestä oli toivuttu ja viimeisimmässä vaiheessaan pyrkimys nojautua USA:han siinä määrin kuin olosuhteet sen suinkin ovat tehneet mahdolliseksi.

Suomen talouden nykyisten vaikeuksien perussyy on maamme talouden kapitalistisessa järjestelmässä. Nykyinen talouspula ilmaisee ei vain maamme talouden kapitalistisen järjestelmän perusristiriitojen kärjistymisen, vaan myös kapitalismin yleisen pulan toisen vaiheen vaikutuksen meidän maassamme. Ulkomaankaupan suuri osuus maamme taloudessa ja sahatavaran sekä puunjalosteiden valtaosuus siinä ei suinkaan aiheudu maamme kansantalouden valuuttatarpeen tyydyttämisen pyrkimyksestä, vaan yksinomaan monopolikapitalistien enimmäisvoittojen tavoittelusta. Ulkomaankauppa, erikoisesti puulla ja puunjalosteilla on antanut ja antaa siinä suhteessa parhaimman tuloksen. Kapitalistit kadottavat kiinnostuksen ulkomaankauppaan heti, kun enimmäisvoittojen mahdollisuus siinä syystä tai toisesta vähenee. Kun maamme talouden yksipuolisen rakenteen perusteella ei ole mah-

dollisuutta vaihtaa myytävää tuotetta, pyrkivät maamme monopolikapitalistit yhä suuremmassa määrin sitomaan valtion tukemaan enimmäisvoittojen mahdollisuutta pulakausina mm. sellaisin toimenpitein kuin nyt ns. kustannustason alentamissuunnitelmalla. Kapitalistit eivät ole halukkaita sijoittamaan pääomiaan maan kansantalouden kannalta katsoen hyödyllisiin, mutta enimmäisvoittojen kannalta rajoitetumpiin mahdollisuuksiin mm. metalliteollisuuteen.

Tämä on erikoisen selvästi havaittavissa juuri nykyisin, jolloin maamme maailmanhistorian kehityksen viimeisimmässä vaiheessa on joutunut aivan erikoislaatuisiin olosuhteisiin, jotka antavat kansallemme mahdollisuuden ainakin lieventää kapitalistisen talouspulan vaikutuksia maassamme kaupan ja taloudellisen yhteistyön kehittämisen kautta Neuvostoliiton ja kansandemokraattisten maiden kanssa. Sotakorvausten suorittamisen tuloksena maamme joutui rakentamaan teknillisesti aivan ensiluokkaista tasoa olevan metalliteollisuuden, jolla on miltei rajattomat mahdollisuudet kauppaan ja yhteistyöhön sosialistisen talouspiirin kanssa ja joka avaisi aivan uuden perspektiivin maamme kansantalouden kehitykselle. Mutta enimmäisvoittoja tavoittelevat monopolikapitalistit eivät näe tässä yhteistyössä ja tällä tuotannon alalla riittävää voittomahdollisuutta itselleen ja pyrkivät siksi käyttämään sitä vain ns. hätävaramahdollisuutena. Maamme kansantalouden etu ei heitä liikuta vähäistäkään.

MAAMME MAHDOLLISUUDET

Kapitalistisen talouden yleisen kehityksen kannalta ja ottaen huomioon sen vaikutuksen sekä kapitalismin yleisen pulan ja maailmanmarkkinoiden jakautumisen vaikutukset tärkeimmissä kapitalistisissa vientimaissa ei maamme taloudella enää ole samoja mahdollisuuksia kuin ennen. Pelkästään tai pääosaltaan näihin markkinoihin nojautumalla maamme saha- ja puunjalostusteollisuuden tuotantomahdollisuuksien alikuormitus muodostuu kroonilliseksi ja kasvaa. Tätä perspektiiviä eivät muuta ns. Korean suhdanteiden tapaiset mahdolliset tilapäiset heilahtelut. Tämä puolestaan ei voi olla johtamatta työtätekevän väestön elintason jatkuvaan alentamiseen tähtäävän paineen lisääntymiseen suurpääoman ja sen alistaman valtiovallan taholta.

Toisaalta lisääntyvä kauppavaihto ja jatkuvasti avautuvat uudet tiet taloudelliseen yhteistyöhön Neuvostoliiton ja kansandemokraattisten maiden kanssa lieventävät tämän kehityksen vaikutusta ja antavat maamme kansantaloudelle rauhanomaisen kehityksen mahdollisuuden. Tämä kehitys ei voi kuitenkaan kokonaisuudessaan poistaa kapitalistista talouspulaa ja muita kapitalistiseen talousjärjestelmään liittyviä ristiriitoja niin kauan kuin tämä tuotantojärjestelmä maassamme säilyy. Kaksien maailmanmarkkinain erilainen vaikutus ilmenee vähitellen yhä voimakkaampana kansamme enemmistön pyrkimyksenä sen ilmeisten etujen kannalta katsoen myönteisempään ja edullisimpaan järjestelmään. Kapitalismin väistyminen maamme taloudellisena järjestelmänä on Suomen kansan elämän ehto, sen onnen ja menestyksen edellytys.

TOIVO AALTONEN:

Kunnallispoliittisia kysymyksiä

I

Kunta kapitalistisen järjestelmän osana

Kunnallisen elämän jatkuva monipuolistuminen ja sen piirissä ratkaistavien kysymysten läheinen yhteys jokaiseen kansalaiseen on tullut yhä selvemmäksi. Myös se kansalaisten ryhmä, joka aktiivisesti osallistuu kunnallispoliittiseen toimintaan erilaisissa kunnallisissa elimissä ja tehtävissä, on yhä laajentunut. Kansandemokraattien mukaantulo ja kansandemokraattisen kunnallispolitiikan sitominen muuhun poliittiseen toimintaan ja tässä mielessä tehty määrätietoinen ohjaustyö on lisännyt kunnallisten asioiden harrastusta työläisten ja muiden työtätekevien ryhmien keskuudessa. Samaan aikaan on taantumuksellisen porvariston taholta selvästi näkyvissä kansanvaltaisuuden rajoituspyrkimyksiä ja kuntien ja valtion taloudellisten suhteiden muuntamista entistäkin voimakkaammin suurpääomalle ja sen riistopyrkimyksille otollisiksi.

Vähäinenkin asioihin syventyminen osoittaa selvästi kunnallisten asioiden yhteyden jokaisen ihmisen elämään ja yhteiskunnassa esiintyviin kysymyksiin, mutta vuosikymmeniä määräävässä asemassa olleen porvariston on onnistunut oikeistososialidemokratian tukemana syövyttää mieliin käsitys, että kunnallispolitiikka on jotakin "itsenäistä", erillistä toimintaa. Se on aiheuttanut passiivisuutta väestössä ja antanut vallassa oleville piireille mahdollisuuden hoitaa kaikille kuntalaisille tärkeitä asioita oman mielensä mukaan — kuntalaisilta kerätyillä varoilla ja heidän suuren enemmistönsä vahingoksi.

Tämä asiantila ei voi ratkaisevasti muuttua ennenkuin valitsijat, kuntalaiset, joille määräämisvallan omissa asioissaan täytyy kuulua, joukkona ovat tästä selvillä ja näkevät myös, että asioiden hoitamisen esteenä on kunnan tiukka sidonnaisuus kapitalistiseen valtiovaltaan ja järjestelmään.

Tämä kunnallisella alalla esiintyvä tilanne velvoittaa kommu-

nisteja edistyksellisen liikkeen etujoukkona ryhtymään välttämättömään ja laajaan toimintaan kunnallisella alalla, ohjaamaan ja johtamaan joukkoja, joiden voimalla kunnallisen alan kysymykset ratkaistaan tasaveroisina kaikkien muiden kysymysten kanssa. Kunnallisella alalla on edettävä samoin kuin muuallakin. Kysymys on osatehtävästä, jossa esiintyvä heikkous heikentää vastaavasti kokonaisuutta ja päinvastoin.

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on valottaa eräitä kunnallisen elämän piirissä kaikkialla esiintyneitä ja esiintyviä kysymyksiä, jotta voitaisiin helpommin saada käsitys kunnallispolitiikan asemasta, luonteesta ja sen antamista tehtävistä. Tässä ei pyritäkään "teknilliseen" neuvontaan, vaan rajoitutaan yleisten suuntaviivojen esittämiseen.

Pyrkimyksenä on osoittaa kunnallisen toiminnan luokkaluonne. Tällä poistettaisiin yleistä väärää käsitystä kunnallispolitiikasta ja selvitettäisiin, miten välttämätöntä on saada yhä laajemmat työtätekevien jonkot aktiiviseen toimintaan lakien ja määräysten muuttamiseksi sellaisiksi, että kansan valtavan enemmistön edut tulisivat ensisijaisiksi päämääriksi. Tähän päästään vain, jos pystymme oikealla tavalla yhdistämään kunnallisen toiminnan muuhun yhteiskunnalliseen taistelutoimintaan.

NYKYISEN TILANTEEN TAUSTAA

Kunnallista toimintaa, niin kauan kuin se on ollut järjestettyä, on ohjannut valtiovalta ja siinä on nähtävissä yhteiskunnallisen kehityksen aiheuttamat muutokset. Ne heijastuvat selvästi kunnallisesta elämästä annetuissa laeissa ja asetuksissa. Muutosten yhteydessä jäi aina yksi selvä yhdenmukaisuus vallitsevaksi: kunnalliseen toimintaan saattoi ottaa osaa vain rahan voimalla. Työ- niin maalla kuin kaupungeissakin oli kokonaan näiden asioiden ulkopuolella ja jäi tähän asemaan vielä silloinkin, kun valtiollinen täysi-ikäisyys oli työtätekeville luokille pakosta tunnustettava v. 1906.

Maamme elinkeinoelämällä oli viime vuosisadan loppupuoliskolla voimakas nousukausi. Se asetti vaatimuksia yhteiskunnalle, sekä valtiolle että sen välityksellä kunnille. Nouseva ja laajeneva teollisuus synnytti palkkatyöväestön, joka antoi oman leimansa erikoisesti kaupungeille ja teollisuusseuduille. Hillitön työläisten riisto rehoitti ja aiheutti laajaa kurjuutta työväestön keskuudessa. Sosiaalisiin oloihin oli saatava edes jonkinlainen järjestys.

Vuosisadan lopulla ja 1900-luvun alkupuolella julkaistiin useita erilaisia asetuksia, joilla kunnille annettiin uusia tehtäviä ja määriteltiin niiden toteuttamismuodot. Elinkeinoelämä oli vapautunut aikaisemmista feodaalisista rajoituksistaan ja kaupunkien erioikeudet poistettiin.

Kunnallisen toiminnan piiriin tunkeutui uusia ryhmiä, nimenomaan nouseva kapitalistiluokka vaati oikeuksiaan. Rajoituksia poistettiinkin, mutta kaikki muutokset tehtiin yksinomaan omistavan luokan sisäisten muutosten takia. Varsinainen työtätekevä kansa ei näiden uudistusten kautta saavuttanut vielä edes muodollisia oikeuksia, puhumattakaan tasaveroisesta asemasta. Ne olivat vallassaolevan luokan sisäisiä järjestelyjä: kapitalistiluokka vei valtiovallan toimenpitein läpi vaatimuksiaan päästä taloudellisen mahtinsa mukaiseen yhteiskunnalliseen asemaan.

Kunnallinen toiminta jatkui tällaisena aina vuoteen 1917 ilman mainittavia muutoksia.

Oli luonnollista, että poliittisesti järjestynyt työväki kiinnitti huomiota myös kunnallisessa elämässä esiintyvään eriarvoisuuteen samalla kun se vaati valtiollista äänioikeutta. Niinpä jo v. 1883 pidetty ensimmäinen Työväenyhdistysten edustajakokous hyväksyi "Suomen Työväen Ohjelman", jonka e n s i m m ä i n e n kohta kuuluu:

"Kaikki rajoitukset, jotka ehkäisevät työväen osanottoa kunnalisvaaleissa, ovat mitä pikimmin poistettava, äänioikeus kunnallisvaaleissa koko työväestölle myönnettävä ja äänimäärä rajoitettava."

Tässä ohjelmassa on vielä selvä wrightiläisyyden leima. Tavoitteena on lievennys äänimäärään, mutta ei vielä vaaditakaan yhtäläistä äänioikeutta ilman varallisuusrajoituksia.

Forssan kokouksessa v. 1903 kunnallisohjelma oli luonnollisesti jälleen esillä. Tilanne oli tähän aikaan sellainen, että esim. Turun kaupungin valtuustossa ei ollut ainoatakaan työväen edustajaa, vaikka sen jäsenmäärä oli 36. Työväki oli vaatinut sinne vaatimattomasti kahta edustajaa, mutta siihenkään eivät porvarit suostuneet. Tässä kokouksessa asetuttiin vaatimaan kunnallista äänioikeutta samoissa puitteissa kuin valtiollista; yleistä ja yhtäläistä äänioikeutta ilman varallisuussensusta. Valtuutettujen paikat oli jaettava suhteellisuuden mukaan.

V. 1905 suurten valtiollisten tapausten, suurlakon ja ennenkaikkea voimakkaan työväenliikkeen nousun ansiota on valtiollisen äänioikeuden aikaansaaminen. Myös kunnallinen äänioikeuskysymys tuli nopeasti esille ja niinpä v. 1908 eduskunta hyväksyi uudet kunnallislait, jotka sisälsivät yleisen kunnallisen äänioikeuden toteuttamisen. Porvaristo sai kuitenkin tuekseen uudelleen ryhdistyneen tsaarinvallan, joka ei hyväksynyt tätä v. 1905 vallankumouksen ansiosta syntynyttä lakia.

Työväen aktiivisen toiminnan ja Venäjän vallankumouksen ansiosta vastoin maamme porvariston tahtoa aikaansaatu kansanvaltaisempi kunnallislainsäädäntö jäi siis toteuttamatta silloisen valtiovallan toimesta. Tässä selvästi esiintynyt valtion ja kunnan yhteensidonnaisuus on myöhemminkin aiheuttanut monien välttämättömien ja työtätekevien kannalta tärkeiden uudistusten toimeenpanon estymisen, vaikka ns. kunnallinen itsehallinto onkin muodollisesti olemassa.

Vuoden 1916 eduskuntavaaleissa maamme työväestö saavutti suuren voiton. Eduskunnasta tuli työläisenemmistöinen: 103 sosialidemokraattien edustajaa 97 porvaria vastaan.

Tämä eduskunta hyväksyi v. 1917 kunnallislait kaupunkeja ja maalaiskuntia varten, kunnallisen vaalilain sekä lain kansanäänestyksestä. Vaalilain mukaan jokainen täysivaltainen, 20 vuotta täyttänyt kuntalainen oli vaalioikeutettu. Vaalit määrättiin yleisiksi, yhtäläisiksi, salaisiksi ja suhteellisiksi, joten aikaisempaan varallisuusensuksen rajoittamaan vaalitapaan tehtiin todella vallankumouksellinen muutos. Laki kansanäänestyksestä antoi mahdollisuuden alistaa valtuuston päätöksen kunnan jäsenten välittömästi ratkaistavaksi.

Venäjän porvarillisen helmikuun vallankumouksen jälkeen väliaikainen hallitus tuli Suomen porvariston avuksi samalla tavalla kuin tsaarin hallitus v. 1908: se ei vahvistanut näitä lakeja. Kun eduskunta valtalain hyväksymisen johdosta Suomen porvariston ja Kerenskin yhteisvoimin hajoitettiin, jäivät lait toteuttamatta.

Työväestö piti kuitenkin kunnallislakien uudistamista yhtenä päävaatimuksistaan. Samoin kuin 8-tunnin työaika toteutettiin käytännössä vallankumouksellisen taistelun avulla, samoin myös työläisten vallankumouksellisten vaatimusten painolla otettiin monin paikoin käytäntöön uusi järjestys kunnallishallinnossakin. Mm. Turussa ja Helsingissä vaatimukset ajettiin voimakkaan liikehtimisen voimalla läpi. Kuvaavaa oikeistososialidemokraattien asennoitumiselle jo silloisissa oloissa on, että kun Turussa lakkoliikehtiminen johti porvarillisen valtuuston jäykkäniskaisuuden ansiosta siihen, että työväki piiritti valtuuston istuntopaikan eikä luvannut päästää herroja ulos ennenkuin työväelle oli annettu sen vaatima edustus, tuli senaattori Oskari Tokoi Helsingistä Turkuun — ei tukemaan taistelevia työläisiä, vaan poistamaan "epäjärjestyksen".

Näissä tapauksissa ja muissa samanlaatuisissa astuttiin tavallisissa oloissa ennennäkemättömille teille. Maan korkeimmat vallanpitäjät, eduskunta ja hallitus eivät olleet hyväksyneet näitä toimenpiteitä, mutta kansa piti niitä välttämättöminä. Se asetti voimansa vallassa olevaa järjestystä vastaan, toteutti uudistuksen vallankumouksellisesti, joten virallisille elimille jäi tehtäväksi vain jälkeenpäin kirjata tapahtunut ja antaa sille laillisuuden silaus.

Vallankumoukselliseen toimintaan liittyi voimakas laillisuuden kunnioitus. Väkivalloin hajoitetun eduskunnan tilalle tullut taantumuksellisenemmistöinen eduskunta oli tällaisen käsityskannan mukaisesti saatava antamaan hyväksymisensä näille vaatimuksille ja jo toteutetuille toimenpiteille. Voimakkaan työväen joukkoliikkeen painostuksen alaisena eduskunnan oli otettava korkeimman vallanhaltijan asema ja samassa yhteydessä se sitten vahvisti myös uudet kunnallislait.

Työväen joukkovoima oli pakottanut porvarilliset piirit taipumaan. Mikään muu ei sitä olisi saanut aikaan. Kunnallislakien hyväksyminen tiesi kansanvallan asialle voittoa ja porvarillisen demokratian laajempien mahdollisuuksien antamista työläisille ja maaseudun pienelăjille, työtätekeville talonpojille.

Kansan tahtoa ei vain ilmoitettu eduskunnalle. Sen osoitti kansa itse ulkona kaduilla ja toreilla. Kymmenet tuhannet työläiset odottivat herpautumattomalla jännityksellä tietoja eduskuntakäsittelystä siihen saakka, kunnes lopullinen päätös oli tehty.

Porvaristo oli pakotettu luopumaan eräistä perustavaa laatua olevista luokkaeduistaan ja asemistaan. Sen oli tunnustettava, että yhteiskunnan asioista on päästävä määräämään myös laajojen, tähän asti halveksittujen ja vihattujen työtätekevien joukkojen. Tähän järjestelmään, jota kaikki nyt pitävät luonnollisena tilana, päästiin siis niin silloin kuin nytkin parjatun ulkoparlamentaarisen toiminnan avulla, käyttämällä voimakeinoja, jotka ovat luonnollisia ja selviä vastapainoja vallassa olevan luokan voimakeinoja vastaan.

Oli luonnollista, että porvaristo heti tilaisuuden tullen veti takaisin siltä voimalla puristetut myönnytykset. Jo kunnallislakien ja muiden vastaavanlaisten lakien laatimisen aikaan porvaristo oli asevoimin valmistautunut tukahduttamaan työväestön yhä kasvavan vaikutusvallan. Se johti tammikuussa v. 1918 luokkasotaan ja keväällä samana vuonna köyhäliston vallankumouksen veriseen tukahduttamiseen. Voitonhuumassaan voittaja kerskui lyöneensä murskaksi maamme sosialistisen työväenliikkeen niin, ettei se ainakaan sataan vuoteen siitä nouse. Se onnistuikin monopoliasemaan nostetun valkoisen sosialidemokratian avulla painamaan sen maan alle, mutta ei murskaamaan sitä.

Mutta kansan vaatimukset oli esitetty niin tiukasti, se oli osoittanut kärsivällisyytensä olevan katkeamassa ja se oli osoittanut olevansa voima, jonka edessä on pelättävä, ettei porvaristo voitosta huolimatta uskaltanut kieltää kaikkea vaadittua. Niinpä myös kunnallislait olivat osoittautuneet kansan ehdottomiksi vaatimuksiksi — ei ollut enää mahdollisuutta palata takaisin rajoituksiin, jotka olisivat merkinneet työtätekevien poissulkemista luokkana kunnallisesta toiminnasta.

Taktillisista syistä porvarit säilyttivät lakien kansanvaltaisen ulkokuoren, mutta asiallisesti typistivät niitä voimakkaasti. Äänioikeusikärajaa nostettiin ja äänioikeutettujen määrää vähennettiin asettamalla köyhimmälle kansanosalle vaaleihin osallistumista rajoittavia esteitä. Erikoisesti tällaisia olivat veron maksun asettaminen äänioikeuden ehdoksi ja köyhäinhoidon saamisen aiheuttama äänioikeuden menetys.

Nämä typistetytkin oikeudet olivat porvariston mielestä liikaa heti, kun työtätekevien edustajat alkoivat valtuustoissa vaatia näiden oikeuksien toteuttamista. Ajan tullen, avoimen fasistihyökkäyksen yhteydessä, keinotekoisin syin ja perustuslakeja rikkoen riistettiin kymmeniltä tuhansilta aktiivisimpaan työtätekevien ryhmään kuuluvilta kansalaisilta kunnalliset oikeudet. Samanlaiset tuulet puhaltavat kunnallispolitiikan piirissä juuri tällä hetkelläkin, kuten jälempänä tulemme lähemmin toteamaan. Syytkin ovat samat. Kansandemokraattinen kunnallispolitiikka on osoittautunut vakavaksi vaaraksi suurpääoman luokkeduille.

Suomen suurporvaristo oli apureineen taas osoittanut ymmärtävänsä "yhteisen edun" samaksi kuin vallassa olevan kapitalistiluokan etu. Se oli toiminnallaan, voimaansa nojaten taannut itselleen lujan linnakkeen kunnallisten toiminnan hallinnassa, linnakkeen, jota työtätekevät ns. laillisin keinoin eivät pystyisi murtamaan ja jossa esiintyvästä muodollisesta kansanvallasta kohta hälytysmerkin soitua voitaisiin voiman antamalla oikeudella luopua.

Näennäinen kansanvaltaisuus, joka kunnallislakeihin "yleisine" äänioikeuksineen jäi, on erikoisesti tannerilaisen oikeistososialidemokratian toimesta saanut Suomen työläisten valitettavan suuren joukon siunauksen. Kansa on ohjattu uskomaan tämän olevan todella kansanvaltaa ja opetettu toimimaan tiukasti porvarillisen lain ja laillisuuden rajoissa — kunnioittamaan porvarillista lakia ikuisena ja pyhänä. Edes se, että jokainen yritys toimia kunnan yhteisten asioiden hoidossa kuntalaisten todellisten etujen mukaisesti, on tukahdutettu valtiovallan toimesta, ei ole avannut kansan laajojen piirien silmiä. Vasta sotien jälkeinen demokratian läpimurto ja oikeistososialidemokratian monopoliaseman hävittäminen on tässä suhteessa saanut aikaan muutoksia.

Ei ole käsitettävä asiaa niin, etteikö työtätekevien silmiä olisi pyritty avaamaan. Suomen Kommunistinen Puolue on koko toimintansa ajan kiinnittänyt huomiota kunnalliseen toimintaan, osoittanut sitä määräävien lakien luokkaluonteen ja ohjannut työtätekevien todellisten edustajien toimintaa kunnallisissa elimissä. Sen sana ei kuitenkaan päässyt ulottumaan tarpeeksi laajalle ja syvälle, koska sen toiminta oli

jatkuvan valkoisen terrorin takia maanalaista.

Voidaan ehkä ajatella, että on turha tutkia kunnallisen elämän historiaa, että se ei auta tämän hetken taistelussa. Näin ei ole. Tämän hetken taistelujen onnistumisen eräänä edellytyksenä on kunnallisen toiminnan luokkaluonteen ymmärtäminen, samoinkuin se, että sitä ei saa ajatuksissakaan irroittaa muusta taistelutoiminnasta. Tässä esitetty aivan hahmoittelunomainen historian tarkastelu osoittaa, kuinka tärkeänä kapitalistiluokka on pitänyt asemiaan kunnallisella alalla, kuinka se on kynsin hampain puolustanut niitä. Se osoittaa, että nämä asemat kuuluvat hallitsemista ja luokkaetuja suojaavaan systeemiin, jonka puolustamiseksi kapitalistit apureineen tekevät kaikkensa ja jonka murtaminen on työtätekevien luokkien historiallinen tehtävä.

KUNTA VALTION ELIMENÄ

Lakien pyhyyteen ja iankaikkisuuteen uskominen on saanut paljon vahinkoa aikaan. Työtätekevät ihmiset ovat oppineet pitämään luonnollisena ja asiaankuuluvana kaikkea niiden perusteella tapahtuvaa ja pyrkineet sen mukaisesti käyttämään myös kunnallislakeja. Näiden lakien soveltajat ovat joutuneet käytännössä havaitsemaan, että lakien yläpuolella on mahtava voima, valtiovalta, joka huolehtii hiustenhalkojan tarkkuudella, ettei sen säätämää lakia loukata — erikoisesti, ettei kunnan enemmistölle anneta enempää etuja kuin mitä lain säätäjä ja lain tulkitsija ovat katsoneet välttämättömäksi antaa. Tämä on selvä ilmaus ja seuraus siitä, että valtiovalta on kapitalistiluokan käsissä, huolimatta yleisestä äänioikeudesta, parlamentista ja muista porvarillisen demokratian muodoista. Valtiovallan tehtävänä on tiukasti suojella hallitsevan luokan etuja. Sen se tekee myös kuntien puitteissa, vaikka onkin säännöksissään antanut kunnille näennäisen itsemääräämisoikeuden. Tämä "itsemääräämisoikeus" ja se, että myös oikeistososialidemokaatit ovat uskotelleet työläisjoukoille sen olevan todellista, on hämännyt kunnallisen toiminnan oikeata luonnetta, peittänyt, että sekin on eräs kapitalistisen valtion ja sen määrääjänä olevan kapitalistiluokan tehokas ase työtätekevien luokkien kurissapitämiseksi. Koko kunnallisen elämän tähänastinen kehitys osoittaa tämän todeksi. Voidaan vieläpä sanoa tämän olevan porvariston välttämättömimpiä ja tehokkaimpia aseita, koska se on välittömästi lukuisin sitein yhteydessä varsinaiseen kansaan, jonka elämää sen tehtävänä on ohjata.

Kunnallisella alalla ovat välienselvittely ja taistelu tapahtuneet aina luokkien kesken. "Puhtaasti" kunnallisista tai vain paikallisluontoisista asioista ei ole ollut kysymys missään vaiheessa. Porvarillisen valtiovallan vahvistama suunta on aina ollut yhdenmukainen valtiollisen suuntauksen kanssa.

Tosiasia on, että tälläkin hetkellä kunnallispoliittinen toiminta on eräs porvarillisen valtion tehokas hallintokeino siitäkin huolimatta, että siihen osallistuvat nyt myös työtätekevien todelliset edustajat. Tämän toiminnan perustana ja rajoittajina ovat valtiovallan säännökset, jotka pannaan voimaan kuntia kuulematta. Niiden avulla edistyksellisinkin ja välttämättöminkin toimenpide, ellei se ole sopusoinnussa lain kirjaimen kanssa, voidaan valtiovallan toimenpitein ehkäistä. Näin on siis kapitalistiluokka turvannut "kunnallisen itsehallinnon" kauniin peitteen alla itselleen täydellisen valvontaverkoston ja tehtävien toteuttamiselimistön kautta maan.

Valtiovalta säätää siis lait ilman, että kunnilla ja kuntalaisilla on asiaan mitään sanottavaa, vaikka nämä lait koskevat juuri niitä. Tähän järjestelmään liittyy vielä sekin varmistus mahdollisten kapinoismishaluisten kuntien varalta, että kuntien ei anneta tehdä valtiovallalle esityksiä, jotka koskevat lainsäädäntöä. Lait määräävät, mitä asioita kunnan on hoidettava, minkälaiset elimet niitä hoitavat, kuinka pitkälle toiminnassa voidaan mennä ja edelleen, että valtiovallan elimet tulkitsevat näitä lakeja, valvovat kuntien toimintaa ja tarvittaessa pakottavat kunnat palaamaan järjestykseen. Lait antavat kunnille oikeuden huolehtia myös taloudestaan ja tämän takia verottaa kuntalaisia, mutta jälleen valtiovallan asettamissa tarkoin määrätyissä rajoissa ja sen tarkkailun alaisena.

On selvää, että tällaisessa tilanteessa törmätään helposti valtiovaltaan, jos kunta pyrkii toimimaan vallassaolevasta suuntauksesta vähänkään poikkeavasti. Yhteentörmäyksessä kunnat ovat luonnollisesti heikommalla puolella, koska valtiovallalla on käytettävissään taantumuksellisenemmistöinen eduskunta lakeja säätämässä ja sen lisäksi porvarilliselle valtiolle ja kapitalistiselle järjestelmälle rajattoman uskolliset virkamiehensä, jotka tulkitsevat lakeja, jos niiden suhteen tulee erimielisyyttä. Valtiovalta on mm. antanut varsin tarkkoja määräyksiä siitä, mitä "talous- ja järjestysasioita" kunnan on hoidettava, mutta se, mitä kunta voi tehdä enemmän, vaikkapa päättävien elimiensä yksimielisellä päätöksellä, on aina harkinnan varassa. Jos se on yleisen valtiollisen ja kunnallisen porvarillisen politiikan puitteisiin soveltuvaa, ei valtiovalta asetu poikkiteloin, mutta jos kysymyksessä on työläisenemmistöinen kunta ja työtätekevien kannalta edullinen päätös, valtiovalta estää sen toimeenpanon, varsinkin, jos sen toteuttamisella astuttaisiin vähänkään omistavan ja hallitsevan luokan varpaille. Tästä on erinomaisena esimerkkinä valtiovallan suhtautuminen kuntien liiketoimintaan: jos se on tuloa tuottavaa ja jos se vähänkään kilpailee yksityisen, vaikka kuinka heikosti ja kunnan asukkaille epäedullisesti toimivan yrittäjän kanssa, se kielletään. Näin siitä huolimatta, ettei laki mitenkään tätä liiketoimintaa kiellä.

Valtiovallan toimesta kapitalistiluokan hyväksi tapahtuva kuntien holhous saattaa kuntien itsehallinnon varsin muodolliseksi. Itsehallintokäsite ja sen muodollisuus ei ole pääasia tässä vaiheessa. Pääasia on, että todella voitaisiin saada kunkin kunnan työtätekevät näkemään, mistä viime kädessä riippuu myös oman kunnan ihmisten harjoittama kunnallispolitiikka: että se riippuu siitä, minkälaisten ihmisten, minkä luokan käsissä valtiovalta on. Tämän toteaminen johtaa väistämättömästi oikeaan johtopäätökseen: edistyksellinen valtiovalta voi toteuttaa myös edistyksellisen kunnallispolitiikan ja auttaa murtamaan kaikissa kunnissa taantumuksellisten voimien vastarinnan.

(Jatkuu seur. n:ossa.)

TUURE LEHÉN 60 VUOTTA

Lehtemme toimitusneuvoston jäsen, vakinainen avustaja, marxilainen teoreetikko, esimerkillinen kommunisti Tuure Lehén täytti 28. 4. 60 vuotta.

Tuure Valdemar Lehén syntyi vuonna 1893 puusepän poikana Jämsänkoskella. Hän kävi yhteiskoulua Jämsässä ja realilyseota Helsingissä, tuli ylioppilaaksi vuonna 1913. Sosialidemokraattiseen puolueeseen, jossa niihin aikoihin olivat voitolla marxilaisen luokkataistelulinjan kannattajat O. W. Kuusisen, Yrjö Sirolan ja Edvard Valppaan johdolla, Lehén oli liittynyt jo vuonna 1908. Ensimmäisen maailmansodan alkamisvuonna 1914 hän muutti Poriin, missä oli Sosialidemokraatti-nimisen lehden toimittajana vuoteen 1916. Erottuaan toimituksesta Lehén siirtyi opiskelemaan Helsingin yliopistoon, mutta opinnot keskeytti kansalaissota vuoden 1918 tammikuussa.

Lehén toimi Kansanvaltuuskunnan sihteerinä ja myöhemmin Punaisen Kaartin esikunnan sihteerinä. Kun Svinhufvudin kutsumat Saksan keisarin sotajoukot saapuivat Mannerheimin avuksi ja valtasivat Helsingin, työläisten ja torpparien punainen maanpuolustajakaarti vetäytyi itärajaa kohden. Näiden joukkojen mukana Lehén siirtyi toukokuun alussa Venäjälle.

Vuoden 1918 elokuussa Tuure Lehén osallistui Suomen Kommunistisen Puolueen perustavaan kokoukseen. Kun ympärysvallat järjestivät niihin aikoihin interventiosodan Neuvosto-Venäjän kukistamiseksi ja kapitalistien ja tilanherrojen vallan palauttamiseksi Venäjälle, Lehén liittyi työläisten ja talonpoikien punaiseen armeijaan.

Rauhan palauduttua Lehén oli vielä vuoden 1925 loppuun saakka Punaisessa Armeijassa. Vuonna 1926 Suomen Kommunistinen Puolue lähetti hänet edustajakseen Kommunistiseen Internationaaliin, ja sen jälkeen hän toimi vuoteen 1939 kansainvälisen työväenliikkeen tehtävissä eri aloilla. Tältä ajalta Lehén sai laajan kokemuksen työväenliikkeen taisteluista sekä teoreettisella että käytännöllisellä rintamalla. Oli luonnollista, että hänestä kehittyi Suomen marxilaisen työväenliikkeen etevimpiä taistelijoita.

Vuonna 1939 Lehén osallistui SKP:n keskuskomitean antaman tehtävän mukaisesti O. W. Kuusisen muodostamaan väliaikaiseen pakolaishallitukseen, joka yritti pelastaa Suomen sodan jaloista ja sopia Neuvostoliiton kanssa maallemme erittäin edullisesta aluevaihdosta. Suomen taantumukselliset vallanpitäjät tekivät tyhjäksi tämän

Tuure Lehén

mahdollisuuden sysäämällä maamme vieraiden suurvaltaintressien astinlautana kahteen onnettomaan sotaan Neuvostoliittoa vastaan.

Vuosina 1940—46 Tuure Lehén toimi Karjalais-Suomalaisessa Neuvostotasavallassa Petroskoin Yliopiston rehtorina ja Valtion Kustannusliikkeen päätoimittajana.

Hitlerin ja Suomen taantumusporvariston tappio sodassa muutti tilanteen sellaiseksi, että suomalaiset maanpakolaiset saattoivat palata kotimaahan. Lehén tuli Suomeen lokakuussa 1946 ja on siitä lähtien toiminut Kansankulttuuri Oy:n kirjallisena johtajana.

Tieteellisen sosialismin teoreetikkona Tuure Lehén on jo ehtinyt kotimaahan palattuaankin suorittaa lyhyessä ajassa kunnioitettavan urakan. Hän on julkaissut kaksi laajempaa teosta ”Työväenluokan maailmankatsomus” (1950) ja ”Kansa ja valtio” (1952) sekä useita kirjasia (mm. ”Kommunismi ja kristinusko”, ”Demokratia ja väkivalta”), lisäksi artikkeleita ja tutkielmia sanoma- ja aikakauslehdissä sekä tilapäisjulkaisuissa.

Tuure Lehénin teoksista ”Työväenluokan maailmankatsomus” ja ”Kansa ja valtio” on erikoisesti sanottava, että niissä ensimmäisen kerran suomalaisessa työväenkirjallisuudessa tutkitaan yhtenäisen teoksen puitteissa dialektisen ja historiallisen materialismin kysymyksiä ja suhdetta valtioon marxilaiselta kannalta käyttäen hyväksi oman

historiamme antamaa aineistoa ja ottamalla huomioon marxilaisuuden kehityksen Marxista ja Engelsistä Leniniin ja Staliniin.

J. V. Stalin on sanonut, että on olemassa dogmaattista ja luovaa marxilaisuutta ja että hän on viimemainitun kannalla.

Toveri Lehénin teokset osoittavat, että hän on luovan marxilaisuuden parhaita suomalaisia edustajia.

Toveri Lehénillä on erinomainen kyky tunkeutua käsittelemiensä asiain ytimeen, etsiä ja löytää monimutkaisistakin asiayhteyksistä kaikkein oleellisin, tutkia asioita niiden yhteiskunnallisissa yhteyksissä, valaista teoreettisia kysymyksiä elävästä elämästä otetuilla esimerkeillä ja päivänkysymyksiä teorialla, esittää yksinkertaisesti ja kansanomaisesti vaikeatajuisiakin asioita. Toveri Lehénin esitykset osoittavat, että "on pötypuhetta, että tieteen välttämättä täytyy olla kuivaa ja ikävää. Ei, kyllä se näköjään voi olla hauskaakin" (Pentti Pouttu, Työkansan Sanomat).

Toveri Lehénin teoksista on helppoa ja antoisaa opiskella marxilaisuuden peruskysymyksiä ja siksi näihin teoksiin kannattaa ja tuleekin huolella tutustua.

Propaganda- ja agitaatiotyön kysymyksiä

LEO KASPIO:

Puolueopiskelun metodisista kysymyksistä

Puoluetyössä yhteiskunnallisen toiminnan eri aloilla tulee tarkistetuksi organisaatiotoiminnan ja ideologisen kasvatustyön teho. Yhä lisääntyvät ja entistä vaativammat tehtävät on kyettävä ratkaisemaan luokkataistelun kärjistymisen oloissa. Tämä edellyttää kaaderien poliittisen tason kohottamista laajalla rintamalla, marxilaisleniniläisen teorian oppimista ja opettamista selkeästi ja syvällisesti. Puolinaisuus, ulkoa opitut kaavat ja iskulauseet eivät palvele ideologista kasvatustyötä, vaan ovat sen madaltajia ja lyövät vastaavan leimansa myös käytännölliseen toimintaan. Toveri Malenkov lausui NKP(b):n Keskuskomitean toimintaselostuksessa puolueen XIX edustajakokoukselle käsitellessään ideologisen kasvatustyön kysymyksiä mm.seuraavaa: "Ken jää jälkeen aatteellis-poliittisessa suhteessa, elää ulkoa opituilla kaavoilla eikä huomaa uutta, hän ei kykene käsittämään oikein sisä- ja ulkopoliittista tilannetta, ei voi olla eikä ole arvokas olemaan liikkeen johdossa, hänet elämä heittää ennemmin tai myöhemmin syrjään. Vain sellainen johtohenkilö voi olla puolueemme tehtävien tasolla, joka tekee lakkaamatta työtä itsensä kehittämiseksi, omaksuu luovalla tavalla marxismi-leninismiä, kehittää ja kasvattaa itsessään leniniläis-stalinilaista tyyppiä olevan toimihenkilön ominaisuuksia." Tämä arvio antaa ohjeen myös meidän puolueemme kasvatustyön tavoitteille ja tehtäville. Kapitalistinen ympäristö asettaa omat ideologiset ja taloudelliset ehtonsa puoluetyöllemme ja ne on otettava huomioon organisaatio- ja kasvatustyötä suoritettaessa.

Puolueemme koulutusohjelmaa toteutettaessa alue- sekä piirikoulujen ja opintoryhmien avulla tulee ratkaistavaksi useita menettelytapakysymyksiä, joissa on päästävä yhtenäisyyteen oleellisissa perusasetteluissa ja toteutettava ne ottaen huomioon paikalliset eri-

koisuudet. Puolueen koulu- ja opintokerhotyön olemus ja menettelytavat ovat asioita, joita on jatkuvasti tutkittava ja kokemuksia käytettävä työmuotojen kehittämiseen. Jos vertaamme näitä kahta perusopintomuotoa toisiinsa, voimme havaita niissä määrättyjä erilaisuuksia ja yhtäläisyyksiä, jotka on otettava huomioon opintotyötä tehtäessä. Kouluissa on rajoitettu opinto-ohjelma ja eri asteisten koulujen avulla pyritään antamaan kokonaiskäsitys opiskeltavista aineista. Tämä järjestys perustuu siihen, että on ensin annettava perustiedot, joiden pohjalle opiskelun jatkuminen voi rakentua. Ilman perusteiden omaksumista opintojen suorittaminen ei vastaa tarkoitustaan, eikä siis ole suositeltavaa "yrittää voittaa aikaa" alkamalla opiskelu ylemmältä asteelta kuin tietotaso todella edellyttää. Koulun opinto-ohjelma on siis ennakolta määrätty ja opintoja suoritetaan velvoituspohjalta kuten puolueen säännöt edellyttävät. Kerhotyön olemukseen puolestaan kuuluu, että siinä yhteisellä sopimuksella valitaan opinto-ohjelma paikallisen tarpeen ja osanottajien harrastuksen mukaan. Osallistuminen kerhotoimintaan perustuu huomattavassa määrin omakohtaiseen harrastukseen jonkin määrätyn kysymyksen selvittämiseksi. Oikea ohjaustyö vaatii ottamaan huomioon edellämainitut näkökohdat ja niistä johtuvat käytännölliset seikat.

OPISKELUN JOHTOTYÖSTÄ. Opiskelun luonteesta johtuen opettajan asema koulussa on hyvin vastuunalainen ja vaativa. Sama koskee ehkä vielä suuremmassa määrin opinto-ohjaajaa, kun otetaan huomioon erilaiset, vaihtelevat työmuodot. Tässä kirjoituksessa ei ole kuitenkaan mahdollista suorittaa kummankaan tehtävän yksityiskohtaista erittelyä, vaan on tyydyttävä tarkastelemaan eräitä pääperiaatteita, jotka ovat yhteisiä molempien työmuotojen johtotyölle. Eräs onnistumisen perusta on auktoriteetin hankkiminen. Se ei käy samoin kuin lasten kouluissa, joissa opettajan auktoriteetti on kiistaton, vaan se on voitettava usein suuriakin vaikeuksia kohdaten. Näitä aiheuttaa opiskelijain eritasoisuus, tottumattomuus sellaisen toverin johtoon, jolta puuttuu muodollinen opettajapätevyys, ja erilaiset henkilökohtaisista suhteista johtuvat tekijät.

Onnistumisen ehtoihin kuuluu opiskeltavan aineen ja opiskelijain tuntemus. Aineen tuntemus antaa edellytykset opiskelun suuntaamiselle oikeaan tasoon siten, ettei se ylitä opiskelijain vastaanottokykyä. Mitä täydellisempi ja syvällisempi aineen tuntemus on, sitä selkeämmin opettaja kykenee selvittämään vaikeimmatkin kysymykset. Sama koskee opetustaidon menetelmiä, pedagogiaa. Kypsyminen opetustehtäviin on näin ollen suunnitelmallisen opiskelun ja määrätietoisen itsekasvatuksen tulos. Opettajiksi ei siis synnytä vaan kasvetaan opiskelun ja vakavan itsekritiikin avulla käytännöllisessä opetustyössä. Erikoisesti on korostettava kommunistisen itsekritiikin merkitystä

alituisesti uhkaavien heikkouksien voittamisessa ja hyvien ominaisuuksien kehittämisessä. Opettajan tehtävä on mitä suurimmassa määrin innostajan tehtävä. Syvä henkilökohtainen vakaumus yhtyneenä tietoisuuteen ja omaan innostukseen opintotyötä kohtaan kohottaa koko joukon tasoa. Voisi sanoa, että tulee opettaa sekä järjellä että sydämellä, jotta voisi päästä parhaaseen tulokseen. Ollakseen opettaja tai opinto-ohjaaja on oltava myös organisaattori, koska useat vaikeudet voitetaan oikeilla järjestelytoimenpiteillä. Taito käydä päättävästi kiinni tarvittaviin järjestelyihin ja joustavuus muotojen löytämisessä ovat korvaamattomia avuja. Paitsi opiskelutason määrittelyssä on ihmistuntemuksella merkitystä myös organisatooristen tehtävien suorittamisessa. Opettajalta vaaditaan ihmistuntemusta, kun hän pyrkii kollektiivin avulla kohottamaan yksilöiden tietotasoa, tukemaan ja auttamaan jälkeenjääneitä, käyttämään hyväksi edistyneempiä ja samalla ohjaamaan näitä yhä korkeammalle tasolle.

TYÖN JÄRJESTELYSTÄ ALUEKOULUISSA. Ensimmäinen oppitunti käytetään tavallisesti keskusteluun edellisenä kouluiltana kuullun alustuksen pohjalta. Tällöin opiskelijoilla ja ohjaajalla on ollut mahdollisuus valmistautua keskusteluun. Ellei valmistautumista suoriteta, keskustelu ei vastaa tarkoitustaan, selvennä ja täydennä alustuksessa esitettyjä ajatuksia, kokoa tietoja kaikkien yhteiseksi omaisuudeksi. Opettajan tehtävänä on keskustelun johtaminen siten, että se hedelmällisesti auttaa opiskelua eikä ole vain yleistä puhumista sieltä täältä ja aiheen sivusta. Joskus on paikallaan antaa 5—10 minuutin apualustuksia opiskelijoille ja niiden avulla luoda runko keskustelulle. Ne on kuitenkin rajoitettava aiheisiinsa nähden niin, etteivät ne tyhjennä keskusteltavaa aihetta. Sama koskee ns. johtavia puheenvuoroja, joilla autetaan keskustelun syntymistä ja kehittymistä. Keskustelun johtajan tulee pyrkiä hillitsemään liian puheliaita ja monisanaisia keskustelijoita ja rohkaisemaan sekä sopivasti auttamaan ujoja. Keskustelua ei tule päättää muodollisesti sanomalla keskustelun olleen vastauksena kysymykseen, vaan on tehtävä yhteenveto, jotta jokaiselle syntyy kokonaiskäsitys selviteltävästä asiasta. Tällöin on myös osoitettava, mikä on virheellistä ja mihin virheellinen asettelu johtaa. Ellei opettaja heti kykene asioita vakuuttavasti selvittämään, hänen on jätettävä ne avoimiksi ja palattava niihin hankittuaan pätevät tiedot. Arvaaminen, epäselvyys, kiertely, puolinaisuus ja auktoriteetin väärinkäyttö ei saa tulla kysymykseen vakavassa poliittisessa opintotyössä.

Luentojen valmistaminen ja esittäminen asettaa luennoitsijalle monia vaatimuksia. Oikea poliittinen sisältö on ehdoton vaatimus ja kaiken perusta. Sen ohella on myös tekijöitä, jotka auttavat kuulijoita omaksumaan esitetyn asian. Jokaisen opettajan on koetettava etsiä

keinoja, millä tehdä luento mahdollisimman kiintoisaksi. On käytettävä hyväksi huumoria, puhetaidollisia keinoja ja mitä suurinta havainnollisuutta esimerkkien ja havaintovälineiden avulla. Käsittelyn pohjana on pidettävä kurssille asetettuja tavoitteita, eikä ole paikallaan liiaksi laajentaa käsittelyä, mihin houkutus on usein olemassa. Peruskursseilla on helppotajuisella esitystavalla suuri merkitys. Fraasi- ja sanakeikailu ei ole paikallaan. Tärkeätä on selvittää peruskäsitteet ja tarkistaa, onko ne tajuttu. Vieraskieliset sanat on selvitettävä ja vältettävä niiden tarpeetonta käyttöä. Välittömästi luennon jälkeen on varattava aikaa kysymyksille, jotta opiskelijoilla on mahdollisuus saada vastaus epäselviksi jääneisiin kohtiin. Tämän jälkeen annetaan tehtävät seuraavaksi kerraksi. Luentoaika koulussa on 40 minuuttia.

Opintotyössä on suuri merkitys hengellä, joka antaa leimansa työskentelylle ja asioihin suhtautumiseen. Tästä syystä opinto-ohjaajan ensisijainen velvollisuus on työskennellä niin, että oikea henki pääsee vallitsevaksi suhtautumisessa opintotyöhön. Siihen päästään ohjaajan ja kehittyneimpien opiskelijain harkitun yhteistoiminnan avulla. On määrätietoisesti edistettävä kollektiivin suhtautumista toverillisesti kaikkiin opiskelijoihin. Jokaisen tulee saada tunne, että hän on tarpeellinen ja arvostettu toveripiirissä. Ohjaajan tulee olla avulias ja oikeudenmukainen työskentelyssään. Hänen on omalla esimerkillään kasvatettava vakavaa suhtautumista periaatteellisiin kysymyksiin ja marxilaiseen tieteelliseen ajatteluun. Tällä tavoin opintotyössä kasvaa horjumaton aatteellisuus kaikkeen puoluetyöhön.

Eri syistä johtuen saatetaan koulutyössä joutua tilanteeseen, että rivit harventuvat, jopa niin paljon, ettei ole tuloksellista jatkaa työskentelyä. Tällöin on löydettävä menettelytavat, joiden avulla asia saadaan kuntoon. Kysymys on laaja ja monisäikeinen, eikä ole olemassa mitään patenttivastausta, joka sopisi jokaiseen tapaukseen. On kuitenkin olemassa lähtökohtia, joiden avulla voi päästä myönteiseen ratkaisuun. Ensimmäiseksi on suoritettava tarkistus, mistä syystä poisjäänti kunkin kohdalla on tapahtunut. Kun tämä on selvillä, on ryhdyttävä toimenpiteisiin niiden tekijöiden poistamiseksi, jotka ovat työtä jarruttaneet. Ohjaajan on suoritettava itsekritiikkiä työstään voidakseen omalta kohdaltaan nähdä heikkoutensa ja niiden vaikutukset työskentelyyn. Useinkin riittämätön tai puutteellinen tarkistus aiheuttaa laiminlyöntejä. Oikein suoritettu tarkistus on säännöllistä ja ohjaavaa. Se ei siis vain totea, kuinka asiat ovat, vaan pyrkii auttamaan asioita eteenpäin. Usein on tarpeellista kääntyä sen järjestön puoleen, josta asianomainen opiskelija on, ja ottaa selvää, onko asianomaiselle annettu todella tilaisuus opiskella, s.o. ettei hänellä ole liikaa tehtäviä samaan aikaan, kun on asetettu opiskeluvelvollisuus. Jos tilapäisenä esteenä ovat sairaus, ylityöt tms., on yhteydenpidolla opiskelijaan huomattava merkitys. Joko ohjaajan tai hänen lähettämänsä toverin on syytä käydä tiedoittamassa poissaolleelle, mitä tehtäviä on saatu seuraavaksi kerraksi ja kuinka niihin tulee valmistautua.

Seuratkaa esimerkkiä

"Puolueemme poliittis-teoreettisena lehtenä Kommunistilla on suuri merkitys kaadereittemme ja koko jäsenistön tietoisuuden kohottajana, kasvattajana. On kuitenkin vielä sellaisiakin puolueosastoja, joiden alueelle ei tule ainoatakaan Kommunisti-lehteä. Eiköhän tähän voida saada helposti parannus, kun osastojen toimikunnat tarttuvat asiaan. Kyllä ainakin osaston toimihenkilöille pitäisi tuo lehti tulla. Eiköhän voitaisi ottaa yhteiseksi tavoitteeksi, että osastoissa keskustellaan asiasta ja koetetaan saada ainakin toimikunnan jäsenille aluksi Kommunisti-lehti. Jos jäsenillä ei ole siihen taloudellisia mahdollisuuksia, ehkäpä yhteisesti järjestön avulla voidaan tuo tilata. Jotkut ryhmät ovatkin käyttäneet sellaista tapaa, että tilataan ryhmälle Kommunisti-lehti.

Tavoitteeksi siis: **Jokaisen osaston alueelle ainakin toimikunnan jäsenlukua vastaava määrä Kommunisti-lehden tilauksia** ja sanomalehtien kohdalla vastaavasti: Pois porvari- ja sos.dem-lehdet työläiskodeista — tilalle työväenlehti. Jokaisen järjestömme jäsenen kotiin ainakin yksi kansandemokraattinen sanomalehti.

Lehden käyttämisestä apuna järjestöopiskelussa pitäisi myös keskustella. Joidenkin puolueryhmien vastaavat meillä sanovat, että joskus ei ole sellaisia asioita, mitä ryhmässä käsittelisi tuollaisena poliittis-teoreettisesti kasvattavana kysymyksenä. Meillä on tähän kyllä hyvä apukeino. Yleistäkäämme kaikissa puolueryhmissä tavaksi lukea alustuksena ryhmän kokouksessa Kommunistin pääkirjoitus taikka jokin vastaavanlainen Työkansan Sanomien pääkirjoitus. Näiden pohjalla päästään oikealla tavalla keskustelun alkuun."

(Piirisihteeri Leo S u o n p ä ä n selostuksesta SKP:n Tampereen piirikokouksessa.)

Usein keskustellaan siitä, mitä koulu merkitsee opiskelijalleen. Todettakoon tässä yhteydessä, että kaikki opiskelu on pohjaltaan itseopiskelua ja että se, mitä kukin pystyy omaksumaan koulusta, riippuu suuresti itse opiskelijasta. Koulu antaa opiskelijalle ohjaajan, luennoitsijan, kiinteän opiskeluohjelman ja toverikollektiivin, mikä apu itse kullekin on hyvin merkittävä. Lyhyiden alue- ja piirikoulujen opinnolliseksi tavoitteeksi ei voida asettaa enempää kuin perusteiden antamisen jatkuvalle opiskelulle ja opastamisen käytännölliseen puoluetyöhön.

MERKKIPÄIVIÄ

Kesäkuu

1\. Kansainvälinen lastenpäivä.

3\. 1945 Perustettiin Suomen Demokratian Pioneerien Liitto (SDPL).

4\. Puolustusvoimien lippupäivä.

13\. 1917 Yleisvenäläinen Työläis- ja Sotilasneuvostojen kokous avattiin.

18\. 1936 Maksim Gorki kuoli.

22\. 1941 Natsi-Saksan hyökkäys Neuvostoliittoon alkoi.

3\. 1946 M. I. Kalinin kuoli.

25\. 1941 Suomi yhtyi virallisesti sotaan Saksan rinnalla.

25\. 1950 Korean sota alkoi.

SISÄLTÖ:

PROPAGANDA- JA AGITAATIOTYÖN KYSYMYKSIÄ:

Toimitus ja konttori: Helsinki, Kotkankatu 9. Toimitus: puhelin 70 491/65, (päätoimittaja kotiin 493 204). Konttori: puhelin 70 491/14, suora johto 779 214. Postisiirtotilin n:o 78444.

Toimituskunta: Matti Janhunen (päätoimittaja), Sulo Suvanto, Tuure Lehen, Heikki Kuusinen, Aili Mäkinen, Eino Nevalainen.

Tilaushinnat: kotimaassa 1/1 vsk. 600:—, 1/2 vsk. 300:—, 1/4 vsk. 150:—, Ruotsiin, Tanskaan, Norjaan ja Islantiin 1/1 vsk. 720:—, 1/2 vsk. 360:—, 1/4 vsk. 180:—, muualle ulkomaille 1/1 vsk. 900:—, 1/2 vsk. 450:—. Irtonumerot mk 60:—.

lisen rauhanpalkinnon
aanut romaani

L SADOVEANU

itrea Cocor

167 siv. Hinta sid. 300:—, nid. 250:—

Tässä kuuluisassa romaanissaan, jonka pääsisältö on monille suomalaisillekin tunnettu samannimisestä elokuvasta, suuri romanialainen kirjailija kuvaa kotimaansa talonpoikien vapauden sarastusta. Ranskalainen kirjailija André Wurmser lausuu tästä teoksesta:

> *"Mihail Sadoveanu on luonut ihmeteltävän elävän, raikkaan, värikkään ja samalla huvittavan romaanin. Se on kansanromaani tämän sanan parhaimmassa mielessä. Se on totuuden kirja".*

KANSANKULTTUURI Oy

Helsinki, Simonkatu 8

Hinta 60:—.

Helsinki 1953, Kustannusosakeyhtiö Yhteistyön Kirjapaino